

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ

ÖZELLİKLERİ

2013 OÖ.E.P.

- Çocuk merkezlidir.
- Esnek (uyarlanmaya / bireyselleştirilmeye uygun)
- Sarmal (kazanım-göstergelerin sürece boyunca, ihtiyas ^{duyulduğunda} farklı etkinliklerle tekrar tekrar ele alınır)
- Eklektiktir (farklı model ve yaklaşımlar temel alınarak oluşturulmuş)
- Dengelidir (bütün gelişim alanlarını destekler...)
- Oyun temellidir.
- Keşfederek öğrenme önceliklidir (etkin katılım)
- Yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır. (Programda yaratıcılık, ayrı bir alan olarak ele alınmamış, kazanım ve göstergelerde vurgulanmıştır.)
- Günlük Yaşam Deneyimlerinin ve Yakın Çevre Alanlarının Eğitim Amaçlı Kullanılmasını Teşvik Eder (Programın bu özelliği nedeniyle hazırlanan her çevre ve çocuk için kullanılması programın temel felsefesine aytırır)
- Temalar / Konular Amaç değil Araçtır. (Kazanımlar, göstergeler ve kavramlar farklı etkinliklerde yeniden ele alınabilir)
- Öğrenme Merkezleri Önemlidir. (hem içi mekan hem dış mekan)
- Kültürel ve Evrensel değerleri dikkate alır. (Programda değerler eğitimi ayrı bir alan olarak ele alınmamış ancak kazanım ve göstergelerde bütüncül bir şekilde vurgulanmıştır)
- Aile Eğitimi ve Katılımı Önemlidir. (MEB okul öncesi programı ile bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER) hazırlanmıştır.)
- Değerlendirme Süreci çok yönlüdür. (sürece değerlendirme) (çocuk - program - öğretmen)
- Özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer vermektedir. (BEP → bireyselleştirilmiş eğitim programı)
- Rehberlik Hizmetlerine önem vermektedir.

ÖĞRENME MERKEZLERİ // 6 Merkez

- Dramatik Oyun Merkezi (aydınlık sessiz merkezden uzak)
- Sanat Merkezi (doğal ışık almali)
- Fen Merkezi (aydınlık, gürültülü merkezlere uzak)
- Kitap merkezi (aydınlık, sessiz)
- Blok merkezi (geniş alan ✓)
- Müzik Merkezi

KAZANIMI - GÖSTERGE

- Çocuk merkezde
- Kazanımlar → hedefler, soyut ifadeler, gözlenemez
- Göstergeler → gözlenebilen ve değerlendirilebilen
- Planlamaya çocukların gelişim özelliklerine uygun kazanım ve göstergeleri seçerek başlamak gerekir.
- Kazanım ve göstergeler → programın niain yapılması gerektiği sorusunun yanıtını vermektedir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA AYLIK PLAN, GÜNLÜK EĞİTİM AKIŞI PLANI ve ETKİNLİK PLANI yapılmaktadır.

→ Aylık Plan → Kazanım ve göstergeleri, kavramları, alan gezilerini, özel gün ve haftalar ile aile katılımı ve değerlendirme süreçlerini içeren bir çalışma planıdır.

* Gelişim Gözlem Formu

* Kavramlara Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi

* Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi

* Değerlendirme Bölümü (- çocuk - program - öğretmen)

↳ Aile eğitimi ihtiyaç Belirleme Formu

↳ Aile Katılımı Tercih Formu

↳ okul Tanıtım ve Aile Tanıma Dosyasında Bulunan Formlar

↳ Gelişim gözlem formu

↳ Gelişim Raporu (2 kez)

↳ Gelişim dosyası

→ Günlük Eğitim Akışı Planı

• Güne Başlama Zamanı

• Oyun Zamanı

• Etkinlik Zamanı (Türkçe, sanat, drama, müzik, hareket, oyun, fen, matematik, okuma yazmaya hazırlık, alan gezileri)

• Günlük Değerlendirme Zamanı

→ Etkinlik Planı öğrenme süreci çerçevesinde hazırlanan etkinliklerde kullanılacak yöntemlerin, materyallerin, eğitim ortamlarının özelliklerinin detaylı olarak planlandığı ve programın niail uygulanacağı sorusunun yanıtını veren değerlendirmeyle de ilgili alan bir ~~planı~~ planlamadır.

Etkinlik sürecinde/sonunda yapılan tartışmalar aşağıdaki türden sorularla yönlendirilebilir

- Betimleyici Sorular

- Duyusal Sorular

- kazanımlara Yönelik Sorular

- Yaşamla ilişkilendirme Soruları

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE DEĞERLENDİRME

- gözlem kayıtları
- anekdot kayıtları
- gelişim kontrol listeleri ve standart testler
- portfolyolar (gelişim dosyaları) ürün seçki dosyaları)
- gelişim raporları (2 kez yılda)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN AMAÇLARI

1. Çocukların beden, zihin ve duyu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak
2. Onları ilkokula hazırlamak
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN TÜMÜNE KAZANDIRILMAK İSTENEN

-ORTAK BECERİLER-

- eleştirel düşünme becerisi
- güvenlik ve korunmayı sağlama
- kaynakları etkili kullanma
- bilinçli tüketici olma
- yaratıcı düşünme becerisi
- iletişim becerisi
- araştırma becerisi
- problem çözme becerisi
- karar verme becerisi
- bilgi teknolojilerini kullanma becerisi
- girişimcilik becerisi
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi

! y

Mikver (Eksen) Ders

hayat bilgisi
sosyal bilgiler
fen bilimleri

Diğer dersler bu üç dersle ilişkilendirilerek disiplinlerarası yaklaşımla işlenir.

" Bu üç ders geniş alan yaklaşımı doğrultusunda tasarlanmıştır. Geniş alan → birbirine benzer birkaç dersin en temel konularının mantıklı şekilde birleştirilmesiyle yeni bir dersin ortaya çıkarıldığı program tasarım yaklaşımı

↑
4+4+4

** 2012-2013 → 4+4+4

* Birleştirilmiş sınıflı ilkokul uygulamaları

1/35 birleştirilmiş sınıf

→ "öğretmeni ders" → "ödevli ders"

«Beden Eğitimi, müzik, görsel sanatlar, serbest etkinlik faaliyetleri, tüm sınıflar bir sınıf gibi düşünülerek "Ortak Dersler" olarak işlenir.

«Türkçe - Matematik ortak ders olarak işlenmez!

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINDA İLKÖĞRETİME HAZIRLIK UYGULAMALARI

Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlikleri

Türkçe Etkinlikleri

Matematik Etkinlikleri

Fen ve Doğa Etkinlikleri

Drama ve Oyun Etkinlikleri

Müzik Etkinlikleri

Sanat Etkinlikleri

Hareket Etkinlikleri

Öz Bakım Geliştirme Etkinlikleri

*** Yeni ilköğretim Programı'nın benimsediği eğitim felsefesi ilerlemecilik

*** Yeni ilköğretim Programında tüm derslerin ana beceri haline getirilen → Türkçeye duyarlılık

*** Yeni ilköğretim programında ağırlıklı olarak kullanılan program tasarım yaklaşımı
↳ öğrenen merkezli / yaşantı merkezli tasarım

*** Okul öncesi ve ilkokul programları arasındaki en temel fark okul öncesinde öğretim odaklı ders programları yok!

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* Resmi Bağımsız Anaokulları → 36-66 Ay

↳ Temel eğitim Müdürlüğü'ne bağlı

* Özel Anaokulları → 36-66 Ay

↳ Temel Eğ. Müd. bağlı

* Kreş ve Gündüz Bakımevleri → 0-66 Ay

↳ S.H.G.E.K.'e bağlı

* Resmi / Özel Anasınıfları → 48-66 Ay

(Temel Eğ. Müd.)

* Uygulama Anaokulları → 36-66 Ay

↳ Temel Eğ. Müd.)

* Kamu kuruluşlarının Kreş ve gündüz bakımevleri → 12-66 Ay

↳ Temel eğ. müd)

* Çocuk Yuvaları → 0-12 YAŞ

↳ Yetiştirme Yurdu / S.H.G.E.K.'e bağlı

Anaokulu → 36-66 aylık

Anasınıfı → 48-66 aylık

* II. Meşrutiyet'e kadar resmi okul öncesi eğitim kurumu yok.

* Satı Bey, İstanbul'da ilk özel yuvayı açmış.

* İlk 6 Ekim 1913 - Tealrisat-ı İbtidaiye Kanunu-ı Muvakkati 3. maddesinde Anaokulu terimi geçmiştir

* 1915 Anamektepler Nizamnamesi'nde, Anaokulu kurma ve öğretmeni olabilme şartları yer almış

* 1949 - IV. Milli Eğitim Şurasında, Cumhuriyet Dönemi'nde ilk kez okul öncesi eğitime değinilmiş.

* 1977 - İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde 'Okul öncesi Şubesi' kurulmuş.

* 1962 - İlk yönelmelik artırılmış.

* 1992 - Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş

* İlk Program 1991 programı (O.ö)

- 1994 → Hedef - Hedef Davranışlar

- 2006 → Amaç - Kazanım

- 2013-14 → Kazanım - Göstergeler

* 2002'ye kadar 'üniteler' vardı, 2002'den sonra konu amaç değil araç!

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ILK ÇAĞ

→ (3P)

Platon: * "Protagoras" → küçük çocukların ve anne-babalarının eğitilmesi gerektiğini anlattığı kitap. * "Politeia" → çocukların doğumdan hemen sonra aile dışında eğitilmeleri gerektiğini, "çocukların devlet çıkarları doğrultusunda" eğitilmesi gerektiğini anlattığı kitap.

Aristo: * çocuğun eğitiminde ailenin rolü üzerinde durmuş → çocuk 7 yaşına kadar ailenin yanında eğitilmeli demiştir.

* Çocuklar 5 yaşına kadar öğretim ve çalışmaya sokulmamalı → oyun ile uğraşmalı

* Oyunlarla ilerde üstlenecekleri rol ve sorumlulukları taklit etmeli

* Görüşleriyle okul öncesi eğitimin öncüsü

Cicero: * Eğitim ilk çocukluk evresinde başlamalı ve oyun kullanılmalı

* Eğitim insana tabiat tarafından verilmiş olan yetiler doğrultusunda yapılmalı

Quintilianus: * insan tabiatına uygun verilecek eğitim → herkesin yeteneklerine ve kavraysı gücüne uygun olarak verilmeli

* Öğretmen her yönüyle çok iyi bir model olmalı / kötü örneklerden korunmalı. "taklit"

ORTA ÇAĞ

Batı'da → çocuk sıkı bir disiplin altına alınmalı, itaat etmeli

↳ Feodalite

↳ Çocuğun ve çocukluğun yeri yok.

İslam Dünyasında → çocuğa önem verilmiş

"Çocuk potansiyel olarak öğrenme yetisine sahip"

İbni Sina: Çocuk doğduğunda ne iyi ne de kötüdür. Çevre onu şekillendirir. Çocukluk fırtınalı bir dönemdir.

Quaresimi: Öğretmenin sorumluluklarından bahsetmiştir.

Sadi: "Yaş ağacı istediğin kadar büyür, kuruduğu zaman ateşten başka bir şeyle döğrülmez" derken eğitim önemli

15. - 16. YÜZYILLAR

↳ Hoşgörü ↳ Humanizm

Rabelais: → Çocukları özgür bir biçimde düşündürmeye alıştırmak eğitimin amacı"
↳ "beden eğitimi ve el işi dersleri"

Montaigne: → "öğretimde çocuğun özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır" Teori değil
↳ "Bireysel Farklılık" ↳ "uygulama" önemli

Feltre: → "yarışma ve oyunlar"

"Eğitim oyun iainde verilmeli"

"İlgi"

Martin Luther: Almanya'da okulları sistemli bir şekilde düzenlemeye çalışmış.

17. YÜZYIL

Comenius: * ilk resimli çocuk kitabı,

"Resimlerde Görünen Dünya" (Orbis Pictus)

* "Büyük Didakta" → eserinde eğitimle ilgili görüşlerini ortaya koymuş.

* İnsan tabiatının iyiliğine inanır.

* Çocuklukta en iyi öğrenme → duyuyla

* **Tabii Metod:** "Eğitimde tabiatın yolunun izlenmesi" → sağlamlık, kolaylık, derinlik, sabırlılık
→ çocuğa büyüme düzenine göre eğitim verilir

* Comenius'a göre okul sisteminin basamakları

↳ Ana okulları

↳ Ana dili okulu

↳ Latince Okulları

↳ Üniversiteler

} 6 yıllık 4 aşama

John Locke: * "baş lehtar" → çevre ile dolar

* Eğitimin amacı çocuğa iyi bir çevre hazırlamak ve tecrübeler edinmesini sağlamak. → duyuyla

* Duyuların eğitilmesi önemlidir

* "Ruh isin başında; uysal ve eğip bükmeğe uygun"

* Aşırı sertlik (dayak) → çocuğun tabiatını yıkar

* "Çocuğa yaptırılmak istenen oyun ve eğlence biçiminde verilmeli"

Fenelon: * "Kızların Eğitimi" eseri ünlü.

↳ "Tabiatı izlemeli ve ancak ona yardımcı olmalı"

↳ → Alman eğitimci

↳ somutları soyuta

↳ gözlem yoluyla eğitim

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

18.-19. YÜZYILLAR

Aydınlanma ve Akıl Çağı → 18. yy

Endüstri Çağı → 19. yy.

J.J. Rousseau: * "Emile" → "çocuğun neyi öğrenebileceği ve neleri öğrenmeye ilgi duyduğu üzerinde durmalıyız" → Eğitim anlayışını yazmış.

* Rousseau'ya Göre Gelişim Aşamaları

- Bebeklik (0-2)
- Çocukluk (2-12)
- Ön Ergenlik (12-15)
- Ergenlik (15-20)
- Yetişkinlik (20+)

* "Akıl ve duygular birlikte eğitilsin"

* "doğallık" - "doğaya göre eğitim"

* "Erkenden çocuğun ruhuna gir, yoksa bir başkası onu etkileyebilir, onu da sen engellersin"

Pestalozzi: → ilk bilimsel kayıtlar * Kendi çocuğu üzerinde gözlem yapmış.

* Eğitim herkese uyabilecek şekilde ve pratik amaçlı olmalı

* "Kuşunun Şarkısı" → okulları eleştirmiş

* "Metod" sistemi → Çocuğun kişiliğini, yeteneklerini bütünü ile geliştirmek, yetişkin olarak dopdolu ve mutlu bir yaşam sürmek için izlenmesi gereken yol"

* Yeni doğmuş çocuğu yontulabilen kaba taşla benzetmiş.

* Kişiliğin gelişiminde → zihnin eğitimi
→ ahlaki eğitim
→ pratik / fiziki eğitim

* Eğitim anlayışı → "elin, kalbin, kafanın eğitimi"

* Anne en iyi öğretmen → "Gertrude Çocuklarına Nasıl Öğretiyor" "Anneler için Kitap"

Froebel: * 1837'de ilk anaokulu

Kindergarten (Çocuk Bahçesi) Blankenburg'da açtı.

* "Eğitsel oyun ve eğitici oyuncak kullanılsın"

* Oyuncak sisteminde geometrik şekiller var.

* Planlı eğitim

* "Yapılanmış oyun"

20.-21. YÜZYILLAR

John Dewey: * Eğitim yaşama hazırlık değil, bir yaşam biçimidir.

* Felsefe ile eğitimi kaynaştırmış tek düşünür

* Eğitim çocuğun içinde bulunduğu toplumsal koşullara uyum sağlamasına yardımcı olan bir süreç. * dersler ezberletilmemeli → problem çözme ve eleştirel düşünme becerisi geliştirilmeli

* "İlerlemecilik" ⇒ eğitimde konulardan çok öğrencilerin ilgi alanları ön planda tutulmalı

* "Çocuk merkezli Eğitim" yaklaşımı → konu değil çocuğun ilgileri önemli

* Eğitim topluma bağlıdır → karşılıklı etki

* Deneyim, araştırma ve keşif

Maria Montessori: → İtalya'da ilk kadın tıp doktoru

* "Oyun çocuğun işidir." "Hiçbir insan başka bir insanı eğitemez"

* Montessori Yönteminin Temel Dayanakları

- Çocuğu saygı
- Özümlenici akıl
- Kritik dönemler
- Hazırlanmış çevre → yapılandırılmış
- Kendini eğitime → yönlendirmesiz

* Çocuğu Saygı → "çocuklar yetişkinlerin minyatürü değil, çocukların yaşamı yetişkinlerinkinden farklı ve ayrı ele alınmalı"

* Özümlenici Akıl → 0-3 yaş → bilimsiz akıl
3-6 yaş → bilimsel özümlenici akıl

* Bir Montessori sınıfında; yapılandırma ve düzen, özgürlük kavramı, gerçeklik ve doğa, güzellik ve estetik, Montessori materyalleri, toplum yaşamının geliştirilmesi → 6 temel değişken var.

* Montessori Programındaki Gelişim Alanları

- 1 - Duyu Gelişimi
- 2 - Kavram Gelişimi
- 3 - Günlük Yaşamda Başarı
- 4 - Akademik Gelişim

* Jean Piaget → öğrenme zaten dışarı doğru gerçekleşir.

* Piaget → öğrenme sosyal boyuttan psikolojik boyuta doğru gerçekleşir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Hipokrat:

- 0-7 Yaş - "bebeklik"
- 7-14 Yaş - "çocukluk"
- 14-21 Yaş - "ergen"
- 21-28 Yaş - "genç"
- 28-49 Yaş - "yetişkin"
- 49-56 Yaş - "öğün yetişkin"
- 56+ Yaş - "yaşlı"

Aristo

- 0-2 Yaş - bebeklik
- 2-5 Yaş - çocuk
- 5-7 Yaş - ileri çocukluk
- 7-14 Yaş - ergenlik

J. Comenius

- ↳ Milletlerin öğretmeni
- ↳ Eğitimin Babası
- ↳ Eğitim kavramını öne süren ilk eğitimci
- ↳ Eğitim → toplumdaki tüm sosyal sınıflar, insanlar, her iki cinsiyet için, zihinsel yetersizliğe sahip insanlar için olmak üzere yaşam boyu öğrenme süreci

Quintilian

- 1-Bebeklik (konuşması desteklenmeli)
- 2-Çocukluk (ahlaki değer verilmeli)
- 3-Ergen (okul zorunlu, bireyin gelişimi tamamlanır ve toplumun bir parçası olur)

Platon

- Çocukların refahı ve geliştirilmesi için tüm toplum sorumlu
- Çocuklar baskı altında bir şey öğrenemez
- en iyi öğrenme yöntemi oyun
- Akıl bütün insani düzenlerin nedeni ve eğitimin de amacı
  - Çocukların (bazı nedenlerle) kararlarının güvenilmez olduğuna varsayarak → ahlaki değerlerin geliştirilmesi çalışmalarına odaklanılır

Sokrates → "Sınayarak Öğrenme Yöntemi"

→ Diyalektik Sokratik Yöntem ↗

Kurucusu

J. J. Rousseau → Çocuklar geleneksel değerlerden uzak tutularak eğitilmeli → öğretmenler çocukların bilgi edinmelerine fırsat verilmeli

→ Çocuklar toplumun isteklerinden uzak tutularak kendi 'doğal öğrenmeleri' ile kendilerini yapılandırabilmeli

→ Natüralist eğitim felsefesi

→ öğrenmenin temel taşı → oyun

→ "Çocukluk hiç tanınmıyor, çocuğu tanıyın ve onun gereksinimi olan doğadan ve ayundan onu mahrum etmeyin"

İbni Sina

- Öğretmen → öğrencinin sabuk öğrenmesi ve kalıcılığı sağlamak için → araç-gereç kullanmalı
- Çocuklar oyun yoluyla eğitilmeli, oyun çocuğun doğal etkinliği
- Eğitim ve öğretimin 6 türü var.

J. Dewey

- Eğitim çocuğun ruhsal gücünü uyarır
- kendini ifade etmesine olanak sağlar
- Eğitim programları → çocukların kendi kararlarını vermelerine olanak sağlayan, ekranları ile işbirliği içinde bulunmasına olanak sağlamalı
- Eğitim yaşamın bir süreci

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Çoklu Zeka Kuramı: Gardner

- * 8 çeşit zeka
- * İnsanlar birçok farklı yönde zeki olabilir
- * Herkes her şeyi öğrenebilir ancak farklı hızlarda ve farklı şekillerde → "bireysel farklılık"
- * Zeka alanlarının gelişmesinde 3 öge etkili
  - Kalıtsal öğeler
  - Kişisel Yaşantılar
  - Kültürel öğeler

Ekolojik Kuram: Bronfenbrenner

- * Çevrenin her tabakası çocukların gelişiminde etkili
- * Beş çevresel yapı:
  - mikrosistem: çevreyle kişisel gelişim arasındaki ilişki
  - mezosistem: mikrosistemler arasındaki ilişki
  - ekosistem: bireyin çevresindekilerin bulunduğu çevreden etkilenmesi
  - makrosistem: kişinin içinde bulunduğu değerler, kurallar ve kültürel öğelerden oluşan etkileşim
  - Krono sistem: her değişim insanın doğal bir çevresel ürünü

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

** Beden eğitimi etkinlikleri anaokulu döneminden itibaren en az yer verilen etkinliklerdendir.

Hareket Eğitimi Uygulamaları

Jimnastik etkinlikleri 4 aşamada yaptırılabilir. İlk iki aşama ısınma, üçüncü → becerilerin kazandırılması, dördüncü → etkinliğin eğlenceli bitirilmesi.
* Bir etkinlikte en az iki aşama olmalı.
* 30-40 dakikalık uygulamanın planı

1. Harekete sürükleyici (ısınma hareketleri) etkinlikler (5 dakika) değişik tempolarda yürüme, uygun vücut duruşu ve doğru hareket kazandırma
2. İşlevsel egzersizler (ısınma hareketleri) (10 dakika) Eklemeleri hareketlendirme, kasları güçlendirme, esneklik kazandırma hareketleri
3. Grup etkinlikleri (20 dakika) * mider, denge, kasa, ip topu, çember vb aletler atletizm çalışmaları
4. Bütün sınıf etkinlikleri (5 dakika) müzikli oyunlar, serbest hareketler, yeni öğretilen hareketlerin basamakları

Hareket Eğitiminin Temelini Oluşturan Etkinlikler

- Temel Hareketler ve Jimnastik Becerileri
  - * temel hareketler
  - * jimnastik beceriler
- Eğitsel Oyunlar
  - * sınıf-salon oyunları
  - * açık hava oyunları
  - * araçla yapılan oyunlar
- sportif oyunlara hazırlayıcı Antrenman Oyunları
  - * antrenman oyunları
  - * sportif oyunlar
  - * müzikli oyunlar (rondlar)

Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Model ve Yöntemleri

- taklitsel oyun yaklaşımı modeli
- spor eğitimi modeli
- bireysel ve sosyal sorumluluk modeli
- doğrudan öğretim modeli
- bireyselleştirilmiş öğretim modeli
- komutla öğretim modeli
- işbirliğine dayalı öğretim modeli
- alıştırmayla öğretim modeli
- işbirliği / eşli çalışma modeli
- kendini değerlendirmel denetleme modeli
- yönlendirilmiş buluş yoluyla öğretim modeli
- katılımla öğretim modeli

* Sportif Yeterlik Engeli:

Temel becerilerde ustalık kazanmayan çocuklar karmaşık becerilerde isteksiz davranırlar ve bu durum ileriki yıllarda başarısızlığa, engellemeye yol açar

Motor Gelişim:

! bireysel farklılıklar var!

→ Baştan → ayağa
(baş, omuz, kol, bacak, ayak)

→ içten → dışa
(beden, omuz, kol, el, parmak)

→ büyük kaslardan → küçük kaslara (özele)
(gövde, boyun, kol, bacak) (el, parmak, ayak, bilek, göz)

Motor gelişimi etkileyen faktörler

- hazırbulunuşluk (olgunlaşma ve ön yeterlilik)
- motivasyon
- hareketi yapma
- dikkat ve model alma
- geribildirim

motor yetenekler

- Dikkat
- Kuvvet
- Denge
- Tepki hızı
- Esneklik (Koordinasyon)
- Esneklik

Gallatue'ya Göre Motor Gelişimde Etkili Olan Fiziksel ve Motor Yetenekler

Fiziksel uygunluk unsurları

- Kas kuvveti
- Kas dayanıklılığı
- Kalp-solunum dayanıklılığı
- Esneklik

Motor uygunluk unsurları

- Hareket hızı
- Koordinasyon
- Denge
- Çeviklik
- Çabuk kuvvet

MOTOR GELİŞİM ALANLARI

Büyük kas motor gelişimi

- a) Lokomotor hareketler (emekleme, ayakta durma, yürüme, yuvarlanma)
- b) Lokomotor olmayan hareketler (dönme, zıplama, çömelme, salınım)
- c) Denge

Küçük kas motor gelişimi (objeleri kullanma)

manipulatif beceri - el ve ayağı kullanarak nesne kontrolünü sağlanması,
(Tutma, kavrama, yazma, yırtma, çizme, kesme...)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

MOTOR GELİŞİM KURAMLARI

Dinamik Sistemler Teorisi : (Thelen, Smith, Ulrich)

Böcükler uygulamalar sonucunda birçok motor beceriyi kazandıklarını ve geliştirdiklerini savunur. Balıştırma ve etkinlikler → olgunlaşma hızını artırır

Kum saati Modeli : (Gallahue, Ozmun)

- Kum → yaşam maddesi
- Yaşam maddesi iki haznedendir akar
  - 1. kalıtsal hazne (kapaklı) X
  - 2. Gevresel hazne (kapaksız) ✓
- Kum saati modeli tek boyutlu değildir, bilişsel ve duygusal alanlar tarafından etkilenir.

Motor Beceri Sınıflandırması

Tek Yönlü

- a) Kas - büyük - küçük
- b) Zaman - aralıklı - seri - devamlı
- c) Çevre - açık - kapalı
- d) Fonksiyon - denge - lokomotor - manipülatif

Çift Yönlü

- a) Refleksif hareketler
- b) İlkel hareketler
- c) Temel hareketler
- d) Sporla ilgili (Uzmanlaşmış) hareketler dönemi

MOTOR GELİŞİM DÖNEMLERİ 8

1. Refleksif Hareketler Dönemi (4 ay - 1 yaş)

→ Bilgi Toplama Evresi (Doğum öncesi - 4. ay)
(refleksler)

→ Bilgi Gözme evresi (4. ay - 1 yaş)
(refleksler yerini istemli hareketlere bırakır)

2. İlkel Hareketler Dönemi (1 - 2 yaş)

→ Reflekslerin ortadan kalktığı Evre
(amaçlı, kontrolsüz, kaba hareketler)

→ İlk Kontrol Evresi

(dengeleme, yer değiştirme, nesne kontrolü üzerinde kontrol sağlamaya çalışır)

- Dengede durma becerileri

Baş-b boyun kontrolü 1. ay sonu
gövde kontrolü 2. ay
oturma 7. ve 8. ay
ayakta durma 8. ve 10. ay

- Yer değiştirme becerileri

Emikleme 10. ve 11. ay
Yürüme

- El becerileri

uzanma 4. ve 5. ay
yakalama ilk 3 ay refleks
bırakma 11 ay
fırlatma 1 yaştan önce
(gerçek fırlatma 4 yaş)

- Başını dik tutma (1 ay)
- Kolları yardımıyla gövdesini kaldırma (3 ay)
- Destekle oturma (4 ay)
- Desteksiz oturma (7 ay)
- Tutunarak ayakta durma (9 ay)
- Emikleme (10 ay)
- Destekle yürüme (11 ay)
- Yardımsız ayakta durma (11 ay)
- Tek başına yürüme (12 ay)

3. Temel Hareketler Dönemi (2-7 yaş)

→ Başlangıç evresi (2-3 yaş)

→ İlk evre (4-5)

→ Olgunluk evresi

4. Sporla ilişkili (Uzmanlaşmış) Hareketler

Dönemi

→ Geriş Evresi (7-10 yaş)

→ Yaşam Boyu Kullanma Evresi (14+)

→ Uygulama Evresi (12+)

MOTOR TESTLER (performans - beceri - nitelik)

- MEB Dürümlü Değerlendirme Formu
(aylık periyotlarla gözlem yapılarak uygulanır.)
(uygun bölümler işaretlenir)

- Denver Gelişimsel Tarama Testi (basit - lisa zamanda)

- Bender-Gestalt Görsel motor Algılama Testi

- Bruininks-Oseretsky Motor Yeterlilik Testi (BOMYT)

- Portage E. G. D. Eğitim . Prog. Kontrol Listesi

- Motor Performans testi

- Motor Beceri Testi

- Bayley Bebeklik Gelişim Ölçeği

- Lincoln Oseretsky M. G. Testi (LOS KF 18)

- Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE)

- Gazi Erken Çocukluk Gelişim Ölçeği (GEGDA)

- Test of Gross Motor Development - (TGMD)

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

MONTESSORI EĞİTİM YÖNTEMİ

* Temel İlkeleri

- Hareket ve Bilgi → Hareket düşünmeyi ve öğrenmeyi geliştirir.
- Seçim → Kendi yaşamı üzerinde kontrol → öğrenme kabiliyetini geliştirir.
- İlgil ve Saygı → İlgil öğrenmeyi tetikler
→ Eğitim her çocuk için bireyselleştirilmeli
- Dışsal Ödül Olumsuz Bakış açısı
↳ dışsal ödül → hediye, puan → motivasyonu negatif etkileyebilir
- Öğrenme ve Akranlar
- Bağlamda öğrenme → anlamlı bağlamlarda öğrenme
- Kritik Dönemler
- Öğretmen ve Çocuk → çocuğu adam yerine koy!
Onunla planla! İster hakkında yardım iste!
- Emici Akıl → 3-6 yaş çocuğunu dikkatli öğret!
- Çevrede ve zihinde düzen → düzenli = düzenli çevre zihin

* 5 Temel Alana dayanan Montessori Eğitimi

1. Günlük Yaşam Becerileri
2. Duyuları Geliştirme
3. Matematik
4. Dil
5. Kozmik (Evrensel) öğrenme

* Montessori yaklaşımının temelinde, öğretmenin çocuğu gözlemlemesi, çocukların düzenlenmiş çevrede kendi hızında öğrenmesi, ortamda yaratıcı öğretim materyallerinin yer alması ve bu materyallerin çocuğa kendi adımlarını ve yanlışlarını tanımaya fırsat vermesi gerektiği yer almaktadır.

* Montessori → "çocuktan hareket" akımının temsilcisi

↳ Eğitimin amacı çocuğun keşfi ve özgürleştirilmesi

* sınıflar "amaçlı etkinlikler" le donatılmalı

* eğitim ortamı yaşamın bir parçası gibi düzenlenmeli

* "zihinsel geriliğin sebebi tıbbi değil eğitimsel" demiş.

* Montessori eğitimcisi → yönlendiren → yardımcı → rehber → pasif

* Okul gününün uzunluğu çocuğun yaşına göre değişir

Montessori'nin gelişim Teorisi

- 0-6 → Erken Çocukluk
- 6-12 → Son Çocukluk
- 12-18 → Ergenlik
- 18-+ → Yetişkinlik

* 0-3 yaş → bilinçsiz emici zihin → farkında olmaksızın ve istemeksizin çevresi tarafından etkilenmekte ve zihin emmekte

* 3-6 yaş → bilinçli emici zihin

* Montessori'ye Göre Duyarlı Dönemler

- Dil Duyarlılığı (0-6 yaş)
- Düzen Duyarlılığı (1-3 yaş)
- Duyu Düzenlenmesi Duyarlılığı (0-4 yaş)
- Motor Becerilerin Düzenlenmesi Duyarlılığı (18. ay- 4 yaş)
- Küçük Nesnelere Karşı Duyarlılık (18-30 ay)
- Sosyal Davranışlara Duyarlılık (2,5 - 6 yaş)

* Montessori yaklaşımında öğrenme sürecini destekleyen disiplin öğretmenin yarattığı otorite değil → çocuğun kendi özdenetimini bir parçasıdır.

* "sınırlar içinde özgürlük"

* insanın eğilimleri

- Keşfetme / Araştırma ve kullanma eğilimi
- İletişim Kurma eğilimi
- Yönelme / oryantasyon eğilimi
- Düzen eğilimi
- Kendini mükemmelleştirme eğilimi
- Yaratıcılık / Soyutlama eğilimi

* Montessori Sınıfı → eğitimci, eğitimci materyal, bireysel eğitim, hazırlanmış çevre, günlük yaşam etkinlikleri; duyu, dil, matematik, geometri, genel kültür, güzel sanatlar materyalleri

* Eğitimci materyaller nasıl olmalı?

- ↳ materyalin tek bir özelliği vardır
- ↳ basitten karmaşığa doğru kullanılır
- ↳ çocuğun ileriki öğrenmeleri için kullanılır
- ↳ somuttan soyuta doğru bir sıra izler
- ↳ foto eğitim ve hata kontrolü içerir.
- ↳ dikkat çekici renkler

* 2-6 yaş arası çocukları kapsar

* karma yaş grupları var!

* İşyerleri oyuncak değil, gerçek olmalı (sınıfta)

* Her bir materyalden 1 tane var!

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

REGGIO EMILIA YAKLAŞIMI

*II. Dünya Savaşı'ndan sonra

Dewey
Piaget
Vygotsky

↳ İtalya → Reggio Emilia şehrinde başladı.

↳ Loris Malaguzzi

↳ Çatışan ailelerin çocuklarına yönelik

* Reggio Emilia okullarında yönetici bulunmaz!

* Öğretmenler - Personel - Program Koordinatörü

- Toplum Danışma Kurulu (Aileler)

↳ Yaklaşımın Temel İlkeleri

- Çocuk İmajı: Çocuk kültürün ve değerlerin üreticisi olarak görülür.

* Eğitimciler çocukların kırılgan, zayıf, ihtiyaç oldukları fikrini kabul etmezler.

* Çocuk imajı, eğitim etkinliklerini merkezinde!

* Çocuk aktif ve kendisi için hareket edebilen bir birey

* "Özel eğitime muhtaç" değil → "özel hakları olan" çocuklar ("Niyet Bildirimi" imzalanır)

- Çevre (sınıf-okul ortamı): Ev odasını andırın sınıflar

* Çevre üçüncü öğretmen!

* - detaylara, çalışmaların sergilenmesine, materyallerin düzenlenmesine önem verilir.

- "materyale erişilebilirlik" önemli

- sınıflar köşelere bölünmüş, masalar yer alır

- sınıflar birbirlerinden duvar büyüklüğünde pencerelerle ayrılır → "şeffaflık"

- Görüntüyü yansıtan her türlü ayna, yansıtıcı yüzey bulunur → "kendini görme" "kimliğini oluşturma"

- Tepegöz, bilgisayar, tarayıcı, camdan ışıklı masa

- duvarlarda dokümantasyon panoları yer alır

* Piazza (meydan) → girişte okulun merkezinde büyük, geniş, bul ışıklı → ziyaretçi ve velilerin meraklarını uyandıran paylaşım alanı

* Atelier (sanat atölyesi)

her sınıfta → mini-atelier yer alır

- Çocuk, Öğretmen ve Aile ilişkileri:

"Öğretmen çocuğun ne yanında ne arkasında, tam olarak öğrenme sürecinde çocuklarla birlikte"

- Öğretmen → "takım arkadaşı"

* Pedagogista (pedagoji uzmanı koordinatörü)

* Atelierista (sanat öğretmeni)

→ Etkin Katılımcı Aileler

→ Öğrenen ve Araştıran Öğretmenler

- Çocuğun Yüz Dili: Çocuklar kendilerini ifade etmede, sözel ve yazılı dilin dışında başka yollar kullanarak iletişim kurmaları gerekir, bu yüzden de çocukların farklı sembolik dillerinin olduğunu vurgular. → Görsel ve grafik diller etkinliklerin merkezinde → sanat atölyeleri ve sanat öğretmenleri önemli!

- Eğitim Programı: Amaç kazanım yok → Genel Hedef var

* esnek bir yapılandırmaya sahip → bu esnek planlama yöntemine progettazione denir.

↳ program → "kesin saati ve rotası olan bir trene binmek yerine bir pusula kullanarak yolunu bulma" • "fırsatlara dayalı eğitim programı"

- Proje Çalışması: → uzun süreli

* beklenmeyen bir olaydan, bir çocuğun fikrinden yola çıkarak ya da bir yetişkinden gelen öneri ile başlayabilir

* işbirliği içinde gerçekleşmektedir.

* proje esnasında tartışma ve gözden geçirme öğrenme için etkili bir yoldur.

* projeler "geşitli sembolik diller aracılığıyla araştırma, ifade etme, yeniden araştırma ve daha çok ifade etmeyi" içermektedir.

* Projenin gidişatı, süresi belli değildir.

- Dokümantasyon: → öğretmenin hem bir süreci hem de ürünü "

* Dokümantasyonun temel görevi, çocukların kendi öğrenme süreçlerini takip etmeleriyle birlikte "dinleme ve dinlenmeyi" de sağlamasıdır.

* Dokümantasyonun Geşitleri

↳ çocukların üç boyutlu çalışmalarının sergilenmesi

↳ Panolar

↳ Duvar resimleri

↳ Günlük olaylar ve kayıtları

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

WALDORF YAKLAŞIMI

* Rudolf Steiner - 1919 - Almanya'da (Avustralyalı)

* Waldorf Okulları → Antroposofi felsefesine dayanır → işsel algının ve nesnellüğün birleşimini gerektiren ruhsal bir bilim

* "Çocuk merkezli"

* Her çocuk farklıdır → farklı şekilde öğrenir

* Eğitim → pratik ve sanatsal olmalı

→ bilişsel gelişimi ilerletmeli

→ Yaşam / tabiat ile sağlıklı ilişki geliştirmeli

* Steiner'in Çocuk Gelişimi Teorisi

1- 0-7 yaş → fiziksel beden dönemi

2- 7-14 yaş → eterik beden dönemi

3- 14-21 yaş → astral beden dönemi

4- Ego → insan ruhunun gelişimi

→ yükseltmek, lasilleştirmek ve temizlemek

* (Akıl + Kalp + Yetenek) → Eğitimi

Gegitim 'bütün' üzerine odaklanmalı

* Pratik beceriler → önemli!

* Çocuğun önce duyusal tarafını sonra entelektüel yeteneğini geliştirmeyi amaçlar!

* müfredat zengin!

↳ bilinen derslerin yanında bahçecilik, tımarcılık, kitap ciltleme, anketçilik, dokumacılık, ip eğitme gibi dersler bulunur.

↳ Yetenekli ile yeteneksiz arasındaki ayırım ortadarı kalkmakta!

* Ritim ve dönemler önemli!

yaşam döngüsünü (her gün aynı saatte fark etmeyi, sağlar aynı etkinlik)

* Gember saati

* Terapi Programı

* Oyun taklit

↳ sosyal ilişki, birlik hissi, geliştirme

* Resim Hikaye Drama

↳ duyguları derinleştirme, yansıma yolu

* Karışık Yaş Grupları önemli!

↳ rol modeli sağlar ilişki kurma

* "Çocukluk dönemine derin saygı" ♥

* Yaşa uygun etkinlikler

* Öğretmenlerin desteklediği 3 duygu:

→ Saygı

→ Heves

→ Koruma

* Eğitim Ortamı → Çevü gibi

→ eğitici oyuncak yok! } Akademik öğretiyi doğru bulmaz. (1. gelişim evresinde)
kitap bile az

→ Duvarlar sade parlak renklerle boyanır duvar kağıdı kullanılmaz

→ Renkler önemli!

→ perdeler (anne rahmine benzetilmek için) seftali rengi ve pembe tonlarında

→ doğal malzemeler

→ ahşap oyuncaklar

→ masa/sandalye → tatlıdan

→ oyuncak ve malzemeler el yapımı

→ Teknoloji YOK!!!

→ plastik ve sentetik malzeme yok!

→ mobilyalar el yapımı, seri üretim değil

→ materyaller açık uçlu, sınırlanmamış

→ duymusal tecrübe ile öğrenirler!

* Öğretmen, (çocuk öğretmenine daha az bağımlı)

- çocuklarla kalır ve onları anlar

- kesif için cesaretlendirir

- teknoloji kullanmaz

- 1. sınıftan → 8. sınıfa kadar AYNI öğretmen

- sanatı eğitim amaçlı kullanır

→ Tip konusunda kendi mesleği kadar bilgi sahibidir.

→ "Aileler gibi düşünebilme" → prensibini öğrenir

* Aile → birlik sağlar → ortaklık (eğitim)

* Eleştiriler!

↳ Waldorf ilköğretim okullarında öğrenciler 3./4. sınıfta okuma öğrenirler.

↳ teknoloji ihmal edilir.

* Denge, koordinasyon, ritimduyusu, uzaysal oryantasyonu geliştiren fiziksel etkinlikler!

* Tarihsel-kültürel gelişimler hakkında bilgi sahibi olma

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* Piaget, Erikson, Dewey, Vygotsky

* ABD'de Lucy Mitchell tarafından geliştirilen programı.

* "gelişim" ve "etkileşim"

* okul öncesi'nden → 3. sınıfa kadar ilerleme sağlanmalı - "Ruh sağlığı" korunmalı
* deneyim ve oyun yoluyla öğrenme

* Bank Street İlkeleri

- Gelişim basitten karmaşığa giden basit bir yol değil!

- Bireyler düz gelişim çizgisi üzerinde sabit bir noktada değildir. Olanaklar oranında çaba göstermektedir

- Gelişim → duraklanma ve hareketliliği kapsar
↳ eğitimci destekler, dengeler

- Çeşitlilik ile aktif ilişki → motivasyon sağlar

* Çocuğun kendilik duygusu → diğer

bireylerle ve nesnelere deneyimlerinden oluşmakta!

- Büyüme ve olgunlaşma katılımı içerir.

* Çatışma gelişim için zorunlu!

* Temel ilke → Bilişsel gelişim - kişisel - sosyal süreçlerin gelişiminden Ayrılmaz!

* Okul, sosyal dünyanın bir parçası

* "etkin katılım", seçim yapma, araştırma, bağımsız hareket etme, keşfederek öğrenme

* En iyi öğrenme → oyun yoluyla öğrenme
→ serbest oyun etkinlikleri ile daha iyi öğrenir!

* Çocuğun → olumlu benlik imajı kazanımı önemli

* Bank Street 5 sosyal çalışma alanına odaklanır:

1 - Kültürel Antropoloji

2 - Tarih

3 - Politik Bilim

4 - Ekonomi

5 - Coğrafya

* Keşfederek öğrenme, Deneyim Kazanma

* Program → çocuk merkezli

* Dışsal ödüller kullanılmaz!!!

* oyun programın zorunlu elemanı

* Temel ilke zihinsel ve gelişimsel süreçlerin etkileşimi

Özel eğitimsel hedefler

↳ sayı ve harf duyarlılığı geliştirmek

↳ düşünme süreçlerini geliştirmek

↳ sınıflama süreçlerini geliştirmek

↳ zaman ve mekan duygusunu geliştirmek

↳ hem insan kaynaklı değişim duygusunu hem doğal olan geliştirmek

* Alan gezileri önemli

* Proje yaklaşımı zorunlu

* Bank street etkinlikleri

↳ sosyal çalışmalar

↳ okuma - yazma

↳ matematik

↳ sanat ve Atölye

↳ müzik

↳ İspanyolca, Fransızca

↳ Hareket Eğitimi

↳ kütüphane

* Öğrenme ortamı neye göre ayarlanmalı?

↳ Ottonomi

↳ Bilginin artırılması

↳ Kendilik kavramının gelişimi

↳ Kişiler arası iletişim

* deneyim
* iletişim
önemli

* Sınıf Nasıl?

↳ sınıf Çocuğun çalışma odası

↳ zengin uyarıcılara sahip

↳ ekip dikme, yemek yapma, okuma, bilgisayar kullanma, şarkı söyleme etkinliklerini sunar.

↳ iyi belirlenmiş yapı ve açık kurallara sahip
↳ yapılandırılmış çeşitlilik

↳ zaman esnek

↳ sınıf canlı renklerle boyanmış!

↳ Çok amaçlı masalar } esneklik!
↳ Hareketli sınıflar

↳ göz hizasında → sergi, aile ile fotoğraflar

↳ geniş malzeme depoları → ulaşılabilirlik

↳ hayvan ve bitkilerin bakımı için fırsatlar

↳ yapılandırılmış ve yapılandırılmamış materyaller

* 2006 MEB 0.0.12 yer aldığı söylenebilir.

* Tek bireyden → Toplum

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

HEAD START YAKLAŞIMI

"Hiçbir çocuk geride kalmamalı"

- * ABD
- * Marian Wright Edelman
- * Düşük gelirli ailelerin çocuklarına eğitim, sağlık, beslenme, psikolojik hizmetler sağlayarak yoksulluk döngüsünün kırılmasını amaçlamış.
- * Program 3-5 yaş arası çocukları hedef olarak başlatılmış.

↳ sonradan 0-3 yaş çocukları (hamile kadınlar da) içine alan Early Head Start adında kardeş bir program 1994 de başlatılmış.

* ABD sağlık bakanlığına bağlı ve çocuk ve aile ulusal kurulunun denetimi altında.

* Anne-baba → ilk öğretmen
ev → ilk sınıf

α ailelerin çocuklarını izlemeleri ve etkinliklere katılmaları teşvik edilir!

* Head Start Program Türleri

- ↳ Kurum-Merkezli Program
- ↳ Ev-merkezli Program
- ↳ Bütünleştirilmiş Program
- ↳ Aile-Çocuk Bakım Programı

* Head Start 5 temel hedefi

- 1 → çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmesini zenginleştirmek
- 2 → çocukların temel besin kaynağı olan aileleri güçlendirmek
- 3 → çocuklara eğitim, sağlık ve beslenme ihtiyaçlarını sağlayacak imkanlar sunmak
- 4 → çocukları ve aileleri uygun sosyal servislere bir araya getirmek
- 5 → Verimli aile katılımı içeren iyi hazırlanmış eğitim programları oluşturmak

* Head Start Programı yalnızca bir okul öncesi eğitim modeli değil → aileyi de kapsayan çok yönlü bir müdahale programı

* Bu program ABD'de devletin çok desteklediği ve 20. yy.'ın ikinci yarısını kapsayan en önemli sosyal ve eğitimsel hareket!

* Yaratıcı Program → 9 ilgi köşesi

Çocuklar Nasıl öğrenir?

Öğretmenin Rolü

Fiziksel Çevre

- 1 - Bloklar
- 2 - Evcilik köşesi
- 3 - masaüstü oyuncakları
- 4 - sanat
- 5 - duyu masası
- 6 - kitaplık köşesi
- 7 - müzik ve hareket
- 8 (yemek pişirme)
- 9 (bilgisayar)
- 6 yaş - açık alan

Çocuklar Ne öğrenir

Ailenin Rolü

- * Aile de eğitime dahil!
- * Sağlam kafa sağlam vücutta =)

* Head Start 4 ana bölüm

- ↳ Eğitim (her çocuğa öğrenme deneyimi)
- ↳ Sağlık (Tıbbi bakımı, aşı, beslenme, zihinsel sağlık)
- ↳ Sosyal Hizmetler (Aile yardımı, fizyolojik, psikolojik)
- ↳ Ebeveyn Katılımı (Aile bilgilendirilmeli / eğitilmeli)

* Veliler de ücret konşilği, öğretmen ve öğretmen yardımcısı olabilir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

HIGH SCOPE YAKLAŞIMI 1972

* 1960'lı yıllarda ABD'de dezavantajlı ailelerin çocuklarını okul hayatına hazırlamak için geliştirilmiş bir erken müdahale programı.

(David Weikart tarafından yaz okulu projesi olarak yoksul ailelerin çocukları için düzenlenmiş program)

* Bilişsel gelişime odaklıyken → zamanla tüm gelişim alanlarını hedeflemiş.

(Piaget'in gelişim kuramı, gelişimsel uygulamalar)

* "açık gereğe" → Etkin öğrenme

* yoksulluk döngüsünü eğitim ile kırmayı amaçlamış ilk program/ eğitim yaklaşımı

* Özellikle 3-4 yaş grubu önemli!

* "HighScope eğitim araştırmaları Vakfı" → 1970
İlk yıllarda sosyoekonomik açıdan dezavantajlı çocukların ihtiyaçları → ilerleyen yıllarda okula hazırlık kavramını genişletmiş, tüm çocuklar için program üzerinde durmuş.

* Çocukları kendi kendine yetebilen ve bağımsız bireyler olmaları için bilişsel, sosyal-duygusal, fiziksel, dil ve yaratıcılık alanlarında destekler!

* Takım çalışması önemli (öğretmen-aile)
Yetişkinler de etkin öğrenenler konumunda

* Öğretmen ve çocuk ⇒ etkin ortaklar

* Öğrenme ortamında sunulması gereken 5 öğe

1. Tercih yapma → etkin kullanma
2. Öğrenme materyalleri
3. Nesnelere farklı amaçlar için kullanma
4. Dil kullanma ve düşünme fırsatları
5. Yetişkin desteği

* Materyaller → erişilebilir, çekici, açık uçlu, tüm duylara hitap eden
→ yeterli alan ve zaman verilmeli

* Temel Deneyimler ve Gelişimsel Göstergeler

0-3 Yaş Grubu	3-5 Yaş Grubu
10 farklı alan	8 farklı alan
41 temel deneyim	58 temel gelişimsel göstergesi

* Öğrenme Ortamı

→ yumuşaklık, rahatlık, yuvarlanmış köşeler, hoş renk ve dokular, doğal materyaller, doğal ışık

→ birbirinden ayrılmış ilgi köşeleri

→ ilgi köşeleri görülebilir ve hareketi engellemeli

→ ilgi köşeleri değişen ilgi ve pratik ihtiyaçlara uygun

→ Farklı oyunları destekleyecek miktarda oyun ve materyal

→ materyaller çocukların aile yaşantısını yansıtır

→ materyaller "bul-kullan-yerine bırak" eylem zincirine göre yerleştirilmeli.

* Günlük Plan

- küçük grup → günlük rutinler
- büyük grup → açık hava zamanı

→ planla-yap-değerlendir (çocuk kendi yapar!)

* Çocuk

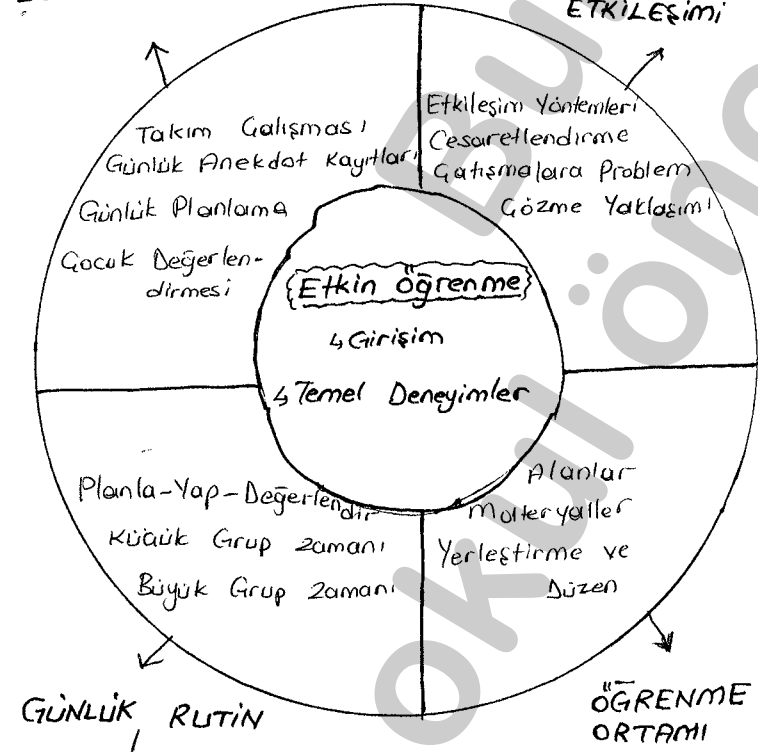
- ↳ istediğine karar verir
  - ↳ oynar
  - ↳ planlar
  - ↳ problem çözer
  - ↳ oyun bitince malz. toplar.
- ⊕ pandomim, resim vs. ile çalışma zamanını anlatır.

* esneklik → çocuk seçiyor =)

1) Doğal materyaller önemli

DEĞERLENDİRME

YETİŞKİN-GÖÇÜK ETKİLEŞİMİ

* HighScope Okul öncesi Öğrenme Çarkı

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM

- * "ilerlemecilik" felsefesinden etkilenmiş
- * → bilişsel yapılandırmacılık → Piaget
→ sosyokültürel yapılandırmacılık → Vygotsky
- * Yapılandırmacı Yaklaşımın Temel İlkeleri
  - Bilgi, birey tarafından etkin biçimde yapılandırılır.
  - Öğrenme hem bireysel hem sosyal bir süreçtir
  - Öğrenme, kişinin kendi dünyasını anlamasını mümkün kılan örgütsel bir süreçtir.
  - öğrenme zaman alır
  - Öğrenmede eşeğin rolü dil oynar
  - Güdülenme → anahtar bir unsurdur

* Öğrencilerin zihinsel süreçleri → onların deneyimlerini ve ön bilgilerini yansıtır.

* Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenmenin bireyselliğini vurgular.

Yapılandırmacılık

- Bağlantı: öğrenen yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurar.
- Seçenekler: Yapılacak çalışmalarda ilgili seçenekler sunulur.
- Uzlaşma: Öğretmen öğrencilere etkin araştırma ve fırsatlar sunar
- İskele: Yeni bir bilgide (öğretmen) destekler.
- Zaman: zaman sabit değil → yeterli zaman verilir.
- Rubrik: sonuca ulaşmada farklı seviyelerdeki durumları tanımlayan araçlar. (öğrencilerle birlikte)
- Anlama: öğretmen, derinlemesine bilgi sahibi olmalı ama bilgi (çerçeve) doğrudan öğretmenler tarafından verilmemeli
- İşbirliği → paylaşım
- Teknoloji
- Geşitlilik
- Amaçlı öğretim
- Öğrenci merkezli → öğretmenlerin değil öğrencilerin ne yaptığı ile ilgilenilir.
- Güdülenme → öğrendikleri şeylerle güdülenir
- Standartlar → en iyi standart ve sonuçlar öğrencilerin bildiklerini ve yaptıklarını anlamaları.

5E Öğrenme Döngüsü Yaklaşımı

- Giriş
- Keşfetme
- Açıklama
- Detaylandırma
- Değerlendirme

* "öğrenen merkezli" yaklaşım

* öğrenmenin bireyselliği baştan kabul edilir!!

* Öğrenme sorumluluğu → çocukta → etkin

* Öğretmen: bir rehber, yardımcı, kılavuz
↳ dil kullanma önemli
↳ aktiftir

Eğitim Ortamı

↳ geniş sınıf

↳ değişebilir ve dönüşebilir özelliklere sahip ortam

↳ materyallere kolay ulaşılmalı, her çocuğa yetecek şekilde hazırlanmalı

↳ güvenlik önlemleri önceden alınmalı,

→ öğretmenler öğrenme ortamına ve çocuklara sık sık müdahalede bulunmamalı

→ sosyal iletişimi engelleyecek güdültü engellenmeli

→ hem bireysel hem sosyal etkinliklere yer verilmeli

→ ön bilgilerle - yeni bilgiler arası ^{ilişki} kurulmalı

→ üründen çok → süreç değerlendirilmeli

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

PROJE "YAKLAŞIMI"

Reggio Emilia (1111) Karikası =)

Proje: Çocukların ilgisi ile belirlenmiş bir konu kapsamında yine çocukların girişimleri ile öğretmen rehberliğinde bir eğitim programı içerisinde gerçekleştirilen etkinlikler bütünü

* Dewey'in düşünceleri yaklaşımın temellerini oluşturuyor

* "yapılandırmacılık"

3H → -Bilisel
-Duyusal bütünlük
-Motor

* Kilpatrick 1918'de "Proje Metodu" başlattı

* Yaklaşımın temelinde → araştırma sürecinde ikili iletişimi kurabilmeleri → kendilerini ifade etme yollarını denemeleri → en doğru nasıl soru sorulabileceğini konuşma ile geliştirebilmeleri vardır

* Öğretmenlerin çok iyi model olmaları gerekir

* Proje yaklaşımının içeriği

→ Bilgi → Durum → Beceri → Duygu
Çocuklar bunları kazanmada aktif bir katılımcı ve "kendi bilgilerini kendi durumları ve becerileri ile kendileri yaparlar"

* Öğrenmenin gerçekleşmesi için belli kural ve düzenleyiciler mevcuttur. → çocuklar istekli olmalı → projenin kapsamı ve yönü çocuklar tarafından belirlenmeli

* Proje yaklaşımının içeriği MEB'in 36-72 aylık çocuklar için O.Ö. Programı'na uyumlu.

* Proje Yaklaşımının 5 Temel özelliği

- Konuşma - Tartışma
- Gezi-Alan Çalışması
- Drama
- Araştırma
- Sürüm

* Öğretmen: organizatör, planlamacı, dinamik ve etkin, alternatif çözüm üreten, yönetmen, yol gösteren

* Aile önemli → asistan

* Çocuk → araştırmacı

* Proje Etkinliğinin Yapılması 3 aşamada

1. Projeyi başlatma
2. Projenin geliştirilmesi (Alan çalışması) uygulama
3. Projenin sonuçlandırılması (→toparlama
→sergileme
→değerlendirme)

PORTAGE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİM PROGRAMI

* "erken müdahale" → engelli ya da gelişimi tehlike altında olduğu fark edilen bebek ve çocukların özel gereksinimlerinin karşılanmasını sağlayan düzenlemeler

* erken müdahale programları → bir süreçtir doğumdan → okul çağına da devam eder. eğitim, sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri vs. kapsar.

Uyileştirici - önleyicidir.

↳ "aile" önemli

* Erken müdahale Programında: Portage

Portage Modeli → 6 yaşa kadar normal gelişim gösteren, risk altında olan, tanısı konmuş özel eğitime gereksinimi olan çocukların gelişimini destekler.

↳ Program ilk ev temelli modellerden biri

↳ ilk ABD → Portage kentinde → 1969

kırsal kesimdeki özel gereksinimli çocukların beceri öğretimi için geliştirilmiş.

↳ Her çocuk ve ailesi için farklı içeriklere sahip olabilir.

↳ "ev ortamında" → nasıl eğitim → aile eğitilir önce

↳ Programa Türkiye de katıldı. → 1999

Portage Modeli 6 temel bileşeni

- ↳ tanımlama aşaması
- ↳ ekolojik değerlendirme aşaması
- ↳ ekolojik planlama aşaması
- ↳ Ekolojik destek (Ev ziyaretleri!)
- ↳ Devam eden işlerin desteklenmesi
- ↳ Değerlendirme ve danışmanlık

PEGDEP Seti

- ↳ Kullanım Kılavuzu
- ↳ Gelişimsel Kontrol Listesi
- ↳ Materyaller
- ↳ Etkinlik kartları Dosyası

* Portage Projesi 1989 → Hacettepe Üni. tarafından uygulanmış.

* 1999 → Türkiye → Uluslararası Portage zincirine katıldı.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÇOCUKTAN ÇOCUĞA YAKLAŞIMI

* 1978 → İngiltere → "hak" temelli yaklaşım
↳ temel sağlık bilgilerini öğretmek

* 3 Amaç,

- ↳ çocuktan - çocuğa
- ↳ çocuktan - aileye
- ↳ çocuktan - topluma

topluma
sağlık
eğitimi
verme

* Eğitim modelleri

- ↳ Etkin öğrenme modeli
- ↳ yaşam boyu öğrenme modeli
- ↳ çok kültürlü öğrenme modeli
- ↳ Akran eğitimi modeli
- ↳ işbirliğine dayalı eğitim modeli
- ↳ popüler eğitim modeli

* Çocuktan Çocuğa Yaklaşımının Aşamaları

1. Aşama : Grup Gelişmesi
2. Aşama : Fikirlerimiz
3. Aşama : Konu Seçimi
4. Aşama : Seçilen konunun geliştirilmesi
5. Aşama : Planlama ve harekete geçme
6. Aşama : Değerlendirme

* Öğretmen → anahtar kişi

* Türkiye'de Çocuktan Çocuğa Yaklaşımı

TC ve UNICEF işbirliği ile 1991-1995 arasında hazırlanan, gezici tarım işçisi çocukların eğitimiyle ilgili bir alanda yürütülmüş.

* Bu çalışma Adana'ya bağlı 5 bölgedeki ilkokullarda başlamış → 2 yılda 305 öğrenci bu eğitimden faydalanmış.

* 2008 → Gazi Üniversitesi "Çocuk İşçiliği ile Eğitim Yolu ile Mücadele : Çocuktan Çocuğa Yaklaşımı Projesidir"

*! Bilgi ve materyal paylaşımına teşvik

* Materyaller çocukların yaşlarına, gelişim seviyelerine, yaşadıkları bölgeye uygun düzenlenmiştir → Bu yaklaşım ve materyaller birçok devletin ve uluslararası kuruluşun programlarında yer alır! → INHO

UNICEF
UNESCO

EV OKULU

Neden ev okulu?

- Her çocuk eşsiz ve gereksinimleri farklı
- Her 4 çocuktan biri okulda şiddete maruz kalıyor
- teknolojik olanaklar yetersiz
- ailenin durumu (maddi, eğitim vs)

* Ev okulunda çocuk ebereyleri veya özel öğretmenler tarafından eude eğitilir.

* Ev okulunda yer alan çocukların akademik başarıları daha yüksek! → popülerleşiyor

* Ev okulu hangi ülkelerde yasal?

- Avusturya
- Fransa
- İrlanda
- Slovenya
- İngiltere
- Endonezya
- Yeni Zelanda
- Kanada
- ABD

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* Rusya'da 1920'lerde → Vygotsky

* Bireysel öğrenme Değil → Bireyler arasında öğrenme

* "sosyal ortam"

* "içselleştirme" : dışsal işlemlerin içsel olarak tekrar yapılandırılması

* 3 ana arabulucu kaynak

↳ somut araçlar

↳ işaretler ve semboller sistemi

↳ diğer insanlar

* Dolaylı Etkinlik
İşaret → Alet

* Düşünme ♥ DİL

* "yakınsak gelişim alanı"

* "iskele kurma"

* eğitimsel diyalog

* Oyun → sosyal ve duygusal bir eylem

* dramatik oyun → soyut düşünmeyi geliştirir

* 2006 O.Ö.E.P → örtüşür

* 1960 larda → ABD'de

"çocuk merkezli" "humanist eğitim"

* özgürlük, bireysellik, öz gelişimi destekleme

* çocuğa saygı * "mutlu çocuk" 😊

* Açık eğitim ilkeleri

↳ her çocuk bir birey

↳ Her çocuğa saygı esas

↳ öğrenme gücünün merkezi çocuk

↳ okul çocuğun kişisel seçim ve başarılarını destekleyen bir çevre

↳ okul - toplum arasında karşılıklı ilişki olmalı

* Program → esnek, yapılandırılmamış, özgür (sınıftan sınıfa bile gidebilir), birlikte öğrenme önemli, yaratıcılık desteklenmeli

* "okulun duvarlarını yıkmak" → açık eğitim

* "bütünleştirme" → okul
→ gün
→ müfredat

* "aile gruplaması" → karma yaş uygulaması
5-8 9-12

* Köşeler

↳ okuma köşesi

↳ matematik köşesi

↳ yazma köşesi

↳ bilim köşesi

* materyaller → çok amaçlı

→ ucuz, bilinen ve kolay elde edilir

* öğretmen

↳ birey olarak öğretmen

↳ bilgi sahibi " "

↳ öğrenmeyi kolaylaştırıcı olarak öğretmen

↳ çocukların yöneticisi olarak öğretmen

! öğretmen çocuklarla → bireysel çalışır!

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

→ Oyun Yoluyla Öğrenme

- deneyim alanlarında oyun
- deneyim alanlarında yapılandırılmış oyun
- deneyim alanlarında yapılandırılmış oyun

→ Anlatım Yoluyla Öğrenme

- * oyun yoluyla öğrenmeden en uzak ve en ters yöntem
- * yapılandırılmış
- * dıştan güdümlü
- * statik
- * öğretmen merkezli → planlı
- * dinleme ve izleme ağırlıklı

→ Soru Cevap Yöntemi

- * meraklı düşünmeyi geliştirme amaçlı
- * yanıtın çok yanıtla ulaşmak için izlenen yol önemli

→ Drama Yöntemi

- * her yaşta ve her eğitim basamağında etkili ✓
- * drama yoluyla öğrenmede; gönüllülük, üreticilik ve sembolik düşünme esastır.

- * - ısınma
- * - oyun / doğaçlama
- * - rahatlama ve değerlendirme

aşamaları

→ Alan Gezisi ve Araştırma

- * gözlem
- * somut öğrenme fırsatı

→ Proje Yöntemi → aktif

- planlama ve başlama
- projeyi uygulamaya alan çalışması
- projeyi sonuçlandırma

aşamaları

* 5 temel işlem basamağı ;

- 1- tartışma
- 2- alan çalışması
- 3- temsil
- 4- inceleme
- 5- sunum

→ Çocukların Birbirine Öğretme Yöntemi

→ Analöji (Benzetme)

- 1- Hedef kavramın tanıtılması
- 2- Benzer kavramın incelenmesi
- 3- Hedef ve benzer kavram ile ilgili açıklayıcı tanımlamanın yapılması
- 4- Benzerliğin ayrıntısının aktarılması
- 5- Benzerliğin uymayan yönünün belirtilmesi
- 6- Sonucun aktarılması

Analöji faydaları

- * aktif katılımı sağlar
- * düşünme yeteneği ve yaratıcılığı geliştirir.
- * bilimsel kavramların öğrenilmesini sağlar
- * bilinmeyenleri akla uygun hale getirir
- * kavram yanlışlarını düzeltmede etkilidir.

→ Gösteri Yöntemi

- okul öncesinde daha çok deney yapmada kullanılır.
- çocukların hem görebilecek hem de duyabilecekleri bir ortamda materyalin tanıtıldığı, yeniliklerin gösterildiği, ilke ve uygulamaların posterlerle açıklandığı bir teknik.
- Bir işin en uygun ve ustaca nasıl yapılabildiğini gösterme

- * Hazırlık
- * Uygulama
- * izleme

aşamaları

Kavram Haritası Yöntemi

- * Kavram haritalarını oluşturmak için 4 temel bileşene ihtiyaç vardır.

- 1- Kavramlar
- 2- İlişkiler
- 3- Hiyerarşik Yapı
- 4- Çapraz Bağlantılar

* Kavram Haritasının İşlemleri

- görselleştirme
- ilişkilendirme
- somutlaştırma
- sınıflandırma
- * anlamlandırma
- Bilgiyi organize etme

* Kavram Haritasının Faydaları

- öğrenmeyi artırır (görsel) (somutlaştırır)
- bireysel farklılıklara hitap eder
- bilgi üretimini hızlandırır
- ekonomiktir

- * önce birinci kavram → sonra ikinci kavram ardından okun üzerindeki okunur (ilişki)

Örnek olay yöntemi

- * Hayatta en yakın öğretim yöntemlerinden biridir.

- * soyut düşünceler pratiğe dönüştürülebilir.

- * Bir olayın / sorunun → yazılı veya sözlü anlatıldıktan ya da filmle gösterildikten sonra, konu hakkında çocukların tartışarak çözüm önerilerini ortaya koymaları temeline dayanan öğretim yoludur.

- * gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi

İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi

- * ortak bir amaç için birlikte çalışmaları

Beyin Fırtınası

- * çok fikir
- * hızlı ifade edilmesi gerekir (ayrıntıya girilmez)

- * elestiri kapı dışında bırakılır

- * nitelik aranır

- * kombinasyon ve gelişme aranır.

- 4 şekilde oturulur

- "sorun" ve "çözüm" kavuzu

Konuşma Halkası

- O biçiminde oturulmalı

- * çocuk merkezli

İstasyon Yöntemi

- * bütün sınıf her aşamada çalışarak bir önceki grubun yaptıklarına katkı sağlayarak bir basamak ileri götürmeyi, yarım kalan işi tamamlayı öğretti bir yöntemdir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Hikayeleştirme (Öyküleştirme) Yöntemi

- Çocukların bilgi ve becerilerinin üzerine inşa edilir
- Yöntemde bir problem vardır → çocuklara soru sorulur
- Yapılandırıcı ve deneysel nitelik taşır

Hikayeleştirme yönteminin aşamaları

- Bayanlama
- Karakter
- Olayları başlatma
- Olayları doğru noktaya ulaştırma
- Gözden geçirme ve yansıtma

Hikayeleştirme ilkeleri

- hikaye ilkesi
- öngörü ilkesi
- öğretmen ipi ilkesi
- sahiplik ilkesi
- bağlam ilkesi
- uygulamadan önceki yapı ilkesi

Hikayeleştirmede önemli olan öğeler

- ortam
- karakter
- olay

Buluş Yoluyla Öğrenme "Bruner"

- Yapılandırılmış buluş
- Yapılandırılmamış buluş

İşlem basamakları

- 1- Çocukların ilgilerinin konuya çekilmesi
- 2- Çocukların görüş ve fikirlerinin ortaya konması
- 3- Fikirlerin test edilmesi ve geliştirilmesi
- 4- Tekrar gözden geçirilmesi
- 5- Uygulanması

4 Temel öğe

- Çocukların öğrenme hazır bulunuşluğunu sağlayacak yaşantıların belirlenmesi
- Öğretim içeriğinin yapılandırılması
- Öğrenme yaşantılarının sıralanması
- Öğrenme sürecinde pekiştiricilerin rolünün ve nasıl dağıtılacaklarının belirlenmesi

Çoklu zeka 'Gardner'

- Sözel - Dil
- Mantıksal - Matematiksel
- Görsel - Uzamsal
- Müziksel - Ritmik
- Bedensel - Kinestetik
- Sosyal (Bireyler arası)
- İlgisel / Özgedönük
- Doğru Doğru

ÖĞRETİM İLKELERİ

1- Çocuğa Görelilik (Düzeğe Uygunluk)

2- Seviyeye uygunluk

3- Yakından uzağa (yakın çevre)

4- Bilinenden bilinmeye

5- Somuttan soyuta

6- Ekonomiklik (Tasarruf)

7- Açıklık (Somut / açık dil / görsel)

8- Bütünlük (bilissel, duygusal, psikomotor → bir bütün)

9- Hayata Yakınlık (ilerlemecilik → "okul yaşamın" kendisi)

10- Aktivite (Etkinlik)

11- Bilgi ve Becerinin Güvence

Altına Alınması ilkesi (kayıt, tekrar, alıştırma)

12- Aktüalite (Güncellik) ilkesi

13- Sosyalilik ilkesi

14- Basitten Karmaşığa

Öğretim öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama, rehberlik etme

Özel Öğretim Eğitim kurumlarının programlarında yer alan derslerin öğretimine ilişkin ilke, yöntem ve teknikleri açıklayan bilgi dalı

Yöntem Hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol. Amaca ulaşmak için öğretim ve öğrenme sürecini planlama

Teknik Bir öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

*sosyal yapıyı oluşturan temel öğeler

-aile -eğitim -din -ekonomi -siyaset

*Kültürün özellikleri

- öğrenilmesi
- sembolik olması
- düşünce yapısı ile ilişkili olması
- paylaşılması
- normatif olması

*Kültürün işlevleri

- 1-bireyin fiziksel ve sosyal çevresi arasında aracılık etme
  - 2-bireyi doğal çevre üzerinde egemen kılmak
- toplumsal dayanışmayı sağlayan öğelerdendir

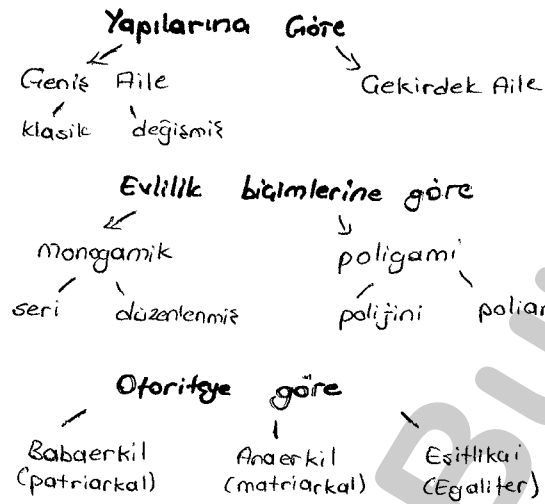
*sosyalleşmeyle ilişkili kavramlar

- olgunlaşma
- kültürlenme
- kültürlenme
- kişilik gelişimi

*sosyalleşme araçları

αaile αokul αakran grubu αkitle iletişim araçları

Aile Biçimleri =

***Kibutz** aile yapısı → israilde → çocukların bakımı ve eğitimi özel eğitimcilere bırakılmıştır. Bu yapıda tüm kadınlar anne, tüm erkekler baba.

Ailenin işlevleri

- Nüfusu yenileme
- Millî kültürü taşıma
- Sosyalleştirme
- Ekonomik ve sosyal tatmin sağlama

*[EBEVEYN TUTUMLARI]:

Demokratik → bu tutumda önemli olan çocuğun aile sistemi içerisinde ebeveynleri tarafından kayulan kurallara ebeveyn yardımıyla uyulmasının sağlanmasıdır.

İlgisiz → aile çocuğun olumlu/olumsuz yaşantılarıyla ilgilenmez. Kontrol yok! Pekiştirme yok! Fizyolojik gereksinim karşılanırsa bile psikolojik X

Otoriter → çocukları kendilerinin mutlak otoriteleri altında disipline etmeleri üzerine odaklanır.

Tutarsız → kimi zaman demokratik, kimi zaman otoriter kimi zaman ilgisiz tutum! Olumsuz sonuçlar yaratır.

Aşım koruyucu

*[İLETİŞİM BECERİLERİ]:

*Etkili Dinleme

*Etkili Tepki Verme

(Konuşmaya teşvik edici tepkiler vermek, soru sormak, duyguları kişiselleştirecek tepkiler vermek, etkin dinleme tepkileri vermek, özetlemek, ben dili kullanmak...)

*İletişimde Enpel Tepki türleri

- *emir vermek
- *yönlendirmek
- uyarmak
- gözdağı vermek
- *ahlak dersi vermek
- öğüt vermek
- *gözüm/öneri getirmek
- öğretmek
- nutuk çekmek
- *mantıklı düşünceler üretmek
- yargılamak
- eleştirmek
- *suçlamak
- ad takmak
- *alay etmek
- yorumlamak
- *analiz etmek
- övme
- aynı düşüncede olmak
- *olumsuz değerlendirmeler yapmak
- güven vermek
- desteklemek
- *avutmak
- soru sormak
- sinanmak
- sorguya çekmek
- özünden dönmek
- uyalamak
- sakaya boğmak
- konuyu saptırmak
- kıyaslamak

*Çatışma çözme yolları

- geri çekilme → kaplumbağa
- zorlama → köpek balığı
- alttan alma → ayıcık
- uzlaşma → tilki
- yüzleşme → baykuş

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

2 | AİLEYLE İLGİLİ KURAMLAR:

Yapısal İşlevsel Kuram

*Toplumun varlığını sürdürmesi → tüm sistemlerin temel işlevi
*Aile → toplumdaki akrabalık durumlarına ve aile bireylerinin işlevlerine vurgu yapılır

Aile Sistemleri Kuramı

aile → tutarlı bir davranış sergileyen ve birbirleriyle ilişki içerisinde olan unsurların toplamıyla sınırlanmış bir sistem

aile → değişim ve denge içinde

Aile Ekolojisi Kuramı (Bronfenbrenner)

"Her biri diğer ile ilişkili katmanlar etkili"

mikrosistem → mezosistem → ekzosistem → makrosistem

Bağlanma Kuramı

Gocuğun yaşamı boyunca kuracağı ilişkilerin, çocuğun ebeveynle kurduğu ilk ilişkiden - bağdan - etkileneceği görüşü

AİLE EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER VE TEKNİKLER

→ Örnek olay incelemesi

→ Demonstrasyon

→ Rol Oynama

→ Soru Cevap

→ Beyin Fırtınası

→ Cümle tamamlama

→ Yapışkan not kağıtları

→ tren

→ kuralı tahmin etme

→ tuğla duvarı

→ "... birisi"

gibi etkinlikler

ANNE BABALARA VERİLEN REHBERLİK HİZMETLERİ

⊕ anne baba eğitimi

⊕ anne babalarda konsültasyon çalışmalarını

⊕ aile danışması çalışmaları

**
* Anne babalara yönelik eğitici çalışmalar önleyici ve gelişimsel niteliktedir

Aile katılım programlarında yer alan etkinlikler 3 düzeyde gerçekleştirilmektedir:

1. Düzey: Bu düzeydeki etkinliklerin genel amacı ailelerin okul ve sınıfta ilişkin genel bilgiler ile okul etkinlikleri hakkında bilgi sahibi olabilmelerinin sağlamaktır.

2. Düzey: Bu düzeydeki etkinlikler sınıfta uygulanan eğitim programları hakkında ailelerin bilgilendirilmesi ve ailelerin de çocukları hakkında her türlü bilgiyi öğretmene iletebilmesini sağlayan etkinliklerdir.

3. Düzey: Anne babaların hem okul hem sınıfta uygulanan uygulamalara aktif katılımını sağlayan etkinliklerdir.

AİLE DANIŞMANLIĞI KURAMLARI

1950'li yıllarda ortaya çıktı → Aile danışmanlığı, ortaya çıkma nedenleri

- II. Dünya savaşı sonrasında yaşanan sıkıntılar
- Eşlerin her ikisinin de çalışması
- tek ebeveynli ailelerin problemleri
- bağımlılık problemleri - çocuk yetiştirme sorunları
- yaşlı ana babaya bakıma ilgili problemler
- şizofreni hastaları - aileyle ilgili problemlerin açılması

Psikoanalitik aile danışmanlığı kuramı:

- Kişilik gelişiminde ailenin önemi dikkat çeker
- Aile içinde ruhsal ve kişilerarası güçlerin etkileşim içinde olduğunu ve bu etkileşimde yaşanacak karışıklığın problemlere neden olacağı düşünülür.
- Aile dinamiklerini ele alır Xuzun zaman alır X aile sistemi üzerinde az durur

Yapısal aile danışmanlığı kuramı:

→ Aile bir sosyal sistem. Ailede üç ana alt sistem var → eş, ebeveyn, kardeş. Vsistemli - acil danışma süreci X geçmiş üzerinde durmaz

Yaşantısız-insancıl aile danışmanlığı kuramı:

Ailede bastırılan ve duyurulmamış ihtiyaçların problemi neden olduğuna inanılır. Bireyler özgünce kendilerini ifade etmeli ve kendileri hakkında farkındalık geliştirmelidir. ✓ kısa sürer ✓ tekniklere fazla önem vermez ✓ aile üyelerinin gücüne inanılır. X aile sistemi üzerinde az durur X duyuları önemsenmez

Stratejik aile danışmanlığı kuramı:

"Sağlıklı aile kavramı" önemli * ailenin fonksiyonlarını yerine getirmemesi problemlere neden olur.

✓ amaç-somut hedefler var ✓ hasta üyesi olan ailelerle etkili sonuç
✓ iletişim önemli X çok kısa, X çok yönlendirici
X iş birliği sınırlı

Bilişsel-davranışçı aile danışmanlığı kuramı

öğrenme ilkeleri ile aileyi yönlendirmeye çalışır. Ailedeki yanlış öğrenmelerin problemlere neden olduğuna inanılır.

✓ çok fazla araştırma ile desteklenen kuram
✓ danışma süresi kısa

X sistem odaklı çalışmaz
X duygu ve düşünceler üzerinde az durur.
X yönlendirici
X çok fazla teknik kullanır.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ANNE ÇOCUK EĞİTİM VAKFI'NIN DÜZENLEDİĞİ AİLE KATILIMI PROGRAMLARI

1. Anne-Çocuk Eğitim Programı (AÇEP) → EN başarılı olan

*Düşük peilri ailelerin okul öncesi eğitim almamış 516 yaş çocukları ve bu çocukların annelerine yönelik hazırlanmış, bilimsel temelli ve ev merkezli bir programdır.

*Amaç okul öncesi eğitim almıyan çocukların çeşitli gelişim alanlarını desteklemek, daha iyi beslenmeleri ve sağlıklı olmaları konusunda yardımcı olmak ve annelere duygusal destek sağlamak, annelik becerilerini geliştirmek, eğitmek

*Program 25 hafta sürer.

*Program 3 bölümden oluşur.

1. Anne Destek Programı
2. Üreme sağlığı ve aile planlaması
3. Zihinsel Eğitim Programı (8 hikaye kitabı ve form verilir)

2. Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğ. Prog. (OVQEP)

*Okul öncesi eğitimi halen alan 36 yaş çocukları

*Programın amacı: → okul öncesi eğitim çocuklarının zihinsel, sosyal, duygusal gelişimlerini ve sözel, sayısal, sosyal-duygusal becerilerini destekleyerek çocukların okula hazırlık sürecine katkı sağlamak

*Programın uygulama aşamasında MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapılmakta.

*Program 24 ay sürmekte.

*Program kapsamında 24 okuma-yazmaya hazırlık formu ve 4 hikaye kitabından oluşan Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) uygulanmakta, Veli Destek Toplantıları düzenlenmektedir.

3. Aile Mektupları

*Programın amacı → anne-baba olmaya karar verdikleri andan başlayarak hamilelik dönemi de dahil çocuk 3 yaşına gelinceye kadar ailelere destek olmaktır.

*Programın uygulaması → Ailelere "Aile Mektupları" şeklinde 30 mektupluk bilgi setleri sunulmakta, 3 saatlik seminerlerde eğitim uzmanları ve uzman doktorlar tarafından ailelere "hamilelik öncesi, hamilelik süreci, bebeğin ilk 3 yıldaki gelişiminde dikkat edilmesi gereken konular, aşılarda" gibi konularda bilgi verilmektedir.

4. Anne Destek Programı (ADP) 2003 ten beri

3-11 yaşları arasında çocukları olan anneler, MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile işbirliği içinde rehber öğretmenler tarafından çocuk eğitimi ve gelişimi konusunda bilgilendirilmektedir.

*Program 12 hafta sürmektedir.

*3-6 7-11 yaş grupları

*Programda temel 6 konu vardır ve bu konular 8 oturumda işlenir

*Program konuları içerisinde → "Kadın ve Anne olmak" "Çocuk ve Aile Tutumları" "Bedensel ve Zihinsel, Duygusal ve Sosyal Gelişim" "Çocuğu Dinleme ve Kendini İfade Etme" "Olumlu Davranışları Geliştirme" "Olumsuz Davranışları Gözme" gibi konular yer alır.

5. Baba Destek Programı (BADEP) 15-20 baba

*Hedef kitlesi 2-10 yaşları arasında çocukları olan (okuma-yazma bilen) babalar

*13 haftalık program (haftada 1 gün 2 saat)

*Babalarda çocukların gelişimi ile ilgili farkındalık yaratmak ve bu sürece katkı konusunda bilgilendirmek amaçlı.

*MEB Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü ve Temel Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği içinde rehber öğretmenler, sınıf öğretmenleri ve

*Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Hizmet uzmanları tarafından uygulanmakta.

*"Babanın Çocuğun gelişiminde rolü" "Aile tutumları" "Olumlu Davranışları Geliştirme" "Okul, Arkadaşlar ve Baba"

6. Anne-Baba Olmak Seminerleri (ABOS)

*0-14 yaş çocuklarının ailelerini hedefler.

*Amaç: ebeveynleri temel çocuk gelişimi konusunda bilgilendirmek ve anne-babaların, ailenin çocuğun yaşamındaki rolü ile ilgili farkındalık kazanmasını sağlamak

*Eğitim uzmanları, 3 saatlik toplantılar şeklinde, örnek olay, soru cevap, öykü anlatma gibi yöntemleri kullanarak ailelerde görülen çocuk yetiştirme tutumları, kuralları, dinleme, kendini ifade etme gibi konuları ele almaktadır.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÜLKEMİZDE ÜNİVERSİTELER, MEB ve SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI DESTEĞİYLE GELİŞTİRİLEN PROGRAMLAR

1. Gazi Üniversitesi Aile - Çocuk Eğitim Programı

- Programı : 0-6 yaş çocuklar ve aileleri (sosyoekonomik yönden elverişsiz koşullardaki)
- 0-2 2-4 4-6 → 12 oturum
  - aile eğitim programı (AEP)
  - gelişimsel eğitim programı (GEP)

2. MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Anne-Baba - Çocuk Eğitimi Projesi

- Hedef kitle → genç kızlar, anne adayları, kadınlar
- 1997-98 de başlatılmış. → 81 ilde devam ediyor
- 32 saatlik program.

KURUM AİLE VE TOPLUM MERKEZLİ EĞİTİM MODELLERİ

1. Küçük Adımlar Erken Eğitim Prog. (KAEEP)

- ilk Avustralya'da geliştirilmiş
- 1996 dan beri ülkemizde uygulanmakta
- 0-4 yaş arası gelişimsel periliği olan çocuklar ve ailelerinin gereksinimlerini karşılayan eve dayalı yürütülen program.

2. Kadın ve Çocuk Merkezleri

- Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı (KEDV)
- 3-6 yaş çocuklar ve aileleri
- Kadınlara destek ve eğitim
- Oyun odaları → Mahalle anneliği

Yaz Anıokulları ve Anne Destek Programı

- 2003 yılında ilk Diyarbakır'da uygulanmış!
- 5-6 yaş
  - sosyoekonomik açıdan dezavantajlı
  - 0. öncesi eğitim alamayan çocuklar ve anneleri
  - bedensel ve bilişsel modül

YURT DIŞINDA UYGULANAN PROGRAMLAR

Head Start Programı

- 1965 → 0-3 yaş → Erken Head Start
- 1966 → 3-5 yaş → Head Start
- Hamile kadınlara, çocuklara, ailelere → sağlık, beslenme, eğitim ve sosyal hizmet desteği sunmaktadır
- sosyoekonomik düzeyi düşük aileler için hazırlanmıştır.
- ailenin sınıf etkinliklerine katılımı ve ev ziyaretleri önemli!

Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ailelere Yönelik Evde Eğitim Programı (HIPPY)

- 3-5 yaş * 2 yıl süreli
- ev merkezli bir program
- 1969 da başlamış. (Avima D. Lombard)
- eğitimsel yönden destek, araç ve yöntem desteği

Küçük Çocuklar ve Ailelerine Yönelik EV Etkinlikleri (HATAF)

- İsrailde geliştirilmiş. * Lombard tarafından
- 1-3 yaş çocuklar (dezavantajlı)
- ev ziyaretleri
- grup toplantıları } şeklinde uygulanır

EV Merkezli Anne Çocuk Programı

- 2-3 yaş → sosyoekonomik düzeyi düşük ailelere
- Öğretmen olarak Ebeveynler (PAT)
- 0-5 yaş çocuklarının ailelerini bilgilendirmeyi hedefler.
- ev ziyaretleri şeklinde uygulanır.

Minnesota Erken Çocukluğa Yönelik Aile Eğitimi (ECEFE)

- 1973 * Minnesota Eyaleti
- Doğumdan → anaokulu başlayana kadar
- hem ev hem sınıf etkinlikleri

AVANCE Aile - Çocuk Programı

"Güçlü Aileler Güçlü Topluluklar" sloganı

- 1991 den beri
- düşük gelirli yoksul aileler ve çocukları
- 9 ay sürüyor

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Aile Eğitim Modelleri

- Ev merkezli
- Kurum merkezli
- Kurumsal Okul Öncesi Eğitimle Bütünleştirilmiş
- Uzaktan Öğretim Yoluyla

OKUL ÖNCESİNDE AİLE KATILIM GALIŞMALARI

Aile İletişim Etkinlikleri

- aile katılımı (etkinliklere)
- bireysel görüşmeler
- ev ziyaretleri

Aile İletişim Etkinlikleri

- Telefon görüşmeleri
- Kitapçıklar
- Görsel ve işitsel kayıtlar
- Fotoğraflar
- Duyuru panoları
- Bültenler
- Haber mektupları
- Yazışmalar /iletişim defterleri
- Gelişim dosyaları (portfolyo)
- Toplantılar
- Okul Ziyaretleri
- Geliş Gıdış zamanları

Burcu Sucu
Okul Öncesi'nin Sultanı

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

Özel Eğitim Gerektiren Birey

- (Özgül) öğrenme güçlüğü
- Dil konuşma bozuklukları
- Zihinsel yetersizlik
- Duygusal ve davranışsal bozukluk
- Görme yetersizliği
- İsteme yetersizliği
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite
- Yaygın gelişimsel bozukluk (otizm)
- Uzun, süregelen hastalıklar
- Üstün ve özel yeteneklilik
- Ortopedik yetersizlik

Özel Eğitim Süreci

1. Tanı ve Değerlendirme
Eğitsel tanılama
Tıbbi tanılama

2. Tedavi

3. Eğitim

4. Toplumsallaşma, sosyalleşme için gerekli çalışmalar

Dünya'da Özel Eğitim

- 18. ve 19. yıllarda dünyada engellilerin eğitimine önem verilmeye başlanmıştır.
- Thomas Hopkins Gallaudet → isteme engelli bireyler için ilk defa parmak alfabesini ~~...~~
- Louise Braille ise görme engelliler için altı nokta esasına dayanan Braille alfabesini geliştirmiştir.
- İsteme engelli çocuklar için 1755'te
- Görme engelliler için ise 1784'te Fransa'da okul açılmıştır.
- 1817'de ABD'de isteme engelliler için okul açılmıştır.

Türkiye'de Özel Eğitim

- Enderun mektebinde → özel eğitim (üstün yetenekliler)
- 1889'da Sultanahmet'te → ticaret mektebinin bir sınıfında → isteme engelli çocuklara eğitim (1919'da kapatılmış)
- Cumhuriyet döneminde 1950'li yıllarda önemli gelişmeler başlamış. Engelli bireylerin eğitimi Sağlık Bakanlığı'ndan → MEB'e devredilmiş.
- 1952 → Cıvaz Üniversitesi bünyesinde 'Özel Eğitim Bölümü' açılmıştır.
- 1980 yılında özel eğitim hizmetleri Genel Müdürlük bünyesine alınmıştır.
- En kapsamlı çalışmalar 1993 yılında başlamış (MEB Bakanı Köksal Toptan)

İlkemizde Özel Eğitim için Çıkarılan Yasalar

- 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu (1983)
- 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (6 Haziran 1997) →
(Tanılama, değerlendirme, yerleştirme süreçleri tanımlanmış)
(0.0'den yüksek eğitime kadar olan illerle belirlenmiş aktif aile katılımı ve kaynaştırma eğitimi, BEP planı)
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun (01/09/2005)

Özel Eğitime Gerek Sinim Duyan Çocukların Ailelerinde Gözlenen Tepkiler

- * şok
- * suçluluk
- * utanma
- * reddetme
- * kızgınlık
- * pazarlık etme
- * açlık depresyon
- * kabul / uyum

- En fazla Kısıtlayıcı Ortam - ↓

10. Hastane / Bakımevi
9. Evde öğretim
8. Yatılı Özel Eğitim Okulu
7. Gündüzlük Özel Eğitim Okulu
6. Tam Günü Özel Eğitim sınıfı
5. Genel Eğitim sınıfına yarı zamanlı katılımlı özel eğitim sınıfı
4. Kaynak Oda Destekli Genel Eğitim Sınıfı
3. Yardımcı Öğretmen Destekli Genel Eğitim sınıfı
2. Danışman Destekli Genel Eğitim sınıfı
1. Çok az destekli ya da desteksiz genel eğitim sınıfı

- En az Kısıtlayıcı Ortam -

Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

- 1- Özel gereksinimli bireylerin topluma uyum sağlanmaları-na yardımcı olmak
- 2- Gelişimlerini hızlandırmak
- 3- Sosyalleşerek özgüvenlerinin artmasını sağlamak
- 4- Normal çocukların d.e.g. duyan çocukları erken dönemde tanımlarını sağlamak, uyum içinde yaşamaya becerilerini geliştirmek

Kaynaştırmanın Engelleri

1. Olumsuz öğretmen tutumları
  2. Okulun personel ve destek servislerinin olmayışı
  3. Genel ve özel eğitimin farklı algılanışı
  4. Fiziksel çevrenin yetersizliği
- ⊙ 37-66 ay arası özel eğitime ihtiyacı olan bireylere okul öncesi eğitim zorunlu! (78 aya kadar uzatılabilir)
- ⊙ Kaynaştırma esas
- 37-66 ay → özel eğitim anaokulu açılabilir →
- 68-66 ay → özel eğitim ana sınıfı

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

Kaynaştırma Modelleri

1. Normal Çocuklara Uygulanan Yakınlık / Akran Modeli (tersine kaynaştırma)
2. Engelli ve Normal Çocukların Birlikte Hareket Ettikleri Birleştirme ve Kooperatif Davranış Modeli
3. Sistematik Taklit Etme Modeli

Kaynaştırma Eğitiminde Öğretimin Bireysel Gereksinimlere Göre Düzenlenmesi

- Fiziksel Düzenlemeler
- Sürece İlişkin Düzenlemeler
- Sınıf İklimi
- İşleyişe İlişkin Düzenlemeler

° **BEP** °

BEP'in temel ilkeleri:

- öğrenci merkezlidir
- kapsamlıdır
- bütünseldir
- işbirliğine dayalıdır
- ulaşılabilir.

BEP Toplantısı

Yılıda en az 1 kez yapılmalı.

→ Toplantıya Katılacaklar

1. öğrenci
2. Aile
3. sınıf öğretmeni
4. özel eğitim sınıf öğretmeni
5. okul müdürü
6. okul rehber öğretmeni

→ BEP Ekibinin Üyeleri

1. özel eğitim öğretmeni
2. müdür yardımcısı
3. sınıf öğretmeni
4. Anne-baba
5. okul rehber öğretmeni

ÖZEL EĞİTİM GEREKTİREN BİREYLERE SUNULAN EĞİTİM HİZMETLERİ

1. Erken Müdahale Programları
2. Ev Merkezli Eğitim
3. Kurum Merkezli Eğitim
  - ↳ Özel Eğitim ve İş Eğitim Uygulama Okulları
  - ↳ Okul öncesi ve ilköğretim okulları (kaynaştırma)
  - ↳ Rehabilitasyon merkezleri

Özel Eğitim okul ve Kurumları : (En fazla 10 kişilik sınıflar)

- İşitme, Görme ve Ortopedik Yetersizliği olan Bireyler için açılan okul ve kurumlar
- Zihinsel Yetersizliği olan Bireyler ile Otizmi olan Bireyler için Açılan okul ve kurumlar
- Özel Eğitim mesleki Eğitim okulu /Merkezi
- Özel Eğitim İş Uygulama okulu /merkezi

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Sebepler: -beyin hasarları
-genetik etki
-psiko-nörolojik fonksiyonlarda bozukluk

Genel olarak görülen ortak özellikler

- Dikkat dağınıklığı
- Normal ya da normal üstü zeka düzeyi
- Huzursuzluk, hareketli olma nedeniyle gruba dahil edilmeme
- Konsantrasyon güçlüğü
- Dürtüsellik (her şeye dokunma isteği)
- Akademik becerilerde yetersizlik
- Konuşma bozuklukları

Sınıflandırma

1. Okuma yetersizliği (Disleksisi)
2. Matematik yetersizliği (Dyscalculia)
3. Yazma yetersizliği (Agraphia)
4. Heceleme bozukluğu

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI

Konuşma Bozukluğu

1. Sesletim (Artikülasyon) Bozukluğu
(konuşma seslerini doğru çıkaramama)
2. Akıcılık Bozukluğu
(En sık görüleni Kekemelik)
3. Ses Bozukluğu
(Ses kaybı, boğuk ses, abartı birtiz ses...)

Dil Bozukluğu

- balıca dil bozukluğu
- ifade edici dil bozukluğu

ZİHİNSEL YETERSİZLİK

- Hafif Zihinsel Engel
(Zeka bölümü 50-55 ile 70 arası)
- Orta Derece Zihinsel Engel
(35-40 ile 50-55 arası)
- Ağır Zihinsel Engel
(20-25 ile 35-40 arası)
- İleri Derece Zihinsel engel
(20-25 arası)

- motor gelişim
  - sosyal-duyusal gelişim
  - kişilik gelişimi
  - dil gelişimi
- peridedir.

GÖRME ENGELLİLER

- Görme gücünün 20/200'lik görme keskinliğine veya daha azına sahip olan ya da görme alanı 20 derecelik açıyı aşmayan bireylerdir.
- Normal gören kişinin 6,1 metreden gördüğü büyüklükteki nesneyi 60 cm'den ya da daha kısa bir uzaklıktan gören ya da hiç göremeyen kişi görme engellidir.

Görme Bozuklukları

Miyop: Uzağı iyi görememe

Hipermetrop: yakını iyi görememe

Astigmat: bulanık görme

Glokom: Göz basıncının yüksek olması nedeniyle kanın görme sinirlerine gidememesi → sonuçta körlük

Katarakt: Göz merceğinin bulutumsu şekilde örtülmesi

Gece Körlüğü: Ağ tabakanın yavaş yavaş bozulmasıyla ortaya çıkar.

Albinizm: Işığa karşı aşırı duyarlılık. Görme keskinliği azdır. Pigmentlerde (renk) sorun olan insanlarda görülür.

İŞİTME YETERSİZLİĞİ

- İşitme kaybının derecesi **odyometre** ile belirlenir.
- Normal işiten birey 0-15 dB arası sesleri işitir.

İşitme Kaybı tipleri

- iletim tipi işitme kayıpları (cerrahi tedavi)
- Duyusal-sinirsel tip işitme kaybı (özel eğitim)
- Karma tip işitme kaybı

OTİZM (YAYGIN GELİŞİMSEL BOZUKLUK)

- İlk → Amerika'da → **Kanner** tarafından tanımlanmıştır.
- → Otizm
- → Asperger sendromu
- → Atipik Otizm
- → Gocukluk dezintegratif bozukluğu
- → Rett sendromu

Özellikleri

- Sözel olmayan davranışlarda yetersizlik
- Yaşına uygun akran ilişkileri pekiştirmede sıkıntı
- sosyal duygusal davranışlarda sıkıntı
- iletişim sorunları
- Yinelenen ilgi davranışları

ORTOPEDİK YETERSİZLİK

1. Nörolojik sistem

- Beyin Felci
- Spina bifida
- Gocuk felci
- Çoklu skleroz
- Omurlilik zedelenmesi
- Traumatik beyin yaralanmaları

2. İskelet Sistemi

- Kas hastalığı
- Kol bacak eksikliği
- Kalça çıkığı
- Doğuştan şekil bozukluğu
- Romatoid artrit
- Ateşli romatizma

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÜSTÜN YETENEKLİLİK

- Yetenek
  - Yaratıcılık
  - Motivasyon
- Üstün yetenekli çocuklar bunların birleşimini geliştirme yeteneğine sahiptir.

• Ülkemizde üstün zekalılar alanındaki ilk çalışmalar Mithat Enç ile başlamıştır.

• MEB-üstün yetenekli : "zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yasıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen çocuklar"

Üstün Yeteneklilik Alanları

1. Genel Zihinsel Yetenek
2. Belli Bir Alanda (Akademik) Özel Yetenek
3. Yaratıcı ve Üretici Düşünme Yeteneği
4. Liderlik Yeteneği
5. Görsel ve Performans Sanatlarında Yetenek
6. Psikomotor Alanda Üstün Yetenek

Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri

1. Bilişsel Özellikler

- soyut sembol sistemlerini manipüle etme yeteneği
- konsantrasyon gücü
- genellikle iyi gelişmiş hafıza
- erken dönemde dile karşı ilgi ve dil gelişimi
- merak
- bağımsız çalışmayı tercih etme
- çok geniş ilgi
- orijinal fikirler yaratmada yetenek

2. Akademik Özellikler

- okuma
- konuşma
- yazma
- matematik

3. Sosyal ve duygusal özellikler

- adalet duygusu
- fedakarlık ve idealizm
- sakadan anlama
- duygusal yoğunluk
- mükemmeliyetçilik
- yüksek düzey enerji
- güçlü bağlılıklar ve sorumluluklar
- estetik duyarlılık

Eğitim Stratejileri

- * Zenginleştirme (en çok tercih edilen)
- Hızlandırma

- Gruplama

Eğitim Programları

- Ü YEP (Üstün Yetenekliler Eğitim Programları)
- BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi Modeli)
- Proje Tabanlı Eğitim Programları

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Psikolojinin Alt Dalları

→ Deneysel Psikoloji	→ Klinik ve Danışmanlık Psikolojisi
→ Gelişimsel Psikoloji	→ Okul ve Eğitim Psikolojisi
→ Fizyolojik Psikoloji	→ Endüstri Psikolojisi
→ Kişilik Psikolojisi	→ Adalet Psikolojisi
→ Sosyal Psikoloji	→ Çevre Psikolojisi
→ Bilişsel Psikoloji	→ Sağlık Psikolojisi
→ Din Psikolojisi	→ Spor Psikolojisi

- ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ -

1. Deneysel Yöntemler

- ↳ Neden-sonuç ilişkisi veren tek yöntem!
- ↳ bağımsız, bağımlı, kontrol değişkeni
- ↳ deney ve kontrol grubu
- ↳ "etkiliyor mu?" → cevap,

2. İstatistiksel Yöntemler → Korelasyon Yöntemi

- "İlişkili midir" "yordamakta midir"
- "yordayan yordanan ilişkilidir"
- ↳ sosyal bilimlerde daha çok ilişkisel araştırma yapılır!

metaanaliz: Tamamen istatistiksel bir yöntem.

- * Yapılan bütün araştırmaların (aynı konuda) sonuçlarının birleştirilip ortak bir sonuç çıkarılması

3. Deney ve Test Dışı Yöntemler

vaka Analizi: Tek bir olayın özel bir birey tarafından derinlemesine incelenmesi.

- ↳ Bu araştırmadan kuramlar çıkar
- ↳ Tek bir kişi ile çalışıldığından bu yöntemde elde edilen verilerin genellenebilirliği sınırlı!

Nitel Araştırma: Yöntemi savunuların nicel ölçek ve anketle yapılan araştırmalara eleştirisi:

- 1 → Ölçeklerden elde edilen bilgiler sınırlı
- 2 → Bazı konular araştırılmaya (ölçekle) uygun değil
- 3 → Kültürel konular araştırılmaya uygun değil

İçerik Gözümlemesi: Nitel araştırmanın bir başka şekli

- ↳ Bireylerin ^{bir} konu ile ilgili yazdıkları metinler gözümlemlenip kategoriler çıkarılır.
- ↳ sıralama olduğu için toplam puan alınmaz.

ARAŞTIRMA DESENLERİ

1. Kesitsel Desen:

Farklı yaş farklı birey tek ölçüm!

- * Dönem ve evrelerin özelliklerini belirlemek açısından uygun
- * Ekonomik → çok sayıda bireye ulaşılabilir
- * Uygulanması kolay - sonuç çabuk
- (!) Neden-sonuç ilişkisi kurmak açısından zor!

2. Boylamsal Araştırma:

(en az 6 ayda 1) (sürekli)

Aynı birey uzun süre tekrar tekrar ölçüm!

- * Derinlemesine bilgi verir
- * Kuramlar çıkar

- (!) Denek sayısı sınırlı! (2-3 kişi)
- ↳ Bireysel farklılıkların etkisini yansıtmaz
- ↳ Denekin verdiği tepki ile sınırlı
- ! Maliyeti yüksek!
- ! Denek kaybı ile yarıda kesilebilir.

3. Sırasal Desen:

Farklı yaş bir süre tekrar tekrar!

- * Kuşak farklılıkları sorunu ortadan kaldır
- * Genelleme sorununa çözüm
- * Toplumun farklı katmanlarındaki gelişim özelliklerini ortaya çıkarmak için ideal

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

YAPISALCILIK

- * Wunt > Titchener
- * "duyum, algı, anı, imge" → araştırılmış
- * Psikolojinin konusu "bilinç" yapısı
- * "içerik bakış" yöntemi kullanılmali
- * Bilişel deneyler, deneyler, düşüncelere odaklanılır
- * İnsan davranışları kontrollü koşullarda gözlenmeli.

DAVRANIŞI

- * Watson, Pavlov, Thorndike, Skinner
- * ~~Bilinc~~ Bilinç
- * Bilinç halleri değil, gözlenebilir durumlar yani davranışlar incelenmeli!
- * "Doğal ve sistematik dış gözlem" yöntemi
- * Davranış → uyarı-tepki
- * Davranış → neden? değil Nasıl

PSIKANALITIK

- * Freud, Alfred Adler, Erikson, Carl Gustav Jung
- * bilinç dışı psikolojinin bilinç altı temel alanı
- * "Serbest çağrışım yöntemi"

GESTALT

- * Max Wertheimer, Kurt Koffka, Kurt Lewin
- * "İçerik, algı, düşünme, kavrama" → incelenmeli
- * Davranış "bütün" içinde incelenmeli!!!
- * "Algı ve öğrenme"
- * "İçerik gözlem, gözlem, deney yöntemi"
- * Bütün parçadan farklıdır!

İNSANCIL (HÜMANİSTİK)

- * Carl Rogers, A. Maslow, Charlotte Bühler
- * Varoluşçu felsefeden etkilenmiş
- * İnsan "iyi" "değeri"
- * Davranışların temelinde ihtiyaçlar var!
- * "Benlik Algısı" → kişiliği ve davranışları belirleyen önemli bir unsur
- * "Algı ve benlik"
- * "kendini gerçekleştirme"
- * geçmiş, gelecek değil → "şimdi" "ben" önemli

BİLİŞSEL KOGNİTİF

- * İnsan pasif değil → aktif sistem (algılayan işleyen anlamlandırıcı)
- * "nesnel yöntemlerle deneysel olarak" → bilişsel süreçleri inceleyerek → "içerik dünyaya" anlamamaya sahiptir.
- * İnsan zihni ⇒ "bilgisayar sistemi"ne benzetiliyor!
- * "Bilgiyi işleme süreci" ile ilgilenilmiş
- * zihinsel süreçler → gözlenebilir → davranışlar → gözlenemez

BIYOLOJİK

- * Adolf Meyer
- * Nörobiyolojik süreçleri açıklamaya çalışır
- * İnsan davranışı ← biyolojik temellere dayalı nörobiyolojik
- * Beynin farklı bölümleri → hangi davranışlardan sorumlu? → bu inceler

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

-NORİTAL DIŞI DAVRANIŞLAR-

DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE

BOZUKLUĞU *aşırı hareketlilik *ataklık

*genellikle 7 yaşın altında ortaya çıkar
(*öğrenme güçlükleri de eşlik eder)

Neden?

Gebelikte: → alkol, ilaç, kötü beslenme, sigara, kimyasal zehirler, çoğul gebelik

Doğum ve sonrası: → zor doğum, erken doğum, düşük doğum ağırlığı, merkezi sinir sistemi enfeksiyonları, kimyasal zehirler, dentir eksikliği!

Tanı ölçütleri:

a → Dikkatsizlik belirtilerinin en az altısı - en az 6 ay boyunca sürdüyse

b → Hiperaktivite-ittisellik semptomlarının en az altısı - en az 6 ay boyunca sürdüyse

Tedavi:

→ ilaçla tedavi (metilfenidat - ritalin)

→ davranış terapileri

→ her ikisi birlikte ✓ (en etkili)

OTİZM *dil, algı ve motor gelişiminde eksiklik

* bozuk gerçektir testi

* sosyal durumlarda yaşanan işlev bozukluktur

* Genelde 3 yaşından önce olur

* Bu bireylerin %70'inde zeka geriliği var

Neden?

→ Kalıtsal

→ beyin ile ilgili sorunlar

Tanı ölçütleri / Belirgin özellikleri:

- bir insanı diğerinden ayırt edemezler

- cansız ve mekanik nesnelere aşırı ilgilidirler

- genelde içe kapanıktırlar

- %50'si konuşmayı öğrenemez. öğrenenler de ekolali (monoton tekrarlayıcı) -

- kendilerinden bahsederken "sen" "o" şeklinde bahsederek (zahir dönüşümü)

- oynayan, dönen nesnelere seğretme

Tedavi:

* özel eğitim (uyumlaştırma) (✓)

* ilaç (X)

* davranışçı terapi

ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ:

zeka düzeyi normal, özrüyük, ama beyin işlevlerindeki olgunlaşmama, eksiklik, düzensizlikler neden oluyor, (merkezi sinir sistemindeki saptanmazı güç bozukluklar)

öğrenme bozukluklarının karakteristik özellikleri

→ Dün, bugün, yarın kavramlarını doğru kullanmama

→ Saati öğrenmede güçlük

→ Yönleri karıştırma

→ ayları, günleri, alfabeği sırasıyla öğrenememe

→ sağ, solu karıştırma,

* Disleksi (Okuma bozukluğu)

* Disgrafi (Yazma bozukluğu)

* Diskalkuli (matematik bozukluğu)

Tedavi:

↳ normal eğitim + özel eğitim / terapi

ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ

Neden: Kalıtsal biyolojik yatkınlığın çevreyle etkileşimi sonucu

Tedavi: çok zor! - multisistemlik terapi (çevrenin hedef alındığı)

→ saldırganlık

→ mala zarar verme

→ yalancılık

→ hırsızlık / dolandırıcılık

→ Kuralları bozma / ihlal etme

KARŞIT OLMA - KARŞI GELME BOZUKLUĞU

* huysuzluk, tartışma, isteklere uymama, öfkeli, kinci, intikamcı kişiler

* Neden: anne baba tutumları

2 [Tedavi] anne baba eğitimine dayalı programlar ilaçlar

TİK BOZUKLUĞU *çocukluk ve ergenlikte daha sık

* ailesel geçiş gösterir

* karşı konulması zor * ergenlikte artar

Tikler

Basit motor tikler

Karmaşık motor tikler

Basit vokal tikler

Karmaşık vokal tikler

→ Dilin ifade bozukluğu

→ Fonolojik bozukluk

→ Keleme

*! En sık rastlanılanlar:

artikülasyon (konuşma seslerinin yanlış kullanılması)

fonolojik (ses bilgisini yanlış edinme)

ikisinin farklı: artikülasyonda çocuk sesi yanlış çıkarır çünkü ses dağılımında bulunmaz.

fonolojik bozuklukta çocuk sesi doğru çıkarırsa da sesi yanlış yerde kullanır.

→ mutizm (konuşmama)

→ seçici mutizm

→ konuşma fobisi

ÇOCUKLUĞUN DEZİNTEGRATİF BOZUKLUĞU

→ Birkaç yıl' devam eden normal gelişim sürecinin ardından zihinsel işlemlerde meydana gelen yitimi, otizm' andıran belirtiler, kazanılan dil becerilerinde gerileme

→ Nedeni belli değil

DIŞA ATIM BOZUKLUKLARI

Enürezis (alt ıslatma)

→ 5 yaştan sonra

→ 3 ay süre ile en az haftada 2 kez

→ nedeni sosyal yasanti

Neden: genetik, fiziksel hastalıklar, psikososyal faktörler, zamanından önce veya baskılı tuvalet eğitimi

Tedavi: - ebeveyn eğitimi
- davranışçı yöntemler
- ilaç

Entkoprezis (dişti kaçırmama)

→ uygunsuz yerlerde

→ en az 3 ay süre boyunca ayda en az 1 defa

→ en az 4 yaşında olmalı

Neden: yetersiz tuvalet eğitimi
anne baba tutumu
diştilamanın farkına varamama
fizyolojik nedenler

Tedavi: eğitimsel, davranışsal, fizyolojik
ilaç
diyet

Pikaj: Yenilebilir olmayan toprak, kum, saç, sabun vb. yenilmesi

→ başlangıcı genelde 12-24 ay yaşta sıklığı azalır

→ en az 1 ay süre ile süregelen şekilde

Neden: duygusal açlık, yoksulluk, kansizlik, yetersiz beslenme, ebeveyn ilgisizliği, gelişimsel hasarlar, besinsel etkileşimler

Tedavi: önce neden belirlenmeli

Ruminasyon Bozukluğu

→ genellikle 1 yaşa kadar görülür

→ çocuğun en az 1 ay süreyle

yedeklerini yuttuktan sonra tekrar ağzına getirmesi, çiğnemesi, tekrar yutması

Neden: annenin sağlayamadığı duygusal ihtiyaçlar
→ anne tutum ve ilgisi
→ psikososyal çevre

Tedavi: eğitim ve davranışsal teknikler
→ anneye danışmanlık
→ ağız simon damlatması

Çocuk ve ergenlerde Ruh Sağlığı Nitelikleri

- Kişisel ilişkilerini yürütme kapasitesi
- Biyolojik gelişim sürecinin devamı
- Yaş ve seviyeye uygun oyun ve öğrenme kapasitesi
- Doğru ve yanlışla yönelik gelişen ahlak duygusu
- Yaşına ve gelişimine uygun davranışlar

Normal / Anormallik belirleme yolları

- İstatistiksel Norm (sapma)
- Sosyal Norm
- Davranışlar (uyumsuz)
- Kişisel ve öznel sıkıntı (duygular ve sıkıntı)

AVRUPA VE AMERİKADA RUH SAĞLIĞI TARİHÇESİ

- * Hipokrat → hastalıklar doğuştan güçlere değil, doğal güçlere bağlı
- * Galenos → ruh hastalarına ilk defa psikoterapi uygulamıştır.
- * Ruh hastalarının tedavisinde ilk ciddi adım Amerikada Fransız ruh hekimi **Phillipe Pinel** tarafından atılmıştır. Pinel, hastalarla konuşarak tedavinin öneminden bahsederek **psikoterapi** ilkelerini belirlemiştir.
- * 19. yy. sonunda "**ruhsal hijyen**" kavramı bugünkü çağdaş bağutuyla ruh sağlığının ilk adımı kabul edilir.

* 1940'lı yıllarda "Toplum Ruh Sağlığı" kavramı gelişmeye başlamıştır.

* Toplum ruh sağlığı ile ilgili ilk yasal düzenleme 1963 yılında yapılmıştır.

* Bu gelişmeden sonra Amerikada pek çok akıl hastanesi kapatılmıştır.

TÜRKLERDE RUH SAĞLIĞI

- * Otacı
- * Selçuklularda → şifahane * Osmanlı → bimarhane
- * Günümüz çağdaş ruh hekimliği 1898'de Gülhane Askeri Tıp Okulunda psikiyatri derslerini başlatan **Raşit Tahsin** ile başlamaktadır. Mazhar Osman, Rasim Adısal, İhsan Şükrü Aksel...

* İlk çocuk ruh sağlığı bölümü 1959 - Hacettepe Tıp Fakültesi'nde kurulmuştur.

* 1990 yılında bu bilim dalı ayrı bir uzmanlık dalı olarak kurulmuştur.

* 10 Ekim "Dünya Ruh Sağlığı Günü" → 1992

* Ruh Sağlığı Platformu Türkiye / 2006

RUH SAĞLIĞINA KURAMSAL BAKIŞ

→ Freud, Psikanalizi

- Topografik Kuram (bilinç-bilinç öncesi -bilinç dışı)
- Yapısal Kuram (id-ego-süperego)
- Savunma mekanizmaları

→ insancıl (Hümanistik) Yaklaşım

- 1940'lı yıllarda gelişmeye başladı.
- Carl Rogers (olgunluk - adaptasyon - gelişim)
- Abraham Maslow

→ Pozitif Ruh Sağlığı

* Marie Jahoda - 1958 → "Pozitif Ruh Sağlığının Güncel Kavramları" kitabı

* Jahoda ruh sağlığının tanımı için birtakım nitelikler belirlemiştir.

* Jahoda pozitif ruh sağlığının gerekliliği ve yeterliliği için üç temel kriteri tartışmıştır

1. Hastalığın bulunmaması → ? (yeterli değil)
2. İstatistiksel normallik
3. İyi hali

* Ruh Sağlığına Yönelik 6 Kriter (Jahoda)

- 1- Kendine Yönelik Tutumların Kalitesi
  - 2- Büyüme, Gelişim ve Kendini Gerçekleştirme
  - 3- Bütünleştirme (Entegrasyon) (işlev - tutum - davranışlar)
  - 4- Özerklik (✓ x)
  - 5- Gerçeklik Algısı
  - 6- Çevresel Egemenlik
- ↳ ruhsal güçlerin dengesi olarak bütünleştirme
↳ ihtiyaçları olumsuzluklardan bağımsız olarak algılanma
↳ empati / sosyal dayanıklılık

BAĞLANMA

* **Bowlby**, bağlanma teorisinin merkezî yapısının gelişimi

* **Ainsworth** ise kuramsal iskeleti için gerekli metodolojik araçların geliştirilmesi konularında bağlanma teorisinin temellerini atmışlardır.

↳ Bağlanma → ilk sosyal ilişkidir.

Çocuk Ruh Sağlığına Ailenin Etkisi

- Ailesel Faktörler
- Anne-Babanın Eğitim Düzeyi
- Sosyo-Ekonomik Düzey
- Annenin Gelecekteki Durumu

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

DUYGUSAL BOZUKLUKLAR

KAYGI : Fiziksel belirtilerle birlikte kendini gösteren normal dışı ve nedensiz ortaya çıkan aşırı korku hali / Korku verici durumun ortaya çıkma ihtimaline karşı tepki

* Çocuklarda görülen başlıca kaygı çeşitleri

- genelleştirilmiş kaygı
- panik bozukluklar
- ayrılık kaygısı
- sosyal kaygı

Nedenleri

- Biyolojik Faktörler (kalıtım / mizaç, sinir sistemi bozukluğu)
- Fiziksel Faktörler (diyabet, epilepsi, uyuşturucu bağımlılığı)
- Öğrenilmiş Davranışlar (çevre)

Kaygıyı etkileyen etmenler

- yaş
- cinsiyet
- anne-baba tutumu
- kardeş sayısı
- anne baba eğitim durumu
- anne baba mesleği
- çocuğun başarı durumu
- sosyoekonomik durum

KORKU : Tehlikelere karşı uyarı mekanizması / Bir durum karşısında duruma ilgili algılanan tehlike düşüncesi sonucunda gösterilen tepkidir.

• Gerilim, kalp atışının hızlanması, kas gerginliği gibi belirtilerle kendini gösterebilir.

* Başlıca korkular ; - okul korkusu - gece korkuları
- karabasan (kabus)

Korku ve Kaygı Arasındaki Fark

- 1- KAYNAK → korkunun kaynağı belli, kaygının belirsiz
- 2- ŞİDDET → Korku daha şiddetlidir
- 3- SÜRE → korku daha kısa süreli / kaygı uzun süreli

UYKU BOZUKLUKLARI

1. Disomni (uykunun miktarı, niteliği, zamanlaması sorunu)

- ↳ uykusuzluk
- ↳ uykuda solunum bozuklukları
- ↳ Aşırı uykululuk hali
- ↳ sirtadiyen ritim bozuklukları

2. Parasomni (uyku-uyanıklık geçişlerinde anormallik)

- ↳ Karabasan uyku felci
- ↳ uykü terörü
- ↳ uyuşgezerlik

3. Ruhsal, nörolojik, tıbbi bozukluklar

* Uyku Bozukluklarının nedenleri

- ↳ kaygı
- ↳ Yaşanan stresli olaylar
- ↳ uyku ortamı
- ↳ sürekli cezalandırma ve istismar
- ↳ Ailenin çocuk yetiştirme tutumları
- ↳ Kullanan ilaçlar
- ↳ Ateşli hastalıklar
- ↳ Ayrılı durumlar

KEKEMELİK

• Konuşmanın ritim ve akıcılığının bir şekilde kesintiye uğramasıdır.
- İrkilme - uzatma - duraklama - yinleme
* 3 yaş civarında başlayan kekemelik genellikle geçicidir.

* 3-5 yaşları arası kekemelik en üst noktadadır.

Nedenleri

• genetik • bilişsel faktörler • dalpa geeme
• çevre tarafından tetiklenen korku ve kaygı

- Konuşmada yetersizlik veya isteksizlik

1- nörolojik / biyolojik kaynaklı

2- psikolojik kaynaklı

* Genelde evde konuşma, okul ve dış ortamlarda konuşmama şeklinde ortaya çıkar

Nedenleri

- utangaçlık
- sosyal ortamlardan korkma - depresyon
- aile veya okuldaki kaygı uyandırıcı faktörler
- aileye aşırı bağımlılık

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB)

« Beynin kimyasal dengesindeki düzensizliğin bir sonucu
« Kolay tanılanır, tedavi edilebilir.

- Dikkat Eksikliği

- * Belirli bir işe / oyuna dikkat vermede zorlanma
- * Dikkatin kolayca dağılması
- * Dikkatsizlikten kaynaklanan hatalar yapma
- * Başlanan işin yarım bırakılması
- * Kendisiyle konuşulurken dinlememe belirtileri gösterme
- * Yoğun zihinsel çaba gerektiren ödev vb. kaçıdırma
- * Yapacağı iş için gerekli malzemeleri unutma

- Hiperaktivite

- * Oturduğu yerde kıpırdanma
- * Sürekli hareketlilik
- * Belirli bir süre yerinde oturamama
- * Çok konuşma
- * Sağa sola koşma, hoplama, zıplama..

- Dürtüsellik

- * Sıra beklemekte güçlük çekme
- * Konuşanların sözünü kesme
- * Oyunlarda araya girme
- * Kontrolsüzce koşma, zıplama, itme, çekme.

Nedenleri |:

- * Genetik (%70-90)
- * Bebeğin prematüre oluşu, demir eksikliği anemisi, ailenin düşük sosyoekonomik durumu vb. dehb'ni şiddetlendirir.

Ne yapmalı! « kabullenme

- * Düzenli bir hayat sağlama
- * Tutarlı ve kararlı davranış sergileme
- * Enerji boşaltıcı etkinliklere yönlendirme
- * Dikkat süresine uygun etkinliklere yönlendirme
- * Okulda destekleme

YALANCILIK

Nedenleri:

- Aile içindeki güvensizlik
- Bastıcı ve kayıtsız anne-baba tutumları
- Çocuğa tutarsız davranılması
- Yalan söyleyenlere karşı olumlu tavırlar
- Korku ve utanma
- Ailedeki yalancılık

ÇALMA: 6 yaşında çalmanın gerçek anlamını kavramaya başlarlar✓

« Özellikle 7-9 yaşlarda önemli bir problem.

Nedenleri

- Ebeveynin uygunsuz tepkileri
- Aile içi uyumsuzluk
- Aşırı şiddete maruz kalma (aile, okul, Tv)
- Bilişsel yetersizlik
- Sevgi ve ilgi yoksunluğu
- Etkansizlik ve rekabet duygusu
- Kendini değersiz hissetme ve özgüven eksikliği

SALDIRGANLIK: Psikolojik ve fiziksel zarar verme

Nedenleri

- Ailenin parçalanması
- Tutarsız ebeveyn tavrı
- Ailede saldırganlık
- Ayrılık kaygısı
- İstismar
- Gelişimsel gecikme
- Fizyolojik bozukluklar
- Kitle iletişim araçları
- Zayıf kişiler arası ilişkiler

En iyi bildiğim =)

İNATÇILIK

: Nedensiz ısrar, direnme

Nedeni Çocuğun gelişim özelliklerinden, yetiştirilme biçiminden veya mizacından kaynaklanabilir.

ÇOCUKTA ÖLÜM KAVRAMI GELİŞİMİ

0-2 | Ölüm kavramı gelişmemiştir. Bir yakınlarının öldüğünü anlayamazlar fakat onların yaklığını, matem havasını hissedebilirler.

3-5 | Ölümü duyarlar. Ölüm = nefes almama / kalbin artmaması Tam olarak anlayamazlar. Ölen kişilerin nasıl yemek yediklerini vs. merak ederler.

Ölümü genellikle "kötü çocuk" olmalarından kaynaklanan bir durum gibi algılayabilirler

6-9 | Ölüm kavramının anlaşılmasında geçiş yaşları Ölüm = biyolojik fonksiyonların durması ve bir bitiş olarak anlamaya başlamışlardır.

10+ | Ölümün sürekli, kaçınılmaz, bütün yaşayanlar için geçerli olduğunu kavrarlar

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

PSIKOFIZYOLOJİK BOZUKLUKLAR

TİK (SEYİRCE) : Hızlı, istemsiz ortaya çıkan ve yinelenen anormal ses veya hareketlerle sonuçlanan kasılmalar. Tik davranışı bir uyarıcıdan sonra veya rasel bir tepki sonucunda ortaya çıkabilir.

Gecici Tik Bozukluğu

- 4 haftadan çok, 12 aydan az süren tiktendir.
- 3-10 yaşları arasında daha çok okul çağında görülür.
- en yaygın yüz tikleri

Kronik Motor veya Vokal Tik Bozukluğu

- Yoğunluk ve sıklığa göre değişir.
- Gecici Tik bozukluklarından daha şiddetlidir.
- Nadir görülür
- 18 yaşından önce ortaya çıkar
- motor veya vokal tiktlerden birini içerir

Vokal ve Çoklu motor Bozukluğu Birleşimi (Tourette)

- En şiddetli tik bozukluğudur.
- Genetik
- Gittikçe karmaşık hale gelir

Tik Nedenleri:

- Çevresel faktörler (duygusal problemler) → Gecici Tikler
- Diğer Tikler → Nörolojik, kimyasal, psikolojik, genetik

YEME BOZUKLUKLARI

Hazırlayıcı (Yatkınlı) Faktörler

- Kalıtım
- Kişilik
- Biyolojik faktör
- Sosyo-kültürel faktör

Tetikleyici (Presipite) Faktörler

- duygusal-biyolojik kaygı (çergelik)
- cinsel istismar, ebeveyn ölümü (başınması)
- evden ayrılma
- gözlemlenen çatışma

Sürdürücü faktörler

- Toplumun değer yargıları (uzunluk, zayıflık...)
- mükemmel vücut imajına ulaşma konusunda aşırı baskısı
- Anoreksiyada kilo kaybına karşı hissedilen gurur vs.
- Ailedeki zayıf çatışma ~~yanıtları~~ yönetimi
- Ailenin aşırı ilgi ve koruma tutumu

ALTINI ISLATMA (ENURESIS) istemsiz işeme

5 yaşından sonra 3 ay içinde haftada 2 kez altını ıslatıyorsa!

Neden → genetik → fizyolojik → psikolojik

✓ Tedavi sonucu geçer

Neden? organik, sosyal ve duygusal birçok nedenden dolayı olabilir.

ALİŞKANLIK BOZUKLUKLARI

(PARMAK EMME) : Kronikleşmedikçe bir bozukluk olarak görülmez (davranış birimi)

Neden? → kendini rahatlatma, stres azaltma

Yapılması gerekenler

- ödüllendirme
- stresi azaltma veya giderme
- övgü
- uyku ortamını değiştirme
- el ve parmakları meşgul etme

(TİKLİK YEME)

Neden? öğrenilmiş bir davranış olarak başlar

- Endişe, sıkıntı etkili (duygusal)
- kalıtım (ebeveynden geçebilir)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

TIRNAK YEME *Göğünlütela 3-4 yaşlarından önce başlamaz.

*Gocukların %33 ünde görülür → bu oranın ön ergenlik dönemine kadar sürdüğü ve ergenlik çağında arttığı görülmüştür.

*5 yaşından sonra devam eden tırnak yeme davranış bozukluğudur.

NEDENLERİ: *olumsuz anne-baba tutumları

*kardeşler arası adaletsiz uygulama

*taklit

*olumsuz olaylar

*korku, kaygı, tedirginlik

*güvensizlik

*yorgun, üzgün, mutsuz, heyecanlı, yalnız, güvensiz durumlarda artar.

KEKEMELİK = konuşmanın tümünü etkileyen

bir bozukluktur

= Her kekemelik bir diğerinden farklıdır.

= 2-6 yaş arasında çocuğun düşünme hızı

sözcükleri atarabilme hızından fazladır

bu nedenle çocukta geçici kekemelik,

konuşma gelişiminin doğal bir sonucudur

= Ailede varsa çocukta olma olasılığı %60-60

*ertelet çocuklarda daha yaygın ve

süresi / şiddeti daha fazla

↳ Psikolojik ↳ Nörolojik ↳ Fizyolojik

KORKU: *Korku, ilk yaşlarda daha çok görülür.

*2-3 yaşlarda çökürütüsü, elektrik süpürgesi

gibi yüksek seslerden

*3-4 yaşında karanlık, hırsız, polis, acıdan

*4 yaşında köpekten, düşüp yaralanmaktan,

bir yerinin kano döpünü görmekten

*6 yaşında ise hayalet, cadı, hortlak, yangın,

hırsız dan korkarlar.

→ Bazı psikologlara göre, 5 yaşına *kadar

çocuklarda görülen korkunun içgüdüsel ve

refleks karakteri vardır. Ancak 5 yaşından

itibaren hakiki korku duygusu başlar ve gelişir.

Bu hal 9-11 yaşa kadar devam eder

Korkular 4 kısıma ayrılır:

1-Belirli şartlar altında oluşan korkular, yani

şartlı refleks

2-Hava gitmeyen bir hayat tecrübesi sonucunda,

meydana gelen korkular

3-öğrenilen ve taklit edilen korkular

4-Ferdin kendine has korkuları.

! Bunlar ya beden yapısındaki anormallikten

veya ruh bozukluğundan meydana gelmiş olan

afazililik kompleksini neticesi olarak ortaya

çıkarlar

KAYGI: Şu heyecanlardan birini veya göğünü

icerebilir: üzüntü, sıkıntı, korku, acı,lık,

başarısızlık duygusu, sonucu bilememe, yargılanma

Korku ve kaygı arasındaki fark

1-KAYNAK: korkunun kaynağını biliriz ama kaygının

kaynağı belirsizdir.

2-ŞİDDET: korku kaygıdan daha şiddetlidir

3-SÜRE: korku daha kısa sürelidir, kaygı ise uzun

süre devam eder

Kaygının nedenleri

→ desteğin çekilmesi

→ olumsuz bir sonucu beklemek

→ iç gelişki

→ belirsizlik

Kaygıyı etkileyen etmenler

*yaş

*cinsiyet (kızlarda fazla)

*anne-baba tutumu

*anne-baba eğitim durumu

*anne-babanın mesleği

*çocuğun beşarı durumu

*sosyoekonomik durum

*kardeş sayısı

*kardeş sayısı

*kardeş sayısı

*kardeş sayısı

*kardeş sayısı

*kardeş sayısı

ÖFKES: Engellenme, incinme yada gözdeği karşısında

gösterilen saldırganlık tepkisidir. üzüntünün faaliyete

denüsmüş halidir

SALDIRGANLIK: öfkenin dışa vurulma biçimlerinden biri.

Temeldeki bir korkunun maskelenmesi de dabilin

saldırganlık

↳ saldırgan davranışların acıya vurulması

↳ fikirlerini kabul ettirme eğilimi

↳ üstünlük elde etme, hakimiyet kurma eğilimi

↳ enerjik olma, cesaret isteyen atlımlar yapma "

* Çocuğun ilk saldırgan faaliyetleri doğumdan

hemen sonra aktif olarak yemek yemeye

başladığı zaman görülür.

→ En yaygın olarak çocukların bağımsız olma

ve olumsuzluk dönemleri olan 2-4 yaş

arasında rastlanır

→ Saldırganlık yok olmaz, bastırılmaz → biçim değişir

* beşenilme, başarı kazanma, yönetme, ortaya yapıt

keyma, topluma yararlı olma gibi cabalar saldırgan

gücün toplumsal kılığa bürünmüş halidir.

çocuk öfkelenedikten sonra ne yapılmalı?

↳ görmezden gelme

↳ kızgınlığını uygun bir şekilde ifade edin

↳ fiziksel peşeme

↳ ödül verme

↳ hafif ceza verin

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

GAZMA: "başkalarına ait olan herhangi bir şeyin mal sahibinin haberi ve izni olmadan alınması.

* Hırsızlığın nedeni: • Kendinde olmayan bir şeyi elde etmek • başkasının sahip olduğunu alarak onu yoksun etmek

* Okul öncesi dönemde, genellikle 7-8 yaşlarına kadar görülen izinsiz eşya alma davranışı, gazma davranışı olarak kabul edilmez. Çocuğun bu davranışının altında yatan neden, beğendiği eşya/hesneyi yanında bulundurmaya çalışmasıdır.

* Kleptomani: özel bir heyecan, haz duymak için yapılan hırsızlık.

KISKANGLIK: 4-7 yaş

* oyun ve okul çağında kardeşler daha kolay benimsenir

* "oidipus" "elektro" komplekslerinde de kıskançlık bulunmaktadır.

İNATÇILIK:

Negativizm (olumsuzluk) inatçılık ve karşı gelme

* inatçılık çocuğun duygusal gelişiminin bir sonucudur. En çok 3-6 yaş arasında görülür.

ENÜREZİSİ: altını ıslatma

ENKOPREZİSİ: dışkı kaçırmak

* 2 yaşında büyük tuvaletini, 2-3 yaşında küçük tuvaletini kontrol eder.

TİK: (Sevirme) motor ya da vokal kasların istemsiz kasılması sonucu ortaya çıkan ani, parçalı, tekrarlayıcı, ritmik olmayan istemsiz hareketlerdir

* Tikler bir perçinlik belirtisidir. Genelde tedirginliğin, bunaltı ve kaygının belli bir kasın kasılmasıyla dışa vurulması.

* Aşırı heyecan, korku ve ürküntüden sonra ortaya çıkar.

* genellikle 6 yaşından sonra tedirgin perçin çocuklarda görülür.

* yüz tiki görünümüne ruhsal vücudun başka bölümlerindekilerse organik nedenlere dayanır

* Tikler de lekemelik gibi dikkat çekildikçe artar.

* En fazla görüldüğü yaş 6-7

* genellikle ergenlik çağından önce sönür

* Erkek çocuklarda daha fazla görülür

* Tikler bir aydan önce geçerse "geçici tik" bir yıldan fazla sürerse "kronik tik"

* Tiklerin en önemli nedeninden biri taklit

TICOURRETTE SENDROMU: zaman içinde

artma ve azalmalar gösteren, göğü motor ve vokal tiklerle karakterize kronik bir hastalık

Tik geçitleri

MOTOR TIKLER: göz kırpmak, baş sallama, omuz silkme...

KOMPLEX TIKLER: Birçok istemsiz hareketin aynı anda ortaya çıkışı tikler

VOKAL TIKLER: Boğaz temizleme, karmaşık sesler çıkarma, küfür

YALAN: * 5 yaşına kadar söylenen yalanların pek önemi yoktur. yalan ile gerçeki ayırt edemez.

* 6-7 yaşına kadar çocuk bir şeyi kesin olarak anlatamaz, abartır ama niyeti kandırmak değildir. (kavramlar da eksik)

Yalanın çeşitleri

* Hayali yalanlar

* Abartı yalanları

* Sosyal yalanlar

* Savunma yalanları

* Üçüncü yalanlar

- Taklit yalanlar

- Patolojik yalanlar

- Alışkanlık haline gelen yalanlar

(Patolojik yalan: perçine benzer, kayıpsız görünürler, yararsız olsa da söylerler, özgül ve sıkıntı verici bir şeyin reddi, duygulanım bozulduğu belirtisi)

İTANİGAÇLIK: * 6 ay - 1 yaşında başlar

* en yoğun 3-6 yaş arasında görülür

* genetik yapıya bağlı

* doğuştan olabilir -sonradan öğrenilebilir

NEDENLERİ: * Güven duygusu * Ceze ve yetiştirme tarzı

* Hatalı anne-baba tutumları

YEME BOZUKLUKLARI: Vücudun ağırlık, şekil ve görüntü gereğinden ele alınır

* kızlarda 10 kat fazla görülür.

ANEROKSİYA: iştah kaybı

ANEROKSİYA NEVROZA: Normal vücut ağırlığını en düşük düzeyde tutmaya çalışma.

Nedenleri: → fizyolojik nedenler (reflü)

→ taklit

→ dikkat çekme

→ aile içi problemler

BULİMİA NEVROZA:

PARMAK EMME: * 3-4 yaşlarına kadar görülen bir olgudur.

* Emme davranışı 10-50-87 beslenmeye bağlı değildir.

* 9. aydan itibaren tükürük ile parmak emme arasında bir ilişki var → Ritüel denen alışkanlıkla

* 18. aylarda sıklıkla ve 4 yaşına değeri kaybolur

* emme refleksi yeni doğanda güçlü bir refleks

* Parmak ve dil emme ilk 15 yıl normal olmakla birlikte 2 yaşın sonunda kaybolur

* 2 yaşın sonunda devam ediyorsa çocukla ilgilenmek gerekir

UYKU BOZUKLUĞU

* İlk yaşta gündüzleri 2 kez, ikinci yaştan sonra 1 kez gündüz uykusu var.

* İlk yaşta uyku üzerinde açlık ve tokluğun etkisi vardır. Üç yaştan sonra psikolojik etkiler rol oynar

* Çocukların %20-30'unun uyku problemi var
"öz-rahatsızlığı" → bebeklerin herhangi bir yardım almada kendi kendilerine uykuya dökmeleleri

* yeni doğan bebekler 16-22 saat uyku
uyku 3 dönemi içerir

*1- Uykuya Dalma

2- Rüyasız Uyku: proteinlerin yeniden oluşturulması, kişinin fiziksel yorgunluğunun dinlendirilmesi, büyüme hormonunun salgılandığı dönem.

3- Rüyalı uyku: göz ve göz kapaklarında hareketlenme, beden hareketinin ortaya çıkarmaması için kasların gerginliği kaybolur

⊗ Rüyalı dön. yeni doğan bebeklerde uykuya daldikten 30-45 dakika sonra büyük çocuklarda 120 dakika sonra ortaya çıkar

Uyku bozukluğu nedenleri:

- kaygı
- cezalandırma ve istismar
- stresli olaylar
- uyku ortamı
- ailenin tutumları
- kullanılan ilaçlar
- ateşli hastalıklar
- geçirilmiş durumlar

Uyku bozukluğu geçitleri:

- Uykusuzluk (insomni) = uykuya dalmakta veya uykuyu sürdürmekte güçlük çekme
- Aşırı uykuculuk (hipersomni)
- Narkolepsi (gündüz aniden uyuşma, hareketler kalma nöbetleri)
- Uykuda kabuslar, korku nöbetleri
- uyurgezerlik (parasomni) gibi uyku bozuklukları da vardır.

uyurgezerlik: * 7-12 yaş arası en sık olan dönem * 12 yaş zirveye ulaştığı dönem * 15 yaşından sonra nadiren görülür * Büyük ölçüde kalıtım sonucu ortaya çıkar * Ayrıca gelişimsel, psikolojik ve bedensel faktörler de neden olur.

uyku terörü gece genellikle bir aygıllıkla başlar. terleme çarpıntı gibi belirtiler görülür. birkaç dakika içinde yatıştır.

- * 5-6 yaşlarına doğru azalarak kaybolur
- * %0,96 kalıtım bağı
- * ilaçla tedavisi var.

GEBELİK

-1-

→ 12. haftaya kadar **embriyo** ?

→ 12. hafta -doğuma kadar → **fetus** ?

⊕ Fetus 28. gebelik haftasına kadar **immatur**,
bu haftadan 37. haftaya kadar **prematür**.

⊕ 38.-42. haftalar arası **matür**.

! Gebeliğin 22. haftasında doğan fetus → **düşük**
(aborsiyon)

*Zamanında doğmuş bebek ortalama
50 cm ve **3200 gr** ağırlığındadır.

*Sadece omuzlarda **Lanugo**, tüm vücudunda
verniks kazeosa (doğduğunda)

! Fetusun anne ile kan alış veriş → **Plasenta**
aracılığıyla sağlanır.

adet geçikmesi,
bulantı, kusma, iserme, vücutta görülen
değişimler, kilo değişimi

gebelik testinin
pozitif çıkması, ultrasonla tespit, bebek
hareketlerinin vs hissedilmesi.

Gebeliğe Bağlı Yakınmalar:

- Bulantı, kusma - Varis
- Sık idrar yapma - Bacak krampları
- Mastedini (memelerde hassasiyet)
- Kabızlık ve Hemoroid - Pika
- Yorgunluk - Pityalizm (aşırı tükrük salgısı)
- Ciltteki değişiklikler

Gebelikte Riskli Durumlar

- ⊗ Gebenin yaşı (18-35 v)
- ⊗ Doğum sayısı (3. den sonra riskli)
- ⊗ gebelik arasındaki süre (2 yıl)
- ⊗ olumsuz sonuçlanan doğum öyküsü
- ⊗ komplikasyon öyküsü olanlar
- ⊗ kronik hastalıklar
- ⊗ beslenme yetersizliği / az kilo alma
- ⊗ alkol - tütün kullanımı
- ⊗ ilk üç ayında viral hastalıklar
- ⊗ çoğul gebelik, istenmeyen gebelik
- ⊗ röntgen
- ⊗ sürmatürasyon

Doğumda riskli durumlar ⊗ Erken doğum,
erken membran rüptürü, kordon sarkması,
gelişim bozukluğu, çoğul gebelik, plasenta previa,
dekolman plasenta, plasenta retansiyonu,
ağrı zaafı, fetal sıkıntı

GEBELİK İZLENİMİ VE KONTROLLER

-2-

→ Herhangi bir risk taşımayan gebeler gebelik
sürecinde en az 4 kez doğum öncesi
bakım için sağlık kuruluşuna gitmelidir.

Rutin gebelik izlenimi

1. izlem → ilk 14 hafta içinde
2. izlem → 18-24. hafta arasında
3. izlem → 28-32. hafta arasında
4. izlem → 36-38. hafta arasında

Doğum Öncesi Değerlendirmenin Temel Bileşenleri

1. Öykü alma (Tıbbi öykü, Obstetrik, mevcut gebelik öyküsü)
  2. Muayene (Genel vücut, karın, vajinal) (gerekiirse)
  3. Laboratuvar testleri
  4. Bilgilendirme ve danışmanlık
  5. Kayıtların tutulması ve kolay ulaşılabilir olması
- Gebelik izlemlerinde yapılması gereken rutin testler**

- Kan grubu tayini
- Kan sayımı ve Hb-Hct ölçümü (Her izlemede!)
- İdrar testi (Her izlemede!)

DÜŞÜKLER (%15)

⊗ 22. hafta tamamlanmasından önce!

- **Düşük tehdidi:** - uterus basılması
- uterus kanaması
- serviks açılmamıştır.
- **Tam düşük:** → tüm gebelik ürünü atılmıştır.
- **Önlenemeyen düşük:** → serviks açılmış ama
gebelik materyali henüz atılmamış

• **Missed Abortus:** → embriyo/fetusün öldüğü ama
uterustan atılmadığı durum

• **Septik Abortus:** → sağlıklı olmayan kasullarda
gebeliğin sonlandırılmak istenmesiyle olur. **Enfeksiyon**

• **Tekrarlayan düşüklere:** → 3 veya daha fazla
birbirini izleyen düşük olması

• **İsteğe Bağlı düşük:** → isteyerek

!!! **Dünya Sağlık Örgütü**, gebelik tahliyesinde
cerrahi yöntem olarak **manuel vakum aspirasyonu (MVA)**,
Karman Aspiratörü (MR) ve
elektirikli vakum aspirasyonu önermektedir.

1. Düşük
2. Gestasyonel trofoblastik hastalıklar
3. Diş gebelikle
akla gelmeli. mutlaka sağlık kuruluşuna
gidilmeli!

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

DOĞUM -3-

Doğum eylemi 4 evrede gerçekleşir:

1. Evre: Doğum eyleminin başlamasından → serviksin tam olarak açılmasına kadar olan süre. Servikal açıklık, silinme, başın inişi.

2. Evre: Serviksin tam açılmasından (10 cm) bebeğin doğumunun gerçekleşmesine kadar olan süre.

3. Evre: Bebeğin doğumundan plasentanın doğumuna kadar geçen süre.

4. Evre: Plasentanın doğumundan 2 saat sonrasına kadar olan süre (Lohusa takibi, bebeğin bakımı)

Braxton-Hicks Kontraksiyonları: Gebeliğin son 4-8 haftasında görülen düzensiz, ağrısız uterus kasılmaları.

Gerçek Doğum Eyleminde

- Kontraksiyonlar düzenli aralıklarla gelir
- Kontraksiyonların şiddeti ve sıklığı giderek artar
- Serviks dilate olmaya başlar
- Hastanın ağrısı sedasyonla durmaz.

! Eylemde fetal kalp hızı ve uterus kontraksiyonlarının karakteri fetal sağlığın değerlendirilmesinde kullanılır.

→ Fetal kalp hızının veya çocuk kalp seslerinin normal sınırları 120-160

→ Fetal kalp hızının normalin dışındaki ^{10 dakikada} değişimler ^{160dan} taşikardi (fazla) ve ¹²⁰ bradikardi (az)

* Epizyotomi: Doğum sırasında vajinal açıklığı artırmak üzere incelmis perineye bir kesil yapılması.

! Vajinal doğum kendiliğinden olmadığında; forseps ve vatum kullanılır.

LOHUSALIK (PUERPERIUM)

(Doğum sonrası 6 hafta)

1. Doğum sonrası: ilk 24 saat
2. Erken Lohusalık: ilk 10 gün (Postnatal Dönem)
3. Geç Lohusalık: emziren kadın → 6 hafta emziren aylarca

• Diyet: C vitamini ve demir açısından zengin olmalı. Bol sıvı ve posalı diyet

EMZİRME VE LAKTASYON -4-

• Memelerin her birinde 400 gr ağırlık artışı
• Kan akımı 2 katına çıkar (memelerde)

• **Laktasyon 3 aşamada gerçekleşir**

1. **Mammogenez:** Memelerin büyüme ve gelişimi

2. **Laktogenez:** Süt salgısının başlaması

3. **Galaktopoez:** Başlamış süt salgısının devamlılığı

• Süt yapımından öncelikle **prolaktin** hormonu sorumludur.

• Annenin ilk sütüne **kolostrum** denir.

↳ Gebeliğin son aylarında ve doğumu izleyen 2-3 gün içinde salgılanan sarı alkali bir sıvıdır.

↳ Normal anne sütüne göre, protein, vitamin A, immüoglobulin, sodyum, klorid içeriği **daha zengin**

↳ Karbonhidrat, potasyum ve yağdan **daha fakir**

• Laksatif etkisi var, sindirimi kolay.

• Bebek her istediğinde emzirmek temel yaklaşımdır!

Emzirmenin Anne için Yararları

- Uterusun involüsyonuna yardımcı olur
- Anne-bebek bağı → güven duygusu gelişimi
- Strese karşı tolerans gelişimi
- Sindirim sistemi iyi gelişir
- Besin absorpsiyonunu artırır
- Ovülasyonu geciktirir
- Premenopoz ve meme kanserine karşı koruyucu!

Anne sütü almanın Bebeğe Yararları

- Sindirimi kolay
- Uygun ısıda
- Kontaminasyondan uzak
- Birçok hastalık riskini azaltır
- Obez veya kilolu olma ihtimali daha düşük
- Emme ile oluşan anne-bebek bağı zeka gelişimini destekler.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

⊗ AİLE PLANLAMASI ⊗ -5-

Aile planlaması yöntemleri 3 şekilde sınıflandırılır:

- modern / geleneksel yöntemler
- Geri dönüşümlü / geri dönüşümsüz yöntemler
- Kadın yöntemleri / erkek yöntemleri

• Doğal aile planlaması yöntemleri (periyodik korunma yöntemleri)

- Servikal mukus ya da ovülasyon (billings) yöntemi
- Bazal vücut ısı yöntemi
- Servikal palpasyon yöntemi
- Semptomatikal yöntem (vücünün bileşimi)
- Takvim yöntemi
- Laktasyonel amenore metodu

• Üremeye Yardımcı Yöntemler ⊗

- Ovülasyon induksiyonu (kontrolle olarak yumurtaların uyarılması)
- İntrauterin inseminasyon (aşılama tedavisi)
- Yumurta alınması işlemi (folikül ponksiyonu)
- Embriyo nakli (transferi) (Tüp bebek)

BÜYÜME VE GELİŞME -6-

Bir çocuğu erişkinden ayıran en önemli özellik sürekli büyüme ve gelişme sürecinde olmasıdır.

Büyüme: ölçülebilir bir kavram. vücut yapısının, organların kütlesi ve hacmi olarak artması.

Gelişme: bedensel, ruhsal, zihinsel olgunlaşma. organizmanın yapısının kendinden beklenen görevleri yapacak şekilde değişmesi.

ÇOCUKLUK DÖNEMLERİ ⊗

Doğum Öncesi Dönem:

- * Embriyonal Dönem (0-10 hafta)
- * Fetal Dönem (10 hafta → doğuma kadar)

Doğum Sonrası Dönem:

- * Yenidoğan Dönemi (0-4 hafta)
- * Süt çocukluğu Dönemi (1-12 ay)
- * Oyun Çocukluğu Dönemi (1-3 yaş)
- * Okul Öncesi Dönemi (3-5 yaş)
- * Okul Çocukluğu Dönemi (6-11 yaş)
- * Ergenlik Dönemi (11,12 - 20,22 yaş)

Doğum Öncesi Büyüme/Gelişmeyi Etkileyenler

- Genetik faktörler
- Beslenme Bozuklukları
- Cinsiyet
- İlaç ve kimyasal faktörler
- Hastalıklar
- Radyasyon ve çevre kirliliği
- Kan uyumsuzluğu
- Annenin psikolojik rahatsızlığı

Doğum Anı Büyüme/Gelişmeyi Etkileyenler

- Prematüre / geç doğumlar
- Doğum sırasında bebeğin oksijeni 2 kalması
- Doğumun ehil ellerde ve steril ortamlarda yapılması
- Makat doğum

Doğum Sonrası Büyüme/Gelişmeyi Etkileyenler

- Beslenme
- Hormonal Faktörler
- Çocuğun geçirildiği hastalıklar, kazalar
- Uygun bir aile / çevre ortamı

Büyümenin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ölçütler

- Vücut ağırlığı
- Baş çevresi
- Boy uzunluğu
- Göğüs çevresi
- Vücut bölmelerinin oranları

Gelişimin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ölçütler

- Dişlerin çıkma ve değişme yaşı
- Kemiklerin olgunlaşma derecesi
- Sinirsel Gelişim
- Zeka Gelişimi
- Cinsel Gelişim

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARI -7-

Soğuk algınlığı / Üst Solunum Yolu Enfeksiyonu:

- Virüslerle oluşur -Genelde kendiliğinden düzelir
- Öksürük, burun tıkanıklığı, nezle, ateş görülür.
- Solunum güçlüğü yok.
- Spesifik tedavisi yok, destekleyici tedavi yapılır.

Boğaz Enfeksiyonu:

- Beta streptokokun yol açtığı bademcik enfeksiyonu
- Bademcik şişer; yutkunmada, uyurken nefes almada güçlük
- Beta mikrobu belirlenirse mutlaka antibiyotik (10 gün)!
- ↳ Tedavi önemli → akut eklemler kalp romatizması) yol açabilir
→ akut glomerulonefrite

Trakeo-Bronşit:

- Trakea ve Bronşların viral enfeksiyonu neden olur.
- Öksürük veya bronşiyal raller vardır.
- Boğmaca ve kızamık sırasında da sık rastlanır.
- *Belirtileri: inatçı kuru öksürük, balgam, ateş, göğüs ağrısı
- *Solunum güçlüğüne neden olmaz.
- *Antibiyotik tedavisi gerektirmez.

Bronşiyolit:

- Bronşiol adlı küçük bronşların (havayolları) iltihaplanmasıdır. *En ciddi 2-8. aylarda (çocuklar)
- *Sonbahar sonu, erken ilkbahar arasında salgın!
- *Boğaz ağrısı, burun tıkanıklığı, burun akıntısı, ateş, baş ağrısı, hafif hisilti.

Zatürre (Pnömoni):

- !göğüs ve karın ağrısı
- Daha çok kış mevsiminde - Akciğer dokusunun veya alveollerin iltihaplanması
- Belirtileri: öksürük, ateş, titreme, hızlı solunum
- 2-3 yaşlarda en üst seviyede
- Ağır vakalarda oksijen tedavisi
- Antibiyotik tedavisi gerektirir!

Orta Kulak İltihabı (Akut otitis media):

- Birden kulak ağrısı, huzursuzluk, kusma görülürse şüphelenilmeli
- Soğuk algınlıktan sonra en sık görülen hastalık
- Östaki borusu kısa olduğu için (çocuklar) daha çok
- öksürük, kayu burun akıntısı, ağız kokusu, baş ağrısı, yüz ağrısı, ateş
- Antibiyotikle tedavi edilir.

Krup (Epiglot):

- *laraks ve trakeanın (virüs-bakteri) enfeksiyonu
- ↳ gırtlığı ve soluk borusunu kapayan tıkrık
- solunum öter, havalan tarzda öksürük, ses kısıklığı
- 1-6 yaş arası
- seyrek görülür ama yaşamı tehdit eder (2-5 yaş) (havayolunu tamamen tıkarabilir)

- yeme içmeyi ret, tükürüğünü yutamamış, solunum zor
- Tedavide antibiyotikler kullanılır (Epiglotit)
- bakteriler neden olursa daha ciddi!
- Soğuk buhar makinesi tedaviye yardımcı

menenjit:

- Beyin ve omurilikli sıvıları zarların (meninks) ve en içteki zar (pia-mater) ve örümceksi zarın (arahnoid) iltihabıdır.
- Bakteriler, virüsler, mantarlar, ilaçlar neden olabilir.
- BAE ağrısı, ense sertliği, kusma, ateş, fotofobi, fonofobi
- Çocuklar → irritabilite (duyarlılık) ve drowsiness (uyuklu olma)
- Tanı için beyin-omurilik sıvısı (BOS) incelenir.
- Bakterilerin oluşturduğu ağır!
- Ölüm oranı yüksek!
- ! Döküntü varsa özel nedenini ortaya koyar

impetigo:

- cilt enfeksiyonu -antibiyotik gerekir.
- Derinin yüzeysel tabakalarında kabuklu püstüllerin oluşumu.
- Daha çok yüz, ağız ve burun etrafında
- Yenidoğan ve çocuklarda daha sık görülür
- Kres (anaokulunda) epidemik tarzda yayılır.

Sindirim Sistemi Hastalıkları:

- Temiz suya! gart
- *Çocukluk çağında, hala ölüm sebepleri arasında ilk sıralarda
- Viral ishalller → daha çok kış sonu ilkbaharda salgın.
- yüksek ateş, ishal (3ten fazla), kusma sayısının çok olması çok ciddi su kaybına yol açar.
- Viral ishal etkenlerinden, rotavirüs en sıkıdır.

Bakteriyel ishalller

- daha çok yaz mevsiminde, gıda hijyeninin iyi olmadığı durumlarda görülür.
- karın ağrısı, yüksek ateş, kanlı ishal
- Paraziter ishalller → karın ağrısı, ateş, bulantı-kusma
- bazen beslenme bozuklukları, büyüme gerilikleri.
- Genel hijyen ve temizlik büyük oranda önler.

Tedaviler

- sebepe olan etkene göre uygulanır.
- *Kaybettiği sıvıyı aynı düzeye yerine koymak gerekir
- *Su kaybını önlemek için ağızdan (ORS) rehidrasyon sıvıları hazırlanıp verilmesi uygundur.
- *İshalli çocuk anne sütü alıyorsa devam etmeli
- *İshal diyeti, kaka sayısı azalmıca bırakılıp, normal beslenmeye geçilmeli.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA GÖRÜLEN DÖKÜNTÜLÜ VİRAL HASTALIKLAR

- KIZIL** :- Hastalık A grubu beta hemolitik bakterinin ürettiği toksinler ile oluşur.
- Genelde 3-4 yaşından büyük çocuklarda görülür
  - Uygun antibiyotikle başlanıldığında kolayca tedavi edilir.
  - Solunum yoluyla bulaşır.
  - Kuluçka süresi 7 gündür.
  - Tedaviye başlanmazsa 2-3 hafta devam eder.
  - Kuluçka döneminden sonra ateş, başı, boğaz, karın ağrısı eşlik ettiği dönemden 12-24 saat sonra döküntüler başlar.
  - Kırmızı, toprak iğne başı büyüklüğünde kabarık döküntü "Zampara Kaşığı" hissi verir. → Döküntüler basımla solar.
  - Dil önce beyaz sonra "çilek dili"
  - Bitkinlik ve iştahsızlık.

Tedavisi: 10 gün penisilin.

Destekleyici → istirahat, bol sıvı, ateş düşürücü

Tedaviye zamanında başlanmazsa!

- böbrek dokusu iltihabı
  - eklem iltihabı
  - kalp kası / kapakçıklarının iltihabı
- !Etkin bir ağısı YOK!

KIZAMIK (RUBEOLA)

- Bilinen en eski çocukluk çağı hastalığı
- Morbillivirus neden olur.
- Aşı ile korunabilir.
- Bildirimi zorunludur.
- Son derece bulaşıcı → solunum yolu ile
- Kuluçka süresi 10-12 gün
- Döküntü öncesi 4 gün süren dönemde ateş, konjunktivit, nezle, öksürük, ağız içi "koplik lekeleri" denilen 1mm sapında beyaz lekeler oluşur.
- Döküntü enseden başlar, yüze boyuna, kolları, gövdeye yayılır.
- 3. günden sonra solmaya başlar.
- Tedavi destekleyicidir.

KIZAMIKÇIK (RUBELLA)

~ hastalığı geçirince ömür boyu bağışıklık

- Rubivirus neden olur
- Temas solunum ve anneden bebeğe plasenta yoluyla bulaşır.
- Kuluçka süresi 14-21 gün
- Bulaşıcılık döküntüden 1 hafta önce başlar -2 hafta sonra sona erer
- Aşı ile tedavi edilir.
- Döküntü yüzde başlar, tüm vüda yayılır.
- 2. günde yine yüzde başlayarak solar.
- Ateş kısa süreli ve hafif.
- "Porscheimer lekeleri" yumuşak damakta küçük kırmızı noktacıklar hastalık için tipiktir.
- Döküntü tek tek, birleşmez. Hafif kaşıntılı, soyulmaz, iz bırakmaz.
- Konjenital rubella enfeksiyonu: Gebeliğin ilk 3 ayı (1. trimester) ortaya çıkarsa düşük ya da önemli doğumsal anormallikler ile seyreden 'doğumsal kızamıkçık'

SU ÇİÇEĞİ

- Varicella zoster virüsü ile oluşur.
- temas ve solunumla bulaşır. → çok bulaşıcı
- Bulaştırıcılık döküntü çıkmadan 1,2 gün önce başlar döküntü kabuklanana kadar sürer.
- Kuluçka süresi 1-21 gün.
- Döküntüler önce küçük kırmızı şekilde (maküler) olup 24 saat içinde kabarık (makülopapüler) olur, sonra içi sıvı dolu "veziküller"e dönüşür.
- Çok kaşıntılıdır.
- Kabuklar iyileşince ciltte 6-12 ayda kaybolan boyu renkli bir iz bırakır.
- Yapraklar ve enfekte olursa izler kalıcı olabilir.
- Tedavi destekleyicidir.
- Bu virüsü geçiren kişi hastalığa bağışıklık kazansa da ileriki yaşlarda bağışıklık sisteminin bağışıklanıp fallerde "Zona hastalığı" görülebilir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

5. Hastalık (ERİTERMA İNFEKSİYÖZUM)

- Parvovirüs B19 ile oluşur
- Daha çok okul çağındaki çocuklarda görülür
- Hafif seyirli, döküntülü, bulaşıcı bir hastalıktır.
- Solunum yolu, temas, kan nakli, plasenta yoluyla bulaşır.
- 3 evresi var
- 1. evre - Yanaklarda, kelebek tarzı döküntü
- 2. evre - kollar ve gövdede olan bacaklara yayılan kaşıntılı döküntü
- 3. evre - döküntüler kaybolur ve tekrar belirir
- Özel bir tedaviye gerek yok (sıcakta artar)
- Etkin bir ağısı yok.

6. Hastalık (ROSEOLA INFANTUM)

- Human herpes virüs (HHV) Tip.6 etkenidir.
- En çok 6 ay - 3 ay arasında - özellikle ilkbahar, yaz aylarında görülür.
- Ömür boyu bağışıklık kazanmakta (4 yaşına kadar) olur
- Solunum yolu ile bulaşır.
- Yüksek ateş, kırmızı döküntü ile seyredir
- Kuluçka süresi 10 gün
- Yüksek ani ateş ilk bulgusu (39-45)
- Boyun yanı, bacak arkası ve kulağın arkası lenf bezleri büyüyebilir.
- Ateş düşüncü döküntü başlar. (1-2 gün sürer) döküntü
- (Pembe, 2-3 mm, basamakla solan, kaşıntısız, izsiz)
- Özel bir tedavi yöntemi yok. Ağısı yok.

KABAKULAK:

- Rubellavirüs ile meydana gelir
- Solunum yolu ile bulaşır
- 15 yaş altı sık görülür
- Kuluçka süresi 12-26 gündür
- Ateş, kulağın arkasındaki tükürük bezlerinde şişme gibi belirtilerle kendini gösterir.
- Şişlikler ortaya çıkmadan önce 7, sonra 9 gün bulaşıcıdır.

GASTROENTERİTLER: (mide, bağırsak)

- parazittir
- kusma + ishal beraber seyredir
- su-elektrolit dengesi bozulur
- İshale yol açan nedenler
- hatalı beslenme
- enfeksiyonlar
- gıda zehirlenmeleri
- besin atajileri
- ! ishal küçük çocuklarda ölüme neden olabilir

PARAZİTOZLAR:

- İnsan bağırsağında yaşayan ve çoğalan parazitler yol açar.
- Karın ağrısı, bulantı, kusma, iştahsızlık veya devamlı aalık hissi, baş ağrısı, burun ve popoda kaşıntı, ishal, pelleme geriliği yapabilir.
- Paraziti olan kişinin dışkısı ile atılan yumurtalar ile parazit bulaşmış yiyecek, içecek, eşyalar ile bulaşır.
- En sık oksiyür (kil kurdu), askaris (solucan) ve tenya (serit) ya rastlanır.
- Tedavi ilaçları → aile ile tedavi
- Korunma → sebze meyve yıkanmalı, etler iyi pişirilmeli, el temizliği

Çocuklarda Bağışıklama

- Aşı ile korunulabilen hastalıklar; verem (tüberküloz), difteri, boğmaca, tetanos, çocuk felci, menenjit, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, su çiçeği, Hepatit A, Hepatit B, pnömokok

Aşı Takviminde Bulunan Aşılar

- Verem Aşısı (BCG) → 2. ayın sonu (omuzdan)
- Oral Polio (Çocuk Felci) (OPA) → 6. ve 18. ay sonu
- 5'li Karma Aşı (DabT-İPA-Hib) → difteri, boğmaca, tetanoz, çocuk felci ve menenjit → 2. 4. 6. ay sonunda
- KPA (zatürre aşısı) → 2. 4. 6. ay ve 1 yaş
- Hepatit A → 18.-24. ay sonu
- Hepatit B (Karma Aşı) → Doğumdan hemen sonra + 1 aylık + 6 aylık
- Su çiçeği aşısı → 1 yaş sonu
- Kızamık - kızamıkçık - kabakulak → 1. yaş (kol/bacak) 4-6 yaş Rapel dozu ise 1. sınıfta yapılır.

* Henüz aşı takviminde olmayan (ancak ülkemizde var) aşilar:

- ↳ Rotavirüs aşısı (RV)
- ↳ İnfluenza aşısı (IV)
- ↳ Human papillomavirüs aşısı (HPV)
- ↳ Tetanoz + difteri - aselüler boğmaca aşısı (Tdap)
- ↳ Konjuge meningokok aşısı (kMA) (pnömokok)
- ↳ ~~...~~

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

İLK YARDIM

İlk Yardımın ABC'si

- Airway (havayolu) → solunum yolunun açılması
- Breathing (nefeslendirme) → solunumun sağlanması
- Circulation (dolaşım) → dolaşımın sağlanması

Solunumun olup olmadığını nasıl kontrol edilir?

BAK: Göğüs kafesinin hareketleri kontrol edilerek inip kalkması izlenir.

DİNLE: Burun ve ağızdan solunum sesi duyulmaya çalışılır.

HİSSET: Solunumun sıcaklığı hissedilmeye çalışılır.

İlk Yardımın Temel Kuralları

- İlk yardım olay yerinde yapılır
- olay yerinde kim varsa o başlatır
- olay yerindeki bulunan araç ve gereçlerle yapılır.

İlk Yardımcılar!

1. Sakin olmalı
2. Kaza yerinde yapılması gerekenleri bilmeli
  - ↳ **Koruma:** olayın geçtiği yerde emniyeti sağlama
  - ↳ **Bildirme:** yardım ekiplerinin harekete geçirilmesi
  - ↳ **Kurtarma:** yaralıya ilk yardım yapılması

Bilinmesi Gereken Numaralar

110 - İtfaiye	154 - Trafik Polisi
112 - Ambulans	155 - Polis İmdat
114 - Zehir Danışma Merkezi	156 - Jandarma İmdat

YARALANMALAR - KANAMALAR

- «Cam, bıçak gibi kesici aletlerle olan **kesik yara**
- «Taş, sopa, yumruk gibi sert cismin çarpması **ezik yara**
- «Uzun ve siuru aletlerle olan yaralar **delici yara**
- «delerin ve kırık yaralar, ısırma, sokma vb. **enfekte yara**

Yaralı Yaralıya İlk Yardım

- ↳ Yara, su ve sabunla yıkanmalıdır.
- ↳ antibiyotik krem sürülür
- ↳ yaranın üzeri bandaj ile kapatılır.

Burun Kanamalarında İlk Yardım

- ↳ yaralının başı öne doğru eğilir.
- ↳ burun kanatları sıkıştırılır (5-10 dak süre ile)
- ↳ burun çuoresine buz yerleştirilebilir.

Kulak Kanamalarında İlk Yardım

- ↳ Hafifse temiz bir bezle temizlenir.
- ↳ Ciddi ise; kulak tıkanmadan gazlı bezle kapatılır.
- ↳ Hasta hareketsiz olarak, kanayan kulak üzerine yan yatırması sağlanır → tıbbi yardım sağlanır.

(Kulak kanaması olası bir beyin kanamasının habercisi olabilir)

Bir Kanamalarda

- ↳ Yara üzerine direkt baskı yapılır.
- ↳ Gerekirse bandaj ile sarılarak basına artritilir.
- ↳ Kanayan bölge yukarı kaldırılır.
- ↳ şok pozisyonu verilir.

İç Kanamalarda

- bilinç ve solunum değerlendirilir.
- ↳ üzeri örtülerek ayakları 30 cm kaldırılır.
- ↳ asla ağızdan yiyecek vs verilmmez.
- ↳ hareketsiz ve şok pozisyonunda kalması sağlanır.

ŞOK VE İLK YARDIM

Şok çeşitleri;

- Kardiyojenik şok → kalp kökenli
- Hipovolemik şok → vücutta sıvı kaybı eksikliği
- Toksik şok → zehirlenmeye
- Anafilaktik şok → alerjiye bağlı olarak gelişir.

Şok belirtileri

- Kan basıncında düşme, hızlı ve zayıf nabız,
- hızlı ve yüzeysel solunum, ciltte soğukluk,
- solukluk ve nemlilik, endişe, huzursuzluk,
- baş dönmesi, dudak çuoresinde solukluk (morarma),
- susuzluk hissi, bilinç azalması

İlk Yardım

- 112 aranır
- ↳ Havayolu açıklığı sağlanır → temiz hava solunması sağlanır.
- ↳ Şok pozisyonu verilir
- ↳ Gereksiz yere hareket ettirilmez.

KOMA VE İLK YARDIM

Koma nedenleri

- düşme, şiddetli darbe, kaf. travmaları
- zehirlenmeler - şeker hastalığı
- aşırı alkol, uyutucu kullanımı
- havale vb. ateşli hastalıklar
- karaciğer hastalıkları

Koma belirtileri

- Yutkunma, öksürük vb. tepkilerin kaybolması,
- sesli ve ağrılı uyarılara cevap vermeme hali,
- idrar ve dışkı kontrolünün kaybolması.

İlk Yardım

- olay yeri güvenliği sağlanır
- hasta yaşam bulguları değerlendirilir: (ABC)
- bilinci kontrol edilir
- solunum yolu açıklığı sağlanır
- koma pozisyonu sağlanır.
- 112 aranır
- örtü ile sarımalı
- ağızdan bir şey verilmemelidir

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

SOLUNUM VE DOLAŞIMLA İLGİLİ DURUMLARDA İLK YARDIM

- Solunum kontrolü yapılır (bak-dinle-hisset).
- Bilinci yerinde olmayan fakat nefes alabilen yaralı göcüğe "güvenli yan pozisyon" verilmeli
- Solunumu durmuş fakat kalp atımı devam eden yaralı için;
→ 112 aranır
→ sırtüstü pozisyona alınır
→ kalp atımı kontrol edilir.
→ suni solunum yapılır

- Hem solunum hem kalbi durmuş çocuk için;
→ 112 aranır
→ Yaralı göcüğün yanında diz üstü durulur
→ Tek el ile kalp masajı yapılır (30 kez)
→ 2 kez suni solunum yapılır.
→ Tıbbi yardım gelene kadar bu döngü devam ettirilir.

SOLUNUM YOLLARINA YABANCI CİSİM KAGMASI

Kısmi Tıkanma: Az da olsa bir miktar hava geçişi vardır. Kişi öksürür, nefes alır, konuşabilir. Herhangi bir müdahale ilk yardım yapılmaz! Kişi öksürmeye teşvik edilir.

Tam Tıkanma: Hava girişi tamamen tıkalıdır. Kişi nefes alamaz, acı çeter gibi ellerini boğazına götürür. Konuşamaz, morarır. Beyine yeterince oksijen gitmediğinden biline kaybolur. Hemen "Heimlich manevrası" yapılmalı. → Amaç; diyaframın kuvvetle kasılarak akciğerleri sıkıştırmasıdır. Böylece akciğerde kalan artık hava dışarı çıkarken yabancı cisim de yukarı itecektir.

Tam Tıkanmada İlk Yardım (Yetişkin ve Çocuklarda)
- Sirtına iki kürek kemiği arasına 5-7 kez vurulur.
- Çıkmadıysa; arkadan sarılarak gövdesi kavranır
- Elin biri yumruk yapıp diğer elle kavranır, başparmak mide hizasına gelecek şekilde yerleştirilir
- Ani bir hareketle içeri ve yukarı doğru itilir (Heimlich manevrası) Yabancı cisim çıkana kadar!

bebelerde
- Bacığın üzerine yüz üstü yatır
- Kürek kemiğin arasına elin başlangıç jeryyle 5 kez yumuşak vurur yap
Çıkmazsa;
- Sırtüstü dizle yatır, başını elinde destekle
- İki parmağı göğüs kemiğine yerleştir ve 5 ani ilme hareketi yap.

BAYILMADA İLK YARDIM

- Sırt üstü yatırılır, ayaklar 30 cm kaldırılır (çok pozisyonu)
- Sıkı giysiler gevşetilir
- bayıldıysa;**
- Reflektabiler uzatılır.
- Sık pozisyonuna getirilir.
- Solunum yolu açıklığı kontrol edilir
- Sıkı giysi gevşetilir
- Kusma varsa yan pozisyonda tutulur.

YANIKLARDA İLK YARDIM

- Yanık Qesitleri:**
- 1. Derecede Yanıklar:** Derinin dış tabakası etkilenmiştir. Ağrı vericidir. Kızarıklık, hafif şişlik vardır. Soğuk suya tutulur. Gazlı bandaj ile kapatılır.
  - 2. Derece Yanıklar:** Derinin 1. ve 2. tabakasını etkiler. En belirgin özelliği içi su dolu kabarcıklar (bül) oluşmasıdır. Ağrılıdır. 112 aranmalı. 15 dakika soğuk suya tutulmalı. Su kabarcıkları patlatılmaz. Yanık bölgesi bandajla kapatılır. (bandaj sarılmaz!)
  - 3. Derece Yanıklar:** Derinin tüm tabakaları etkilenir. Kaslar, sinirler, damarlar üzerinde etkilidir. Ağrısızdır. 112 aranır. Yanmış kıyafetleri çıkarmayın! Gerekli ise suni solunum ve kalp masajı uygulayın. Yanık bölgesini nemli bandaj veya temiz kıyafetle örtün. Şoku azaltmak üzere ilk yardım uygulayın.

SICAK GARMASINDA İLK YARDIM

- Hasta serin, havadar bir yere alınır
- Giysileri çıkarılır
- Vücut 39°C ye kadar hızla, 39°C den sonra yavaş soğutulur
- Sırt üstü yatırılır, kol ve bacaklar yükseltilir.
- Bulantı yoksa ve bilinci açıksa sıvı verilmeli.
- !BUZ uygulanmaz! → su ile yıkanır veya silinir

DONMALARDA İLK YARDIM

- İlik ortama alınıp üzeri örtülmeli (donan bölge)
- İlik su ile yıkanmalı (sıcak değil!)
- Hareket ettirilmez.
- Bilim açıksa sıcak, ferahletici içecek verilir.
- Kuru giysi giydirilir.
- Donan kısım eridikten sonra şişlik gelirse ısındırılmaya devam edilmemelidir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ZEHİRLENMELER VE İLK YARDIM

zehirli maddeler; sindirim yolu, solunum yolu ve cilt yolu olmak üzere 3 yolla oluşur.

1. Sindirim (Ağız) Yoluyla Zehirlenmede

- zehirli madde ve el teması etmişse su ile arındırılmalı.
- su içilmeli
- Bilinç açık kişi kusturmaya çalışılmalı. Yabancı madde alındı ise asla kusturulmaz!
- Bilinç kaybı varsa koma pozisyonuna al ve 112!
- üstü örtülür
- Bilinç kontrolü ve yaşam bulguları takip edilir.

2. Solunum Yoluyla Zehirlenmede

- olay yeri güvenliği sağlanır
- yaşam bulguları değerlendirilir.
- rahat nefes alması için yarı oturur pozisyon
- Bilinç kapalı ise koma pozisyonu verilir.
- 112 aranır.

3. Deri Yoluyla Zehirlenmede

- olay yeri güvenliği sağlanır
- yaşam bulguları değerlendirilir.
- Ellerin zehirle teması önlenir
- zehirli giysiler çıkarılır
- 15-20 dakika deri bol suyla yıkanır
- 112 aranır.

1. Zehir danışma merkezi → 114

HAVALE (KONVÜLSİYON) İLK YARDIM

- Adelelerin kontrol edilemeyen kasılmalarından
- ILIK suyla ıslatılmış, ıslak havlu vb. ile sarılır
- düşmeze (ateş) oda sıcaklığında duş alması sağlanır
- düşmeze 112

SARA (EPILEPSİ) KRİZİ

- akas kasılmaları, bilinç kaybı, aşırı tükrük salgısı görülür.
- olayla ilgili güvenlik sağlanır.
- giysileri gevşetilir
- kriz kendi sürecine bırakılmalı
- hasta bağlanmamalı! durdurulmamalı!
- zarar verebilecek maddeler uzaklaştırılır
- Nöbet bitince yan pozisyona getirilir.

KAN ŞEKERİ DÜŞÜKLÜĞÜ

- Bilinç yerindeyse şekerli su verilir.
- Bellirtiler 15-20 dak. geçmiyorsa → sağlık kuruluşu
- Bilinç kapalıysa koma pozisyonu verilerek yardım çağırılır.

KALP KRİZİ (MİYOKARD ENFARKTÜSÜ)

- 112 aranır
- Hareket ettirilmez, dinlendirilir, sakinleştirilir
- Yarı oturur pozisyon verilir
- ilaç varsa almasına yardım edilir
- Yaşam bulguları kontrol edilir.
- Kalp masajı!

HAYVAN VE BÖCEK İSİRMALARINDA İLK YARDIM

Kelebek - Köpek İsirmelerinde

- Hafifse → sabun ve soğuk suyla yıka, bezle kapa!
- Eiddiyse → basınca uygulama tanı durdur, 112 ara

Ari İsirmesinde

- Yıkama, iğne görünüyorsa çıkar, soğuk su uygulama, ağrı ve alerji varsa tıbbi yardım!

Akrep İsirmesinde

- sokmanın olduğu bölge hareket ettirilmez!
- yaraya soğuk uygulama yapılır
- Yara üzerine hiçbir girişim yapılmaz (emme, kesme)

Yılan İsirmesinde

- hareket ettirilmez, kalp seviyesinin üzerinde tutulur
- bol su ile yıkanır (soğuk)
- soğuk uygulama yapılır
- kan dolaşımı engellemeyecek şekilde bandaj.
- Turnike uygulanmaz!

Deniz Canlıları İsirmesinde

- hareket ettirilmez
- ovulmaz, kaşınmaz!
- sıcak uygulama yapılır!
- batan iğne çıkarılır
- sağlık kuruluşuna götürülür.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

KIRIK, ÇIKIK VE BURKULMALARDA İLK YARDIM

- KIRIK** → 112 arıza
→ kemik bütünlüğünün bozulması
• can güvenliği sağlanmalı
• hareket ettirilmemeli
• kırık tespit edilen bölge kalp seviyesinin üzerinde tutulmalı
• şişlik ve ağrıyı azaltmak için soğuk uygulanmalı.
• hasta sıcak tutulmalı
• küçük kırık varsa temiz bezle kapatılmalı

Burkulma → eklem yüzeyinin anlık olarak ayrılması

- Sıkıştırıcı bandajla burkulmuş eklem dolmasını engellenmeyecek şekilde tespit edilir
- şişliği azaltmak için bölge yutarı kaldırılır
- hareket ettirilmez
- soğuk uygulama yapılır

• Burkulan vücut kısmı PRICE yöntemiyle tedavi edilir
PRICE yöntemiyle tedavi
korunak dinlenmek buz uygulamak kompresyon yükseltme

- ÇIKIK** → eklem yüzeylerinin kalıcı olarak ayrılması
- 112
  - hareket ettirilmez
  - eklem yerine oturtulmaz (çıkık yere)
  - çıkık eklem bulunduğu şekilde tespit edilmeli
  - buz/soğuk uygulanır

İLK YARDIMDA HASTA/YARALI TAŞIMA

- Ekip çalışması yapılmalı
- Baş-böğün-gövde eksenini esas alınmalı
- Hastaya yakın mesafede çalışılmalı
- Daha uzun ve kuvvetli kollar kullanılmalı
- sırt gerginliğini sağlamak için, diz kalcaadan bükülmeli
- Her iki ayağı kullanarak biri diğerinden önde olmalı
- omuzlar düz tutulmalı
- katarken ağırlık kolca kollarına verilmeli
- Yavaş ve düz adımlarla yürünmeli
- Ani dönme ve bükülmelerden kaçılmalı; hasta az hareket ettirilmeli

ACİL TAŞIMA TEKNİKLERİ

1. Araç içindeki Yaralı, Taşıma (Rentek)
2. Sürükleme Tekniği
3. Sedyeye Üzerine Yerleştirme Yöntemleri
  - ↳ Kaşık Tekniği
  - ↳ Köprü Tekniği
  - ↳ Karşılıklı Durarak Kaldırma Tekniği
4. Sedyeye ile Taşıma

İLK YARDIM ÇANTASI

- Üçgen Sargı → suni solunum maskesi
- Sargı Bezi → tıbbi flaster
- Gazlı Bez → Künt uçlu matas
- Yara bandı → Gengelli iğne (10)
- Yapışkan bandaj → Cerrahi Eldiven
- Elastik bandaj → Bez maste → antiseptik
- Turnike → plastik örtü → enjektör
- makas, cımbız → Satel → termofor
- hidrofıl pamuk → termometre → buz torbası
- tespit tahtası → bayuntuk → alkol, oksijenli su
- ağrı kesici, anti allerjik ilaçlar, mide asidi düzenleyici, diarreha ilaçları, antibakteriyel merhem
- fener, pil, ısı yalıtımlı örtü, mendil, ilk yardım kitabı

SPOR YARALANMALARI

- Adule ve tendon yaralanmaları
- Bağ (ligament) yaralanmaları
- Kırıklar ve çıkıklar

spor yaralanmalarının tedavisi

- * Ön tedavi : Akut yaralanma fazı
- * Kesin tedavi : Tamir fazı
- * Rehabilitasyon : Yeniden şekillenme fazı

Ön tedavi :

- Protection : Koruma
- Rest : istirahat
- Ice : soğuk
- Compression : Kompresyon
- Elevation : Elevation

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

Anne Karnında 3 farklı gelişme dönemi!

- implantasyon dönemi (ilk iki hafta)
- Farklılaşma (diferansiyon) dönemi (2-8 hafta)
- Hızlı büyüme dönemi (9 hafta - 9 ay)

Anne karnındaki yaşam trimester (3 aylık dönem) lere ayrılabilir;

- Birinci (ilk üç ay), ikinci (ikinci üç ay), üçüncü trimester (üçüncü üç ay)
- İkinci trimester → boy uzaması (iskelet büyümesi)
  - Üçüncü trimester → ağırlık artışı görülür.
(Prematüre bebeklerin boyları pek farklı olmaz) ağırlıkları düşük olur!

Düşük Doğum Ağırlığı (DDA)

- Normal doğum tartısı → 2500-4000 gram
- 1500 gram altında ise → çok düşük (ÇDDA)
- Doğum ağırlığı düşük olan bebekler 3 grupta;
  1. Prematüre (preterm) bebekler
  2. Zamanında (term) doğmuş düşük ağırlıklı bebekler
  3. Gestasyon yaşına göre ağırlıkları düşük bebekler

Prematüre Bebekler: Gestasyonun 38. haftasından önce doğan bebekler. ↳ gebelik süresi

Zamanında doğan bebekler: 38-42 (40±2) gestasyon haftasında doğan bebekler.

Postmatüre Bebekler: 42 gestasyon haftasından sonra doğan bebekler.

Büyüme ve Gelişmeyi Etkileyen Faktörler;

- ~ genetik → (potansiyel)
- ~ hormonal
- ~ çevresel
- ~ douranıssal

!***

Bebekğin anne karnındaki büyüme geriliği ya asimetric (doğum ağırlığı düşük, boy ve baş çevresi normal) ya da simetric (doğum ağırlığı, boy ve baş çevresi 10. persentil altında) olur.

↳ asimetric büyüme geriliği olanlar → zihinsel yünden Normal

↳ simetric büyüme geriliği olanlar → zihinsel gerilik

Gebelikte yetersiz ve dengeless beslenme

- annenin ağırlığı
- iştahsızlık ya da oburluk
- özel diyet gerektiren kronik sağlık sorunları
- Alkol, sigara ve diğer kötü alışkanlıklar
- sık doğum yapılması
- Eğitim yetersizliği
- Düşük gelir ve kötü sosyoekonomik şartlar
- İstenmeyen gebelikler, bilinçsiz ilaç kullanımı
- Çocuk sayısı (3+)

Gebelik süresince yetersiz ve dengeless beslenen kadınlarda;

- ↳ anemi
- ↳ osteomalasia (kemik dokusu bozuklukları)
- ↳ prematüre ve düşük ağırlıklı bebekler
- ↳ bebeklerde fiziksel ve mental bozukluklar
- ↳ gebelik zehirlenmesi (preeklamsi)
- ↳ enfeksiyonlara karşı direnç azalması
- ↳ zayıflama görülmektedir

!! Beynin en hızlı geliştiği gebeliğin ilk yarısında yetersiz beslenmenin kalıcı etkisi olmaktadır.

GEBELİKTE AĞIRLIK KAZANIMI

Düşük kilolu kadınlar → 12,5 - 18 kg
(BKI < 19.8)

Normal kilolu kadınlar → 11.5 - 16 kg
(BKI : 19.8-26)

Fazla kilolu kadınlar → 7, - 11.5 kg
(BKI : 26-29)

Obez kadınlar → 6-8 kg
(BKI : >29)

• Sağlıklı bir anne günde 750-850 ml süt salgılar.

* Laktogenez = süt üretimi

!! Hurma → folik asit
(gebelik için)

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

ANNE SÜTÜ

İNEK SÜTÜ

Enerji (kkal)	69	61
Protein (gr) x	1.3 → düşük	3.3
Laktoz (gr)	7.2	4.7
Yağ (gr)	4.1	3.0

0-6 AY BESLENMESİ:

- 0-6 ay - "doğal beslenme" → sadece anne sütü
- Anne sütü yeterli bir bebek ilk altı ayda ortalama aylık 800 gr, ikinci altı ayda aylık 500 gr ağırlık kazanmalıdır.
- * Anne sütü alamayan bebeğe
  - İlk Ay → 1 süt + 1 su + %5 şeker + %1 yağ ^{bitkisel}
  - 2. Ay → 2 süt + 1 su + %5 şeker + %1 yağ
- * Anne sütü alamayan bebeklere ilk aydan itibaren C vitamini için → meyvesuyu verilmeli
  - ↳ ilk verilen meyve suyu → elma veya şeftali
  - ↳ süt ile aynı öğünde verilmemeli
- * 3. aydan itibaren → meyve püreleri
- * 4. aydan itibaren → yumurta sarısı, sebze çorbası

7-12 AY BESLENME

- 6. aydan sonra anne sütünü tamamlayıcı olan besinler, değişik tatlarda olmalı.
- 8. aydan itibaren bu besinler esas besin durumuna geçer.
- Verilecek tamamlayıcı besinler
  - mutlaka bebek aken ve
  - çok az miktarlarda olmalı.
- * Bebek bir besine alıştıktan sonra diğerine geçilmeli
- İlk verilecek besin → yoğurt
  - + meyve suyu
  - meyve püresi, sebze çorbası, yoğurt çorbası
  - kıymalı çorbalar vs.
- Çok tuzlu ve baharatlı olmamalı!

AKUT İSHAL: Günde 3'ten fazla sulu dışkılama.

(Anne sütü ile beslenen bebeklerde günlük 6-8 dışkılama, normal)

Akut İshalde Vücutta Olunan Değişiklikler

su ve elektrolit kaybı →

- Dehidrasyon
- iştahsızlık
  - bulantı, kusma
  - ateş, enfeksiyon
  - malnütrisyon
  - kayıpların karşılanmaması
  - sulu dışkı

İshalin Nedenleri

- sindirim salgılarındaki yetersizlik
- bazı besinlere karşı oluşan allerji
- emilim bozukluğu
- anatomik, histolojik, metabolik sorunlar
- enfeksiyonlar
  - besin zehirlenmeleri
  - ağır metal zehirlenmeleri
  - psikolojik - stres
  - kanser
- bakteriler ve virüsler
- beslenme hataları
- metabolik hastalıklar
- uzun süreli antibiyotik kullanımı
- enfeksiyonlar

Akut İshal tipleri

- ↳ Sulu ishal
- ↳ İltihabi ishal

Akut İshalde vücutta oluşan değişiklikler

- 1- Su ve Elektrolit Kaybı
- 2- Dehidrasyon

Rehidrasyon sağlanmasında kullanılanlar

- Ağızdan şeker Tuz Eriği (AŞTE)
- Oral Rehidrasyon Sıvısı (ORS)
- Su - Tuz - Şeker
- Su - Tuz

İshal durumunda beslenme

- ishal süresince beslenme devam etmeli
- Bol sıvı
- En iyi besin → yoğurt → laktoz
- Pirinç lapası, patates püresi tercih edilmeli
- Meyve suları vitamin ve mineral gereksinimini karşılar
- Şeker kullanılmamalı ya da az kullanılmalı
- Ağık çay kullanılabilir
- Kola → bikarbonat → kullanılabilir.

** Akut ishal genellikle 2-7 gün sürer.

7. günden uzun sürerse kronikleşir

Kronik İshaller (malabsorbsiyonlar)

↳ Herhangi bir besin maddesinin sindirimi ve emiliminin bozulmasıdır.

↳ 14 günden fazla devam eder

↳ Büyüme-gelişme geriliği, zayıflama görülür

↳ vitamin eksikliği görülür

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÇÖLYAK HASTALIĞI (GLUTENE DUYARLI) ENTEROPATI

- Çocukluk döneminde en sık rastlanan protein emilim bozukluğu ile karakterize olan ince bağırsak hastalığıdır. (1/300 / 1/600)
- En çok 6-12 aylarda başlar.
- Kız çocuklarında daha çok görülür.
- Kalıtsal bir hastalıktır.

Diyet tedavisinde; buğday, arpa, gaval, yulaf, kepek, ekmek, kraker, makarna, orobon, dondurma, puding vb. yiyecekler tamamen diyetten çıkarılmalı.
↳ glutensiz diyet olmalı

- * mısır, pirinç veya patates unu kullanılmalıdır
- * yağ az kullanılmalı.
- * glutensiz besinler ve mamalar kullanılmalı.

DOĞUŞTAN METABOLİZMA HASTALIKLARI

FENİLKETONÜRİ (PKU)

- Yenidoğanda protein metabolizma bozukluğudur. (ilk tanımlanan)
- Türkiye'de akraba evliliği yüksek olduğu için çok görülür.
- mental, motor gerilik, davranış bozuklukları, idrar ve terde kötü koku, acık renkte cilt, gaz, egzemalar, büyüme geriliği vardır.
- Tek tedavisi → Diyet
- ↳ Tedaviye hayatın ilk 20 günü içinde başlanmalı ve yaşam boyu sürmeli!!
- Günlük enerjinin %10-16 protein
%35 yağ
%50 karbondihydrattan sağlanmalı.

İlkemizde en sık rastlanan Doğuştan metabolizma Hastalıkları

- L Fenilketonüri
- L Maple Syrup ürine hastalığı (akaağıd, idrar kokusu hastalığı)
- L Homosistinüri
- L ^(deride) Harpnut hastalığı (diyeti proteini bol olmalı)
- L Galaktozemia (yaşam boyu diyet)
- L Fruktozemia
- L Glikojen depo hastalığı (enerjinin %70'i karbondihydrattan sağlanmalı)
- L Karnitin eksikliği (yağ kısıtlanmalı yüksek karbondihydratlı diyet uygulanmalı)

MALNÜTRİSYON

- Marasmus
- Kuşçörkor
- Marasmik kuşçörkor
- Beslenme cüceliği
- Zayıflık

Protein enerji malnütrisyonu (PEM)

Marasmus: Enerji eksikliği

Kuşçörkor: Protein eksikliği

Malnütrisyonda - tedavide amaç:

- Hastanın hızla kilo almasını sağlayarak vücut ağırlığı ağırlığını düzeltmek
- Eksik olan besin öğelerinin yerine konması
- Metabolik fonksiyonların düzenlenmesi, vücut depolarının doldurulması
- Büyümenin devamlılığını sağlamak.

OBEZİTE

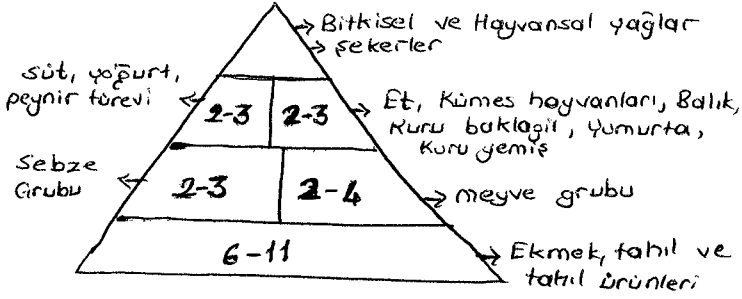
Sağlığı bozacak şekilde yağ dokularında anormal veya aşırı miktarda yağ birikmesi.
* Kızlar daha fazla risk altında

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Menü Planlarken;

- Yeterli
- Dengeli
- Kalori (enerji) kontrolü
- Besin yoğunluğu
- Ölçülü
- Çeşitlilik göstermesine özen gösterilmeli.

Besin Piramidi

Değişim Listeleri: Besin grupları bir kişinin diyetinin yeterli, dengeli ve çeşitliliğini elde etmesine yardımcı olur. Değişim listeleri ise kalori kontrolü ve ölçüyü sağlamada ek bir yardım sağlar.

«Değişim listeleri besinleri 3 gruba ayırır»
↳ Karbonhidrat   ↳ Yağ   ↳ Protein

Besinlerin Bozulmasına Neden olan

Etmenler

- 1- Fiziksel bozulmalar ve kirlenmeler
- 2- Kimyasal bozulmalar ve kirlenmeler
- 3- Biyolojik bozulmalar ve kirlenmeler

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ'nün Besin Güvenliğine Yönelik Önerileri

- 1- Temizliğe önem verin.
- 2- Giğ ve pişmiş besinleri ayrı tutun.
- 3- Yiyecekleri iyice pişirin (et, tavuk, balık)
- 4- Yiyeceklerinizi doğru sıcaklıkta saklayın. (°5 den az)
- 5- Temiz su kullanın.

Gıda enfeksiyonları:

Salmonellosis:

oluşumuna neden olan gıdalar;
↳ etler, özellikle tavuk eti ve yumurtalı ürünler.
Belirtileri;
↳ kusma, ishal, karın ağrısı, ateş, baş ağrısı, titreme, halsizlik

Trifinosis:

oluşumuna neden olan gıdalar;
↳ çiğ et ve et ürünleri;
Belirtileri;
↳ Kusma, ishal

Stofllakokus Zehirlenmesi:

oluşumuna neden olan gıdalar;
↳ sütü, kremalı ürünler, tavuklu, yumurtalı, mayonezli ürünler
↳ kusma, ishal, karında kramp

Botulizm:

oluşumuna neden olan gıdalar;
↳ orta veya az asitli konserve gıdalar.
↳ Et, sucuk, balık ve diğer deniz ürünleri
Belirtileri;
Mide bulantısı, kusma, ishal, bitkinlik, ağızda kuruluk, çift görme, his kaybı, nefes almada güçlük

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

PROTEİNLER: "ilk yeri alan" hücrelerin yapısı

- Büyüme, hücrelerin çoğalması, dokuların onarılması
- Metabolizmanın çalışmasına yardımcıdır
- Bağışıklık hücrelerini oluşturur
- Hormonları, kasları, kemikleri, kan hücrelerini oluşturur.
- Proteinler vücutta depolanmaz.
- Et, süt, yumurta → yüksek kaliteli proteinler
- Sebze, meyve, tahıl → düşük kaliteli protein
- 1 gram Protein = 4 kalori

→ Protein gereksinimi (gram) = Ağırlık (kg) X 1 gram

→ Protein yetersizliğinden kaynaklanan 2 hastalık

- ↳ **Marasmus** → büyüme ve zeta periliği → protein yetersizliği
- ↳ **Kwashiorkor** → protein yetersizliği

→ Aşırı Protein depolanıp yağa çevrilir, bazı minerallerin emilimini engeller, böbrek hastalıklarına yol açar

KARBONHİDRAT: Bitkisel gıdalar, sebzeler, nişasta, süt

- Saf karbonhidratlar (sebzeler, nişasta) yerine, bileşik karbonhidrat (tahıl, kurubakla vs) tercih edilmeli.

- 1 gram karbonhidrat = 4 kalori
- Bitkisel gıdalardaki pazu (diyet lifi) yararlı!
- Aşırı karbonhidrat yağa dönüşür, depolanır, şişmanlığa yol açar.

YAĞLAR: Enerji deposu

- Et, süt, yumurta, kuruyemişlerin bileşiminde bulunan yağlar ve yemelik yağlar.

- Zeytinyağı → tekli doymamış
- Ayırcığı, mısır, soya → çoklu doymamış
- tereyağı, rüyağı, margarin, süt, yumurta, et, → doymuş
- 1 gram yağ = 9 kalori!

- Beyin, hormonlar vb. yapısında bulunur
- sinir ve böbrekler vb. Gevresini sararlatır korur.
- vücut sıcaklığının düzenlenmesini sağlar.
- A, D, E, K vitaminlerinin sindirim ve emilimine yardımcı olur.
- margarin → trans yağ asidi

Günlük Enerji Harcamasının

% 55-60	→ Karbonhidrat
% 25-30	→ Yağ
% 10-15	→ Protein

-ler ile karşılanır.

- Triglüserit (3 yağ asidi) kalp sağlığını ve kan düzeyini olumsuz etkiler

VİTAMİNLER: Vücudun düzenli gelişmesinde ve hastalıklara karşı direncin sağlanmasında önemli rol oynayan karbon içeren bileşikler

Yağda Çözünenler

- A
- D
- E (yağda eriyen en kaliteli besinden)
- K

Suda Çözünenler

- B-1 (Tiamin)
- B-2 (Riboflavin)
- B-3 (Niasin)
- B-6 (Piridoksin)
- B-12 (Siyanokobalamin)
- Folik Asit (Folat)
- Biotin
- Pantotenik Asit
- C Vitamini (Askorbik)
- (suda eriyen en kaliteli antioksidan)

iskelet sistemi, sinir sistemi vb. hayati sistemlerin oluşması ve gelişmesi için gereken kimyasal moleküllerdir

→ İnsan vücudunun %4-5'i mineral maddelerden oluşmuştur. (En çok bulunan Kalsiyum)

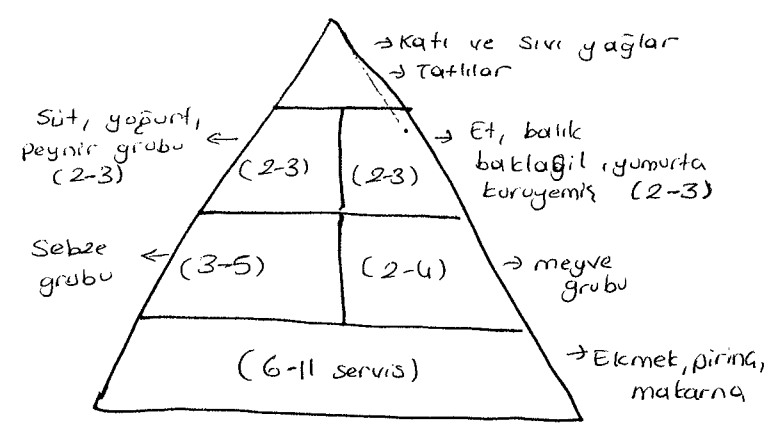
- Kalsiyum, potasyum, magnezyum, sodyum, demir, bakır, çinko
- Krom, fosfor, manganez, selenyum, klor, molibden, iyot, flor

! en yüksek demir ihtiyacı 6 ay-2 yaş arası
↳ C vitamini emilimini artırır

!! SU

- Vücudun %59'u sudur
- ↳ %10'u yitirilince hayat tehlikeye girer
- ↳ %20'si kaybolursa ölüm!
- günde 2-2,5 litre su içilmeli!

BESİN PİRAMİDİ

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

1-TAHILLAR

→ Buğday, gıdard, yulaf, mısır, pirinç, bunlardan yapılan un, ekmeç, makarna, şehriye, bulgur, nişasta, pasta, börek, çorba, pilav vb.

→ Günlük enerjinin %55-65'i bu gruptan karşılanır.

Besin öğeleri	Vitaminler	Mineraller
Karbonhidrat (%60,70)	B12 hariç B grubu vitaminler	Demir Çinko
Protein (%9-12)	tiamin	Bakır
Yağ (%0.5-2)	nişasin riboflavin Folik asit E vitamini	Magnezyum

! Tahıllar az suda pişirilmeli ve pişirilme suları tüketilmeli

2-SEBZE-MEYVE GRUBU

! Kuruk meyvelerin besin değeri daha fazla

Makro Besin öğeleri	Vitaminler	Mineraller
Karbonhidrat (%14)	C	Demir
(nişasta, şeker, posa)	A	Kalsiyum
Su (%75-95)	E	Potasyum
Protein (%1-2)	K	Manganez
	Folik Asit	Magnezyum
		Sodyum

Sebze → 200 gram = meyve 100 gram

3-SÜT VE TÜREVLERİ

- Süt, yoğurt, peynir, süt tozu, sütlü tatlılar, tereyağı

! Sağlık sorunu yoksa tam yağlı tüket!

Besin öğeleri	Vitamin	Mineral
Protein	Riboflavin	Kalsiyum
Yağ (%3)	A	Fosfor } ✓
Karbonhidrat-laktoz (süt şekeri)	E	Potasyum
Su (%40-86)	B6	Çinko
	B12	

! Süt grubu besinlerle hazırlanan yiyecekler çok uzun süre pişirilmemeli!

4-ET VE YERİNE GEENLER

- hayvanlar, kurubaklagiller, yumurta, kuruyemiş

Besin öğeleri	Vitamin	Mineral
Protein (%15-20)	Tiamin	Demir
Yağ	Niasin	Çinko
Su (%15-50)	Riboflavin	Kalsiyum
	B6	Fosfor
	B12	Potasyum
	A, E, K	Magnezyum

! Kolesterol en çok büyükbaş en az deniz ürünleri. (Sadece hayvansal gıdalarda)

! Pişirme suları tüketilmeli → B vitamini suya kaçırılır

YAĞLAR VE ŞEKERLER

→ genellikle safılaştırılmış gıdalardır.

→ şekerler = boş kalori → vitamin mineral yok!

→ Tereyağ → A vitamini, iyot, diş ve kemik ✓

→ sıvı yağlar → E vitamini

→ pekmez → kalsiyum ve demir

Yetişkin bir birey günlük 20-50 gr. (2-5 kaşık) yağ tüketmeli. (1/3 tala 1/3 zeytin yağı 1/3 sıvı yağ)

Şeker → 20-60 gr (2-6 kaşık)

! Aşırı şeker tüketimi → Kanda Trigliserid adlı yağları artırıp kalp hastalığı riskini artırır

VÜCUDUN;

- %16 protein
- %18 yağ
- %1 karbonhidrat
- %6 mineral
- %60 su

Probiyotik = Yeterli miktarda ^{→ K2, B1, B2, B3, B6, B12} folik asit bazı aminoasitler pantotenik asit genelinde

sağlığı olumlu etkileyen mikroorganizma

- bağırsıklık
- vitamin sentezi
- kanser
- yaşlanma
- depresyon
- kabızlık
- bubrektası

Kolesterol: yağ değil! yağa benzer mumsu bir madde insan ve hayvan dokularında bulunur.

- hayvansal gıdalardan alırız
- Vücutta da (özellikle karaciğer) yapılır

→ hücre zarlarının yapısını oluşturur
→ D vitamininin, östrojen adlı kadınlık hormonunun ve safra asitlerinin yapımında kullanılır.

ANTIOKSİDANLAR

- Beta-Karoten → kavun, sarı meyve ve sebzeler; koyu yeşil yapraklılar
- A vitamini → Tereyağ, karaciğer
- E vitamini → Tohum yağları, cevizdeğnek
- C vitamini → Çilekçiler, yeşillikler, kiwi, brokoli, sarımsak
- Çinko → İstiridye, et, kepek
- Selenyum → Tereyağı, eller, deniz mahsulleri, kepek

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

HAMİLELİK DÖNEMİNDE BESLENME

1. Dönem: Embriyo dönemi. İlk 3 aylık dönem.

- Bebeğin beyin gelişimi, sinir sistemi ve iskelet sistemi vb. yaşamın temellerinin oluştuğu dönem
- İlk üç ay düzenli besleniyorsa ilave besine gerek yok.
- İlaç kullanımı bebeğe kalıcı zarar verebilir!

2. Dönem: 2. üç aylık dönem.

- Anne, bebek için de beslenmeli → Her gün süt tüketmeli
- Bebeğin iskelet - diş vb. için kalsiyuma ihtiyacı var!

3. Dönem: son üç aylık dönem.

- Bebeğin dış ortama dayanıklı olabilmek için savunma sistemini pekiştirildiği dönem
- Annenin en fazla kilo aldığı dönem
- Annenin çok iyi beslenmesi gereken bir dönem

Hamilelikte enerji gereksinimi

→ Normal kiloda olan biri 12 kilo almalı

- × İlk 3 ayda et, 150 kalori } günlük ek olarak yemeli
- × 2- ve 3. ayda ise et, 300-400 kalori
- × Hamile kadın zayıf ise günlük alması gereken enerji gereksinimi artırılmalı, şişmansa azaltılmalı.

Hamilelikte protein gereksinimi

- × kaliteli protein tüketilmeli
- × günde 20-25 gram protein ilavesi yeterli
- × özellikle 2.3 aylık dönemden son üç aylık dönemde gereksinim fazladır.
- × eğer anne zayıfsa daha fazla protein almalı
- × şişmansa kesinlikle azaltılmamalı!

Hamilelikte mineral madde gereksinimi

- × süt grubu yiyeceklere günde 1-2 porsiyon ilave
- × en çok dikkat edilmesi gereken mineraller - demir (et yumurta gibi hayvansal ürünlerde) ← Çinko

Hamilelikte vitamin gereksinimi

- × ADEK, B grubu ve C vitamini önemli!
- × özellikle kış aylarında hamile olanlar D vitamini almaları gerekebilir.
- × Folik asit önemli → bebeğin gelişiminde

- Günde Kaç Porsiyon -

Süt Grubu	Et Grubu	Sebz-Meyve	Tatlı Grubu
2-3 P	2 P	2-3 P	3-4 P

EMZİKLİK (LAKTASYON) DÖNEMİNDE BESLENME

* Emzilik döneminde anne, günde yaklaşık 750-850 ml kadar süt üretmektedir.

* 100 ml süt üretmek için → 1.1 gr proteine ihtiyacı vardır.

* Omega-3 yağ asitleri bebeğin beyin gelişimi, sinir sistemi vb. gelişmesi için önemli!

* Sıvı tüketimi 3 lt 'ye çıkarılmalı

* Kafein (çay, kahve) bebeğin beyin gelişimi için zararlı!

* Hijyen kuralları (göğüs temizliği vs.) önemli!

- Günde Kaç Porsiyon -

Süt Grubu	Et Grubu	Sebz-Meyve	Tatlı
3-4 P	2 P	2-3 P	3-4 P.

BEBEKLIK DÖNEMİNDE BESLENME

→ 0-1 yaş beslenme önemli!

→ önce kolostrum! (ilk 5 gün)

→ Anne sütü yeterliyse ilk 6 ay anne sütü

→ Bebek her çıktığında →

Anne sütü yeterli değilse

1 öğün anne sütü / 1 öğün inek sütü
(doğrudan inek sütü böbreklere zarar verebilir)

1. Ay ⇒ 1 çay b. su 1 çay b. inek sütü

2. Ay ⇒ 1 çay b. su 2 çay b. inek sütü

3. Ay ⇒ dan sonra inek sütü verilebilir.

* Bebekler 4. aydan itibaren değişik tatlarla tanıştırmaya başlanmalıdır.

* Bebekle yağlı veya yağ oranı yüksek besinlere çok geç alışır.

× insan vücudunda yağ sindirimini sağlayan enzimler oldukça geç salgılanır. Bu nedenle yağlı besinler bebekler tarafından zor sindirilir.

* İlk 4 aydan önce nişastalı yiyecek verilmemeli!

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN BESLENMESİ (1-6 Yaş)

→ Taklit ederek doğru beslenme alışkanlıkları kazanabilir (Yetişkinler dikkat etmeli)

→ Bebeklik döneminden itibaren tatlı, ekşi, tuzlu vb. tatlara alıştırmalıdır.

Protein: Çocuk ideal kilosu başına 1-2 gr protein almalı - en az 2 porsiyon yiyecek çeşidi olmalı

Karbonhidrat: günlük enerjinin %50-60'ı yeterli pasta alınmalı

α tam buğday unundan yapılan hamur işleri tercih edilmeli (Şeker bisküvi, ciololata değil)

vitamin: ADEK, B grubu ve C vitamini önemli

mineral: kemik, diş gelişimi ve sinir sistemi için

- Günde Kaç Porsiyon -

süt Grubu	Et	Sebze-Meyve	Tahıl G.
2 P	2 P	1-2 P	2 P

en büyük sorun → iştahsızlık → (sunum önemli)

OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN BESLENMESİ (7-12 Yaş)

α Gevreye etkileşim

α farklı deneyimler denemek isterler

α para ile tanıştığı dönem =>

α reklamlardan etkilenirler

arkadaşların-
dan etkilenme

- Günde Kaç Porsiyon -

süt	Et	Sebze-Meyve	Tahıl
3 P	2 P	1-3 P	3 P

α Yalnız kaldığında sandviç, fast vb. hazırlayabilmeli

A DOLESAN (ERGENLİK) ÇAĞI BESLENME (12-18 Yaş)

α Yanlış diyet uygulamaları

α dengesiz / düzensiz beslenme

α şekerli ve gazlı içecek tüketme

Dikkat!

! Diş kaybı en hızlı burada → Diş temizliğine dikkat

- Günde Kaç Porsiyon -

Süt	Et	Sebze-Meyve	Tahıl
3-4 P	2-3 P	2-4 P	3-4 P

α çocukların günlük enerji harcamasının

en fazla olduğu dönem

- ev diet yemek yeme -

⊗ Kolastrum → ilk 5 gün

Geeş sütü → 5-10 gün

olgun (matür) sütte → 3. haftadan sonra

⊗ Gebelikte en çok protein gereksinimi artar

⊗ Emziren anne baharatlı besin tüketmemeli

⊗ Hayatın ilk başlarında

fazla protein alırsa → vücut ısısı düşer

az protein alırsa → ağırlıkta duraksama

⊗ malnutrasyon = kötü beslenme

⊗ Yetersiz beslenme = besinlerin vücudun gereksinimi altında alınması

⊗ Gebelikte sigara = çocukta hipertansiyon

⊗ Pastörize süt buzdolabında en fazla 2-3 gün bekletilebilir.

⊗ UHT süt → 3 ay buzdolabında

⊗ Katı ve vejeteryan beslenende hangi vitamin eksik → B12

⊗ sinir tüpü hastalığı → folik asit eksikliğinde

⊗ çocuklarda protein-enerji yetersizliğinin görülme sebebi → ek besinlere zamanında başlanmaması

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

A VİTAMİNİ VE BETA KAROTEN

A vitamini hayvansal gıdalarda bulunur ve fazlası vücutta (karaciğer) depolanır. Aşırı alınırsa toksik (zehirleyici) etki gösterir.

Beta Karoten (A vitaminin ön maddesi) Bitkisel gıdalarda bulunur, vücutta gerektiği zaman A vitaminine çevrilir. Kalp hastalıkları, felç ve bazı kanserlere karşı koruyucudur.

Ne işe yarar Görme, büyüme, enfeksiyonlara karşı direnç; deri, akciğer, mesane ve meme kanserini önler.

Yetersiz Alırsak Gece körlüğü, körlük, kuru ve sert, diş çürümeleri, isthal deri

Aşırı Alırsak Baş ağrısı, bulantı, bulanık görme, saç dökülmesi, kemik ağrısı, karaciğer bozukluğu, hamilelerde sakat doğum.

Nelerde bulunur?

A vitamini → Balık, Yumurta, Karaciğer, Kırmızı et, süt, Yoğurt

Beta Karoten → Kayısı, havuç, tatlı kabak, kavun, sefali] sarı
İspanak, maydanoz, brokoli, roka, tere, dereotu] yeşil

D VİTAMİNİ → Yapımına güneş ışınları yardımcı olur.

Ne işe yarar Güçlü bir kemik ve diş oluşumunu sağlar. Kanser ve vereme karşı bağışıklığı artırır.

Yetersiz Alırsak

Çocuklarda → raşitizm!
Yetişkinlerde → osteomalasia (kemik yumuşaması)!

Aşırı Alırsak

- Vücutta birikip zehirlenmeye yol açabilir
- Uzun süre güneşte kalmak deri kanseri riskini artırır.

Nelerde bulunur?

Yağlı balıklar, yumurta sarısı, peynir, süt

! D vitamini hormon vücudun bir bölgesinde olarak da ⇒ yapılıp başka bölgede çalışıyor düşünülmemektedir.

E VİTAMİNİ → çoğunluğu hücre zarında bulunur

→ Antioksidan bir vitamindir.

Görevleri - Kalp hastalığı, katarakt ve kansere karşı koruyucudur - Bağışıklık sistemini güçlendirir, kasları onarır, toksik maddelerin zehirli etkisinden korur ve A vitamininin emilmesine yardımcı olur.

Yetersiz Alırsak - Kansızlık, yorgunluk, isteksizlik, konsantrasyon eksikliği, kas zayıflığı, prematüre bebeklerde alyuvarların parçalanması

Aşırı Alırsak

- A vitamini depolarını boşaltır
- K vitamini ve bazı hormonların metabolizmasını bozar ve kanamalara yol açar.

Nelerde bulunur?

- Bitkisel yağlar, mayonez, ay çekirdeği, yer fıstığı, buğdayın embriyo kısmı, yeşil yapraklı sebzeler, kepekli un

K VİTAMİNİ → Bağırsaklarımızda da üretilebilir.

↳ Koagülasyon: görevi kanın pıhtılaşmasını sağlar

Ne işe yarar

↳ Kanın pıhtılaşması, kemiklerin sağlıklı olması, kırıkların iyileşmesi

Yetersiz Alırsak

Burun kanamaları (pıhtılaşmama), idrarda kan, deri altında siyah/mavi noktalar

Aşırı Alırsak

Kızartı, kaşıntı, ateş basması, karaciğer bozukluğu

Nelerde bulunur?

↳ Sebzelerde (özellikle yeşil yapraklı)

↳ Meyvelerde

↳ Kuruyemişlerde

↳ Yumurtada

↳ Süt ürünlerinde

↳ Etlerde (özellikle karaciğer)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

B-1 (TIAMİN) → ısıya duyarlıdır
çok sıcakta pişirilmemeli

Yetersiz Alırsak

iştah kaybı, yorgunluk, bulantı ve kusma,
depresyon, sindirim sis. sorunları, deri altında su
toplama şişme, beri beri hastalığı

Ne işe yarar

*şekerin enerjiye dönüşmesine yardımcı olur
alyuvar oluşumu ve iskelet kasının korunmasında
rolü var.

Nelerde Bulunur

Et, makarna, pilav, ekmeği, kurubaklagiller, ^(tam) unlar,
ay çekirdeği, bira mayası

→ sarı (flavus)
→ ışığa duyarlı

Büyüme, doku yenilenmesi, enerji metabolizmasında
rol alır.

Yetersiz? Ağız ve burun kenarında yara,

dil ve dudakta çatlama, göz kenarlarında kızarma,
deride kaşıntı ve soyulma, baş dönmesi, uykusuzluk

Nelerde? Karaciğer, balık, yoğurt, süt, peynir,
yeşil yapraklı sebzeler, zenginleştirilmiş tahıllar

NİASİN (B-3) → en dayanıklı vitaminlerden biri

Protein ve yağın vücutta yapımı ve kullanımı,
DNA oluşumu, deri, sinir ve sindirim sisteminin
sağlıklı olması ve kan kolesterolünün düşürülmesinde
yardımcıdır.

Yetersiz? → Kas zayıflığı, yorgunluk, iştahsızlık,
dilde şişme ve kızarma, deride yaralar, bulantı ve
kusma, ishal, pellagra

Nelerde?

Tavuk, hindi, balık, mantar, buğday kepeği,
yer fıstığı, ayıtağı, peynir, süt, yumurta, patates

B-6 (PIRIDOKSİN) → dayanıksız

bağışıklık sistemi, kanla alyuvar yapımı,
protein ve nükleik asit sentezi, enzimlerin gelişmesi
için gereklidir.

Yetersiz? Kansızlık, sinir bozukluğu, uykusuzluk,
cilt sorunları

Nelerde? Muz, patates, nohut, balık, tavuk,

diğer etler, kavun, brokoli, ıspanak, domates,
buğday embriyosu, bira mayası, ayıtağı, yer
fıstığı

Aşırısı? Yürüme zorluğu, el ve ayaklarda
uyuşma

B-12 (SİYANOKOBALAMİN) → emilimi için mide asiti gerekir

Görevi: DNA oluşumu, kan yapımı, folik asit
metabolizması ve kanser, kalp ve sinir hastalıklarından
korunum

Yetersiz? Kansızlık, beyin ve sinir sistemi bozukluğu
ve psikolojik sorunlara yol açar.

Fazlası? Alerjik reaksiyonlara, aşırı kan pıhtılaşması

Nelerde → Yalnızca hayvansal (et, süt, yumurta)
gıdalar

FOLİK ASİT (FOLAT) → çok duyarlı folium (yeşil yaprak)

DNA ve alyuvar oluşumu, hücre büyüme ve yenilen-
mesi için zorunludur.

Yetersiz? Kansızlık, zayıf hissetme, kramp, depresyon,
sizofreni, kalp hastalığı, bazı kanserler, *sakat doğum

Nelerde Yeşil yapraklı sebzeler, karaciğer, böbrek vb.,
kavun, portakal suyu, enginar, pancar, brokoli,
bamyı, maya, kuru baklagiller, buğday embriyosu

BIOTİN → dayanıklı → bağırsakta da yapılabilir

! Yumurta aklığı yenmemeli → avidin var → biotin
emilimini engeller

Glukoz, yağ asitleri ve DNA yapımında ve bazı
amino asitlerin yıkımında rol oynar.

Yetersiz? Ciltte yaralar, iştahsızlık, bulantı kusma,
kansızlık, depresyon, kas ağrıları, büyüme geriliği

Nelerde Karnabahar, yumurta sarısı, peynir,
yer fıstığı

PANTOTENİK ASİT → "her yerde bulunan"

koenzim A'nın yapısında yer alır, enerji sağlanmasında
yardım eder

Yetersiz, ayaklarda uyuşma, karıncalanma, ağrı ve
yanma hissi, sinirsel ve zihinsel sorunlar

Nelerde her şeyde → en iyi mantar, et, süt, yumurta, sebze

C VİTAMİNİ (ASKORBİK ASİT) → ısı ve ışığa en duyarlı

Neye yarar Diş etleri ve dokular arasındaki kollajen
dokunun sağlamlığı, yaraların kapanması, demir, folik
asit ve kalsiyumun vücutta kullanımı, bağırsak sistemi,
kanser ve kalp hastalıklarını önler, antitoksik

Yetersiz Kas zayıflığı, diş sorunları, nefes darlığı, kanser
skorbüt hastalığı, enfeksiyonlara sebep yakalanma

Fazlası → ishal, böbrek taşı, demir zehirlenmesi

Nelerde Bitkiler!

Kuşburnu, kivi, turunçgil, brokoli, çilek, biber,
kavun, yeşil yapraklı sebze, domates,
karnabahar patates, seğan kurubaklagı
mercimek (maş)

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

KALSİYUM : → %99'u kemiklerde bulunur

→ Asitli gıdalar, D vitamini ve süt şekeri laktoz kalsiyumun emilimini artırır / tahıllardaki fitik asit ve çaydaki tanin azaltır.

- * kemik ve diş oluşumu ve korunması
- * sinir sisteminin çalışması
- * kas kasılması
- * kan pıhtılaşmasında rol oynar.
- * bağırsak kanserini önleyici

Yetersizlik → Kemik kırılması, kas krampları, bel ağrısı, **osteoporosis** (kemik kaybı ve ufalanması)

Nelerde → Yağsız/az yağlı süt, yoğurt, peynir, sardalya, hamsi, kuru baklagiller, yeşil sebzeler, fındık, badem, kuru incir;

DEMİR : → yetersizliği en yaygın görülen besin ögesi

- * Hemoglobinin yapısına girerek oksijenin taşınmasına yardımcı olur
- * bağışıklık
- * zehirli maddelerin etkisini giderir

Yetersiz? Kansızlık, öğrenme sorunları, depresyon, konsantrasyon zorluğu, yorgunluk, isteksizlik

Fazlası Karaciğer bozukluğu, eklem ağrıları, deri renginde koyulaşma, şeker hastalığı, emel sorunlar

Nelerde Karaciğer, kırmızı et, yumurta, kuru bakla, pekmez, yeşil sebze, domates, kuruyemiş

SODYUM : → sofraya tuzu ve tuzlu gıdalarla aldığımız sodyumun hemen hepsi emilmekte

- * vücuttaki sıvı dengesini
- * sinir hücreleri arası iletişimi

Yetersiz Kusma, iştah, kas krampları, baş dönmesi, şok, koma

Fazlası → tansiyon

Nelerde Tuzlu çerez, zeytin, tursu, salamura ürünleri, peynir, salam vs, karbonat kabartma tozu, kola vs.

POTASYUM : → sodyumla birlikte vücudun sıvı ve asit-baz dengesini kurar

- Normal kalp atışının
- kasların hareketinin
- sinir sisteminin düzenli çalışması
- kan basıncının ayarlanması
- kalp hastalıkları, felç ve kanserin önlenmesi

Yetersiz İştah kaybı, kas krampları, zayıf hissetme, düzensiz kalp atışı, yüksek tansiyon

Nelerde?

Portakal suyu, patates, muz, kayısı, süt ürünleri, etler, kuru meyveler, tam tahıllar, kahve, çay, karnabahar, kabak, domates, kavun, elma,

Pekmez, susan, ay çekirdeği

ZİNKO : DNA, protein ve alkol metabolizması, normal büyüme-gelişme, yaraların iyileşmesi, bağışıklık sistemi, göz sağlığı, seks organları ve kemiklerin gelişmesi, insülin hormonunun salgılanması / depolanması

Yetersiz : Tat ve koku duyularının kaybı, büyüme geriliği, cücelik, saç dökülmesi, göz bozukluğu, öğrenme sorunları, deride kızarıklık, kısırlık, akciğer ve dalakta büyüme...

Nelerde Deniz ürünleri, etler, buğday embriyosu, bira mayası, kuru baklagiller, mantar

BAKIR : → zehirlidir → kalaylanır

- * Alüvyar yapımı
- * Kanın pıhtılaşması
- * Kollajen (kemik, kıkırdak, deri)
- * melanin (saç ve deri rengi)
- * Bazı kanserlere karşı koruyucu

Yetersiz Kansızlık, kemiklerde mineral azalması, kolesterol ve tansiyon yükselmesi, kalp hastalığı

ASIRI Wilson hastalığı (kalıtsal), organlarda birikmesi

Nelerde Deniz ürünleri, karaciğer, patates, kuru baklagiller, kayısı, kakao, kuru meyve, tam tahıllar, kuruemişler

KROM :

Glukoz Tolerans Faktörü adlı maddenin yapısına girerek vücudun şekeri kullanmasında görev alır. Bazı yağların yapımında, enerji kullanımında rol alır ve bağışıklık sistemini güçlendirir.

Yetersiz : kilo alma, yorgunluk, ağır susama, idrara gitme, idrar yolu enf., şeker hastalığı

ASIRI → Karaciğer bozukluğu, akciğer kanseri

Nelerde Tam tahıllar, etler, sütler, yumurta, patates, mantar sarap, meyveler...

FOSFOR Kalsiyum ve D vitamini fosfor emilimini artırır. DNA ve enzimlerin parçasıdır, hücre zarı ve kemik yapısına girer

Yetersiz Kemik kaybı

Nelerde Sütler, et, balık, yumurta, çerez, kola vb.

İYOT (Güatre) → iyot yetersizliği büyüme gelişme protein yapımı kemik gelişimi

Kretinizm → zeka geriliği → etsiz alınırsa

Nelerde Deniz ürünleri, iyotlu tuz, süt, tahıllar

MAGNEZYUM : → sert sularda! → kalp hastalığı daha az

- * Kalp hastalıkları, a safra taşı önler
- * Diş minesinin sağlam olmasında rol oynar

Nelerde ay ve kabak çekirdeği, buğday embriyosu, brokoli, fasulye, kabak, süt, et, balık, yumurta, çikolata, tahıl, patates

MANGANEZ : Toprakta, hayvan ve bitki dokularında ve suda bulunur. Büyüme ve gelişme ✓

FLOR : Deniz ürünleri ve çay.

* Kemik ve diş sağlanlığı ✓

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

FAZLA ENERJİ (ARTAN ENERJİ) KURAMI

- * Friedrich Schiller
- * Herbert Spencer
- * Schiller → oyun fazla enerjinin amaçsız tüketimi
- * Spencer → oyun gereksiz bir etkinlik
- * Oyun → insanın ve hayvanların fazla enerjiden kurtulma yolu.

YENİDEN YARATMA / RAHATLAMA VE EĞLENME KURAMI

- * Moritz Lazarus
- * Oyunda amaç çalısırken azalan enerjisi tekrar kazanma
- * Oyun enerjisi tazeler

"Tektasyon teorisi"

PSİKNALİTİK KURAM

- * Freud'a göre çocuklar oyunlar aracılığıyla başlangıçta gelen travmatik olaylarla başa çıkabilir.
- * Oyunda "Tedavi" yöntemi (Freud)
- * Erikson'a göre çocuk oyunla çatısmalara uyum sağlamaktadır.
- * Lilli Peller → oyunda çocuk sadece gerçekliği değil, olmasını istediğini de temsil eder.

HAZ ARAMA KURAMI - BERLYNE

- * Berlyne
- * "heyecan arama"
- * Çocukların sınırlarının hazza en uygun seviyede tutan bir işlevi var
- * İki gerginlik, baskı ve engellerden burtulup oyuna rahatlama!
- * Ellis
- * Oyun haz seviyesini uygun seviyede tutar
- çocuk oyun içinde kendi oyunlar

KLASİK OYUN KURAMLARI (HAZIRLIK veya ÖN EGERSİZ KURAMI (İGİDÜSEL ALIŞKANLIK TEORİSİ))

- * Karl Groos
- * geçmişte edindiğimiz iğidüsel alışkanlıklarımız, gelecekte edineceğimiz iğidüsel alışkanlıkların oluşmasında rol oynar
- * oyun = gerçek yaşama alıştırma egzersizi
- * oyun = iğidülerin eğitimi için bir araç
- * oyun = deneyimsel oyun (Kurallı)
- * oyun = sosyomik oyun (teatır, drama, iş-katibi)
- * gelecekte gerekecek becerileri kazandıran

MODERN ÜST İLETİŞİM KURAMI

- * Gregory Bateson
- * Garvey
- * oyun sırasında çocukların oyunun çerçevesini anlatan dilsel sinyaller kullanırlar.

BİLİSEL KURAMLAR

- Piaget**
  - 1- Alıştırma oyunu
  - 2- Sembolik oyun
  - 3- Kurallı oyun
  - * çocuklar oyun oynarken yeni beceri öğrenmez!
  - * Alımsama süreci
  - * oyun becerileri geliştirilebilir
  - * ego devalüasyonu hissi verir
- * oyun bilimsel bir gelişim sağlamaz sadece var olan bilimsel gelişim düzeyini gösterir

REKAPİTÜLASYON (TEKRARLAMA) KURAMI

- * G. Stanley Hall
- * Coberin'in evrim kuramına dayanır (tekrar kuramı)
- * çocuğun iğidüleri ile oyun içerisinde farklılıkların peşinliği devinimsel ve ruhsal aşamaları tekrardan yaşadığını savunur.
- * ilkel davranışları içeren oyunlardan → sosyal oyunlara gelişim gösterir

BİLİSEL KURAMLAR

- Vygotsky**
  - * gerçek - mis gibi oyunla başlar
  - * her oyun kurallı
  - * çocukların ileri düşünme becerilerini geliştirir!
  - * yalıtılmı gelişim alanı → çocuk, becerisinin bir üstünü oyunda sergiler → kendi kendine bilimsel destek sağlar.
- Bruner**
  - * oyun ciddi bir etkinlik ama sonuçları önemsemiz
  - * oyun davranışta esneklik sağlar
  - * oyun gerçek dünyadan farklı ve farklı olasılıkları inceleme fırsatı sunar.

Bandura - Lesie - Breiferton

- Sutton-Smith**
  - * Oyunda sembolik trans ferlerle çocuğun zihinsel esnekliği gelişir
  - * oyun ile belirli becerileri esnekliklerini geliştirerek yada fırsat yaratarak edinirler
  - * oyunu deardan yönlendirme oyunu evcilleştirir X
  - * oyunun evcilleştirilmesi

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

8 HUTT

→ Epistematik Oyun (0-2 yaş)

Ünvan arayıp oyun
Güçlük bilgiye ulaşmak için bütün duygu organlarımızı kullanır.

→ Oyunca Oyun

Güçsüz, fantastik, soyutduvaratik oyunlar
"mı gibisi aparat" oyuncağı

→ Kurallı Oyun

İstisnai şekilde oynando yer alma
İstisnai kurallar

8 PİGET

→ Oyunun iki dönemi vardır
Hızlı gelişim dönemi

→ İstisnai Oyun = duygu motor dönemi

Üçlüen gelişimin hızlı gelişimi

İnsaneler ve vücutta oluşan zengin tetralemiy

→ Sembolik Oyun → İstem dncesi dönem

(18 aylıkten itibaren)

→ Söyüt düşünme ve düşünme yetkisinin

temelleri oluşur

→ Kurallı Oyun → somut istemler dönemi

→ Alıştırma oyunları ve sembolik oyunlar

→ Alıştırma oyuncağı ve etkileşim

8 PARTEN

→ Hibrid Oyun (genellikle ve bebek)

→ Güçsüz, istem, keşif ve

→ Yalnız Oyun (3 yaş civarı)

İstisnai başına oyuncağı, gelişim

→ Kendi kendine gelişim temeli

→ Oyun kuralları öğrenmek ve güreşle olup bitenlere

→ Paralel Oyun (3 yaş civarı)

→ Güçsüz oyuncağı, materyalleri kullanılarak

→ Hibrid etkileşimde (yada çok az) bulunmaktan

→ Birlikte Oyun

→ Güçsüz oyuncağı / materyal

→ Güçsüz çocuklardan farklı şeyler yapma

→ Etkileşim paralel oyuncağı da olsa

→ İşbirlikçi Oyun

→ Güçsüz oyuncağı / materyal

→ Ortak amaç

→ Birlikte oynama

→ Sosyal beceri kazanmada önemli

8 ERİKSON

→ Oyunun duygusal yararına odaklanmıs

→ Krizsel - evrensel oyun (ilk yıl)

→ Beden ve duygu keşfi

→ Bedensel benlik ile ilgili farkındalık, özsaygı ve temel

→ Mikro - küresel oyun (2-4 yaş)

→ İnsanelerle oynama

→ Kendi hareketlerinin gücü üzerinde bir etkisi

→ Makro - küresel oyun (3-4 yaş)

→ Oyunun artık daha sosyal bir etkinlikle

→ Paylaşım

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

8 ŞERİDAN

→ Aktif Oyun → fiziksel gelişimi destekler

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Etkileşim ve manipülasyonla ilgili oyun (fonksiyonel oyuncağı benzer)

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

→ Başarıya ulaşmada etkilendirici, aynı zamanda

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Fonksiyonel Oyun (İşlevsel)

(Pilet → alıştırma oyunu)

*objeleri deneme yanılma yoluyla öğrenme

6objeleri fiziksel özelliklerine göre kullanma

5merak ve öğrenme motivasyonunu sağlama

5doğru bulmak için tenai hareketlerini

heter etme ve tenai kendilerine yaptıkları

isi anlatmalarını içerir

6aktif olma ve keşfetmeye yönelik bir oyun

→ Yapsal Oyun (2-3 yaş civarı) (İnsa)

6objeleri fonksiyonel olarak kullanmayı öğrendikten

sonra → objelerin bir araya gelmesiyse yeni

yapılan inşa edilmesini öğrenen oyun

6objeleri manipüle etme ve farklı objelerin

yeni yapılar inşa ederek yaratıcılığı geliştirme

amaçlar

→ Dramatik Oyun (2 yaş civarı ortageçir)

(sembolik oyun benzer)

6etkileme ve iletişim geliştirir

6semboller kullanmayı öğrenir

6gale adı bir oyun

6ortaya bir vuru cakmayı amaçlamaz

6doğalama senaryo oynama

→ Kurallı Oyun (6 yaş civarı ortageçir)

6oyun kurallarını anlama ve anlaşmaya varma

6sıra bekleme

6kazanmak için strateji geliştirme

6kazanmada ve kaybedtiginde nasıl

duvanıldığını öğrenir.

Zor ve takla oyunu: doküma, pidiklama ve göreceli

güa gerektiren bir oyun türü → öfke kullanmadan yarışma

becerilerini pekiştirir

Sosyo-dramatik Oyun: insana özgü deneyimlerin çocuklar

tarafından canlandırıldığı oyun. 5-4 yaş ✓

Yaratıcı Oyun: Oblecet pek çok olası senaryo veya

cevaba imkan sağlayan oyun.

İletişim Oyunu: Kelimeleri, nuansları veya vücut hareket-

lerini kullanarak oynanan oyun.

Dramatik Oyun: Çocukun duygudan katılmış olmalıdır,

olayların dramatik edidiği oyun

Sembolik Oyun: (2. yıl geçtikten) bir şeyin diğer yerine

geçirildiği oyun. → Temsili düşünmeyi ve zihinsel işlemlerde

esneklemeyi sağlar destek olur

Derin Oyun: Çocukun risksiz deneyimlerine imkan tanı-

yan oyun. Nesne ya da kourmalar hakkında

peraklere dayalı bilgi edinmeye yönelik oyun.

oluşan kompleks ve pek çok etkenden etkilendir.

Kayalılı Oyun: Moddesel dünyada uğulananamayan

geleneksel kuralları kontrol eden oyun.

6öfkeyi azaltır 6sosyallemeyi artırır (olumsuzmayı)

6diğer yapıları hareketlerden oluşan oyun

Komater Oyun: Herhangi bir yöne veya her yöne

6kontrol Oyunu: Gereken moddesel ve manevri

6heriklerini kontrol eden oyun

Nesne Oyunu: Et-göz manipölasyonları ve

hareketlerin sinsiz ve ilginç sıralamalarını

kullanma oyun türü.

Rol Oyunu: Yögen kışisel, sosyal, alevi ve

kışilerarası gopıda, varlığı keşfettili yollarla

amaç oyunu.

Özetleyici Oyun: Çocukun soy, fahi, itişel,

hiyeleri, kışa itişel, atış ve karışılıpı

araştırmasını izin veren oyundur.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

A-ÖZ YAPILARINA GÖRE OYUN TÜRLERİ

→ İZLEN OYUNLARI (0-3 Yaş)

↳ Süz Gagi Dönemi: (0-1 Yaş) Bilinçsiz ve izdüşel hareketler → Bu dönemde kend vücudunu tanıır.

↳ Özerklik Dönemi (1-3 Yaş) İzdüşel davranışları oyun yoluyla ortaya çıkarmaya başlar. Saldırganlık, kırılma, kırma vs...

→ Ben Oyunları (3-6 Yaş) Çocuk kendini merkez

olarak oyun - bazı yeteneklerinin ve kimi davranışlarının kazandırılmasında önem taşır.

→ Düşüncü - hayal - Oyunları : 2-3 yaşında tek

başına oynama şeklinde görülürken 3 yaşından sonra grup içerisinde, başka çocuklarla oyunla döndür. - hayal gücünü kullanarak oyun - Bu oyun türü okul öncesi dönem çocuklarının severek oynadıkları bir oyundur.

→ Küme (Grup) Oyunları : Sankili, gelişimsel

yarışlar ya da bir olayın dramatisasyonu şeklinde oynanır. → 5-6 yaşlarda başlar, gelişir.

B- OYNANMIGI YERE GÖRE OYUNLAR

→ Açık Hava Oyunları

↳ Kasmaca Oyunlar

↳ Öyküme yürüyüşleri ve kaspaları

↳ Halkada Oyunlar

→ Salon-Sınıf (İçerde) Oyunları

↳ Serbest oyun saatinde oynanan oyunlar (soyut)

↳ Oyun saatinde oynanan oyunlar (gözetim)

- İsimli oyunlar

- Devimli oyunlar

- Dinlendirici oyunlar

C- ARAKSIZ, ARAKTA, ARAKLA OYUN

→ ARAKSIZ YAPILAN OYUNLAR

↳ Sankili oyunlar, taklit oyun, halka oyunlar...

→ ARAKTA YAPILAN OYUNLAR

↳ Aenge oyunları, minder üzerinde, aenge oyunları, sandalye karpoca, tahta yarışı...

→ ARAKLA YAPILAN OYUNLAR

↳ Top, ip vs. araç kullanarak oynananlar.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

GÖRSEL SANATLARDA ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

→ Kopya Yöntemi - yaratıcı kaygılardan uzak
- amaç değil araç

→ Bellek Eğitimi Yöntemi → Pestalozzi → "öğrencinin çizdiği geometrik şekillerin, daire gibi katılıklardan uzak tutulması gerekir. öğrencinin yaratıcılığı, çevreyi tanınması bu yöneme bağlıdır ve bu yüzden öğrenci sevdiği, bildiği, belleğindeki konularla resim yapmalı"

→ Kolaydan Zora Yöntemi: Çocukların kolay, içgüdüsel çizgilerden başlayarak karışık biçimleri daha kolay irdeleyecekleri varsayılıyordu. (→ amaçlanan yere varılmaz bu yöntemle denilmiş)

→ Müzikli Yöntem: Daha çok Avrupada uygulanmış. müzik seaimi nasıl yapılacak?
müziğin ses yüksekliği nasıl ayarlanmalı?
Resim yaparken müzik dinlenebilir mi?

→ Psikolojik Yöntem: Çocuğun psikolojik özellikleri ön plana çıkarılarak onun tanınmasını daire alan bir görüştür.

→ Drama Yöntemi "eğitici drama"

→ Gösteri Yöntemi (özellikle plastik sanatlarda son derece önemli ve etkili)
- düşüncelerin, tanımların, anlatımın yetersiz olduğu durumlarda etkilidir.

→ Çocuk Sanatı Yöntemi: (Doğal görüş)

"Sanatçı Olarak Çocuk" eseri → Cizek
Bütün çocukların anlatacakları bir şeyler vardır. Bu anlatım süreci içinde, bitmiş işten çok, çocuğun gelişimi üzerinde durulmalıdır.

Çocuk sanatı / doğal görüş özellikleri

- * Sanat, çocukların doğal gelişimlerine paralel olarak kendiliğinden gelişir.
- * Sanat derslerinde bitmiş işten çok, çocuğun çalışma süreci içinde yaşadığı mutluluk ve yaratıcılık adına kazandıkları önemlidir.
- * Sanat derslerinde, çocuğun kendini kısıtlamadan özgür anlatımı için ona kalın fırçalar, büyük kağıtlar ve bol boya verilmelidir.
- * Çocuk resimlerinin olağanüstü değerler taşıdığına inanılır, yetişkinlerce birer sanat eseri gibi değerlendirilir.

→ Bilgisayar Destekli Eğitim Yöntemi

→ Beyin Fırtınası

→ Gezi - Gözlem

→ İşbirlikli öğrenme

→ Benzetme

→ Eğitici Oyunlar

→ Çok Alanlı Sanat Eğitimi (Disipline Dayalı S. E)

Sanat eğitiminin sadece uygulamadan ibaret olmadığını ondan öncesinde sanat tarihi, estetik ve eleştiri basamaklarının da en az uygulama basamağı kadar önemli olduğunu savunur.

• sanat tarihi • estetik • eleştiri • uygulama

5-6 Yaş Grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi

- Farklı bakış açılarının oluşmasını amaçlar
- Öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz imkanını sağlayarak sanat eseri oluşuna düşüncel boyutta da bakabilmeyi öğretir.

- Kapsamlı ve anlamlı bir sanat eğitimi "Estetik" "Sanat Tarihi" "Eleştiri" "Uygulama" kriterleri üzerinde yükselen bütüncül bir yaklaşımla amacına ulaşır.

→ Estetik: 5-6 yaş çocukların bir eser karşısında estetik tavır sergilemesini beklemek ve bunu öğretmek zordur. Çünkü bu yaşta çocuk işlem öncesi dönemdedir. (Kendince yorumlar)

→ Sanat Tarihi: serü-cepap yöntemi kullanılır (genelde) sanat tarihi eğitimi görsellerle somutlaştırılmalı.

→ Sanat Eleştirisi: Bir eseri eleştirmek → duyarlı tepki vermek
Çocuklarla sanat eleştirisi yapmak değil → sadece sanat eserini görmesini, incelemesini sağlamaktır.
• tartışmalar en fazla 30 dk sürebilir.

• Eleştiride esas alınması gereken 4 temel soru

1. Betimleme (Duyusal Boyut) → Eserde neler görüyorsun?

2. Gözümleme (Bicimsel Boyut) → Bu şeyler nasıl bir araya gelmiş?

3. Yorumlama (Tematik) → Sanatçı ne söylemeye çalışıyor?

4. Yargı (Teknik) → Bu çalışma hakkında ne düşünüyorsun? Neden?

5. Uygulama

→ Çoklu Zeka Kuramı

→ Her birey sekiz zeka alanına sahiptir

→ İnsanların çoğu her bir zekayı yeterli düzeyde geliştirebilir

→ Zekalar genellikle karmaşık yollarda çalışır

→ Her kategori için değişik zeka etkinlikleri vardır.

Okul öncesinin sultanı
Burchu Sucu

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SANATSAL GELİŞİM

→ Çocuk resimlerinde gelişim çizgesi evrensel bir özellik gösterir.

→ **V. Lowenfeld** araştırmalarına dayanarak bütün öğrencilerin "evrensel tikele" doğru bir gelişim içinde olacaklarını varsayarak, sanatsal gelişime ilişkin bir sınıflandırma yapmıştır.

ÇOCUĞUN SANATSAL GELİŞİM BASAMAKLARI

(Lowenfeld)

1. Karalama Dönemi (2-4 Yaş) (Öz anlatımın ilk belirtileri)

Kellog: motor zek → karalama yaparken görsel zek → karalamasının sonucunu incelerken

a) Anlamsız, basit karalamalar dönemi (2 yaş)

b) Belirgin şekiller dönemi (2-3 yaş)

c) Anlamlı şekiller dönemi (3-4 yaş)

* Anlamlı şekiller "bileşimler" ve "kümeler" olarak gelişir. (2 şekilde) (3 ve + şekilden)

mandala: doğu felsefesinde → evrenin sembolü (daire)

→ Genelde daire, çaprazlarla bölünür
→ soyuttan somuta geçişin ifadesidir ✚

güneş: 3 yaş dolaylarında çizmeye başlar. 4 yaşına doğru yüz, kol, bacak ekler.

! mandala ve güneş → insan resmi çizmenin temeli

radyal: (merkezden yayılan çizimler)

Bu çizim sırasında çocuğun elini ve kolunu kullanırken belirgin bir hareket yaptığı gözlenir.

2. Şema öncesi Dönem (4-7 Yaş)

(3 yaş çocuğu adam resmini kafa olarak çizer)

6 yaşına doğru kendine özgü insan tipi oluşturmaya başlar.

5-6 yaş sanatsal gelişimin hızlandığı bir dönem.

• Şema öncesi dönemde çocuk her şeyi sembolik olarak algılar. Sembol ve şekiller önemli!

• 5 yaşındaki çocukların çoğu amaçlı resim yaparlar.

• 4-5 yaşta başa gövdeyi de ekler

• Boy hiyerarşisi görülür.

• Kağıt yüzeyini doldurma kaygısı var → mekan algısı ve perspektif gelişmemiş

• Pürüzlüleri tek tek görür.

• 2-4. yaş → kağıt kenarı yer çizgisi

5-7 yaş → yer çizgisi kullanılır

• 6 yaş çocuklar renkleri tanıyabilir, karıştırılan renklerin değişiminden zevk alır. Renk kullanımları → duygusal

• 5-6-7 yaşlarda çocuklar iki boyutlu düzlemde üçüncü boyutu yakalamak için kendilerince çözümler bulurlar

→ **Düzleme**: (5-7 yaş) "Düz bir yüzeyde resimler de düz olarak yapılır. → masanın ayaklarının yanlardan gösterilmesi"

→ **Tamamlama**: Varlıkları gördüklerinden çok, bildikleri gibi çizerler. → ağacın kökü, insanın dişini çizme.

→ **Boy hiyerarşisi**: önemli kişi büyük çizilir (ortada çizilir)

→ **Saydamlık** (5-7 yaş) mekan kavramı karışık olduğunda aldığı şekillerle yetinmez → yerin altı, evin içi, denizin dibini.

* * * Çocuklar resimlerdeki kişilik özelliklerine göre farklı eğilimler ile sanatsal etkinlikleri gerçekleştirirler.

→ **görücü tip**: görsel algılama güçleri yüksek. resimleri kısa sürede bitirirler. Konuları bir bütün olarak ele alırlar

→ **yapıcı tip**: parçadan bütüne doğru ayırır. Konuları parça parça ve bildikleri gibi çizerler.

→ **karışık tip**: bütünden → parçaya giden ayırır hem gördüklerini hem düşündüklerini yorumlayarak yansıtırlar.

5-7 yaş çocuklarının çizgisel özellikleri

1- olaylar ve eşyalar arasında ilişki kurabilme, plan yapma yetisi tam gelişmemiştir

2- şematik deurin bir çok özelliği bu deurede görülür. Çizgilerde perspektif görülmez!

3- Çizdikleri çizgiler büyük ölçüde gerçekleri yansıtsa da daha çok gördüklerini değil düşündüklerini çizmeye eğilimlidirler.

4- İnsan, eşya, hayvan figürleri gerçeğe yakın ve bunlara hareket verebilirler. İnsan çizimlerinde giysi ve cinsiyet özellikleri belirginleşir.

5- Figürleri duşturan kontur çizgilerin içi renklerle doldurulur.

3- Şematik Dönem (7-9 yaş)

- resimde renklerde daha gerçekçi olmaya başlar
- perspektif ve mekan fikri gelişmemiş.

- kağıt tam olarak dolmaz

- insan vücut ölçülerinin birleştirilmesi daha doğru

- hiçbir eşya diğerini örtmez

- eşyalarla direkt tecrübe sonuçlarını resimde gösterir

- 'şemalar' var ve onları çiziyor.

• Piaget'in 'somut işlemler dönemi'

- şema → tekrar ile elde edilmiş resim

- renk seması oluşturur (aynı eşya aynı renk)

- En çasturucu konu "biz".

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

4. Gerçeklik Dönemi (9-12)

- Nesnel gerçekçi devir : (1. 2. 3. sınıflarda başlar)

* İnsan hareketlerinin resmedilmesi bu dönemde başlar.

* 4. ve 5. sınıfta (9-10 yaş) realist devir ya da katı gerçekçi devir başlar. Renk lokal (bölgesel) kullanılır. Eşyanın kendi rengi kullanılır. gölge kullanılmaz. Proporsiyon (vücut oranları) vardır. Perspektif yanı gelişmiş. Gördüğünü yapma telaşı var.

- Ortaokul çağı gerçekçi devir :

3, 4. ve 5. sınıflarda çizgilerde orkeklilik görülür.

- resimlerde ayrıntılı olmaya başlarlar.
- gerçeği verme tutuma kabası içindedirler.
- perspektif gelişmek üzeredir.
- işin esya üzerindeki etkisini çizme hevesi.
- insan resmi → şemadan uzaklaşılır.

- • Değişik yüzeylerde biçimler üst üste gelir.
- • Nesnel renk yok olur.
- • süslemeye giden ilk bilimsel eğilim
- • Kolaaj →
- • Çizgi uygulanmaz, kalem boyaya karşı isteksizlik görülür → daha çok toz boya, pastel, kil, tahta...

5. Mantık (Görünürde Doğalcılık) Dönemi

- ufuk çizgisi fark edilir
- yakın ve uzak renklerin değişimi ve duyguya bağlanan renkler kullanılır.
- orantı ✓

Artistik ifade devri → Lise çağı (15 yaştan sonra)

Okul öncesi Dönemde (5-6) Görsel Sanatlar Eğitimi

- Erken yıllarda ne düşündükleri resimlerine batarak anlaşılabilir. Ancak resimler hakkında edilen sohbetlerde bunun anlaşılması mümkün.
- Çocuk sanatsal deneyimlerini kendisi elde etmeye çalışırken yalnız olmamalı
- Bazen grup bazen bireysel çalışılmalı
- Grup çalışması önemli
- Devam eden resme müdahale etme X

Yaratıcılığa ait zihinsel süreçler

- algı -duygulu -impe -impelem
(görsel ve dokunsal önemli) -simgeler -mecaz

Yaratıcı bireyin özellikleri

- akıcılık - orijinallik
- esneklik - detaylandırmak

Yaratıcılığı engelleyen faktörler

- Duygusal engeller
- Kültürel engeller (toplumsal değerler)
- öğrenilen engeller
- Algılama engelleri (adet, örf, gelenek...)
- Yüklü program engelleri (kalıplaşmış konular)

* Doğudan gelen yetenek olan yaratıcılık öğrenilebilecek bir özellik değil; geliştirilebilecek bir yeteldir

* * Alıcı dönemde çocuğun zihinsel faaliyetleri artırılmalı

* * Sanat eğitimi baskıcı, karmaşık, düzensiz ortamlarda yapılmaz.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNDE

YAPILAN YARATICI SANAT ÇALIŞMALARI

- Yoğurma, maddeleri orijinal düşünme, yaratıcılık, deneyim kazanma, cesaretlenme
- Kağıt çalışmaları çizim verme, seçim yapma, atıl yürütme, bağlamak işi bitirme
- Boya çalışmaları sanata duyarlı olma, farklılıkları ayırt etme, tanımlama, akıl yürütme, problem çözme geliştirme
- Artık materyal çalışmaları adokü, ebeli, ağırlık, mekan vb kavramların gelişimi
- * Resim, çizgi, renklerle ilgili etkinlikler
  - renkleri kullanarak etkinlikler yapmak
  - kuru boya, sıvı boya, guaj boya, pastel boya ile resim yapmak
  - çizgilerle kombinasyon çalışmaları yapmak
- * Heykel ve el işleri ile ilgili etkinlikler
  - baskı çalışmaları
  - oyun hamuru
  - tuz seramiği
  - kil gamuru
  - kolaaj
  - artık materyal çalışmaları

Sanat etkinlikleri

- Sanat galerileri görmek
- müzeleri gezmek
- sanat eserleri üzerine konuşmak

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

OKUL ÖNCESİ - MÜZE EĞİTİMİ

Dikkat!

1. Öğretmen sergisi kesinlikle önceden ve uzman bir kişiden bilgi alarak gezmeli
2. Müze gezisi randevulu olarak ve en az yarım gün süre ayrılarak yapılmalı
3. Müze gezileri eğitim prog. ders konusu ve ünitelerine bağlantılı olarak düzenlenmeli (mümkünse)
4. Bir müzedeki bütün eserleri bir seansda gezmek yerine belli bir program, plan, temalarda çalışmalar yapılarak bölümler halinde gezilmesine özen gösterilmeli.

Müze ile Eğitim Etkinlikleri

- müze pedagojisi etkinlikleri
- Hazine Avı Oyunu, Koleksiyon Avı Oyunu gibi isimlendirilen bazı oyunlar
- Drama (geçmiş yorumlama)
- Çalışma yaprakları (work-sheets)
- Bulmacalar
- Benzetim (simülasyon) yazılımları
- Atölye çalışmaları (alıştaylar)

Müzedeki gerçekleşen öğrenme davranışları

Başlangıç Davranışları etkinliği yapma, etkinliği geliştirmek için diğerlerini, eğitimcileri izleme

Geçiş Davranışları etkinliği tekrarlamak ve öğrenmeleri geliştirmek için dünü duygusal tepki oluşturma, yansıtma

Gelişme Davranışları geçmiş yasanti ile yeni öğrenmeleri ilişkilendirme, bilgiyi arama, paylaşma, ilerleme

Ziyaretçi öğrenme özellikleri

- Bireysel öğrenmeler (- güdülenme
- ön bilgi
- anlam oluşturma)
- Sosyokültürel öğrenmeler (- konuşma
- dinleme
- izleme)
- Fiziksel Ortamlardan Kaynaklanan öğrenmeler (objelerle birebir etkileşerek)

Müzedeki gerçekleşen öğrenme ürünleri

- İlgelik ve Fikirler
- Gelecek öğrenmeler
- öğrenme süreci
- Toplumsal Kimlik

Ay - güneş

güneş → mutluluk, sıcaklık, güven, güç, baba
ay → yokluk, ölüm, mezar

otomobil → teknoloji, dış dünya, mekanik yaşam stiline ne kadar bağımlı old. gösterir.

hayvanlar → yaşamıyla ilgili

ev → duygusal yaşamın merkez.
evden çıkan (bacadan) duman → karga, çatışma
evden çıkan yol → rehberliğe duyulan ihtiyaç

insan → sosyal ilişki

agga kökleri → içgüdüye önem verme ve bağımlılık duygularını yansıtır.

eksik bırakılan algılar (omission)

eller → ~~iki~~ güvensizliği, çevreye uyumda zorluk

kollar → güvensizlik

bacaklar → desteksiz, hareketsiz algılama

ayaklar → güvensiz, yardıma muhtaç hissetme

burun → güvensizlik

ağız → iletişimde zorlanma

diş → aşırı saldırganlığın simgesi

renkler

sarı - mutluluk

kahve - üzüntü

kırmızı - iddialılık, saldırganlık

mor - çekingenlik, güçle kontrol edilebilme

yeşil - gerçek duyguları bastırma

pembe
sarı
turuncu } sıcak } sevecen, uyumlu, işbirlikçi

siyah
maui
yeşil
kahve } soğuk } baskıcı aile, iddialı, çekingen, uyumsuz...

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

FEN MATERYALLERİNİN SEÇİMİ

Üç nokta dikkate alınmalı:

1. Sağlam, iyi yapılmış ve çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri materyaller tercih edilmeli. Birden fazla kavram ve birden fazla tür etkinlik için kullanışlı/verimli olmalı.
2. Materyaller seçilen kavramların kazanılması için tasarlanmış ve amaçlarına uygun olmalı.
3. Çocukların gelişim seviyelerine uygun olmalı.

**Somut materyallerden, kağıt-kalem etkinliklerine geçişte izlenecek 5 adım

1. → gerçek nesnelere kullanılmaktadır.
2. → gerçek nesnelere resimsel temsiller ile birlikte kullanılmaktadır.
3. → el ile manipüle edilebilir, kesilerek biçimlendirilmiş şeyler tanıtılmaktadır.
4. → mevcut resimsel malzemeler, kart oyunları, çalışma sayfaları → sıralama ve eşleştirme çalışmalarını yapmak için kullanılır.
5. → kağıt ve kalem etkinlikleri başlatılır.

Materyallerin seçiminde bazı ölçütler

- Materyaller açık ualü mü?
- Materyaller eylemler için tasarlanmış mı?
- Materyaller çocuklar arasındaki iletişimi cesaretlendirmek için düzenlenmiş mi?
- Materyaller çeşitli mi?
- Materyaller "Ya ..... ise ne olur?" sorusunu karşılayacak şekilde teşvik edici mi?
- Çocukların gelişim seviyelerine uygun mu?
- Bireysel farklılıklarına (ilgi, ihtiyaç, yetenek) cevap veriyor mu?
- Materyaller ne kadar yönergeyi yerine getirebiliyor?
- Materyaller bilimsel süreç becerilerini uyguluyor mu?

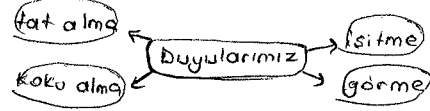
FEN ETKİNLİKLERİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Kavram Haritaları: Çocuk merkezli, çocuk aktif

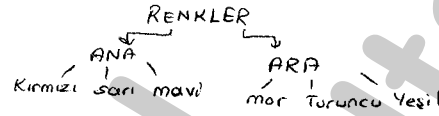
↳ Doğrusal zincirler kavram haritası

Pamuk → İplik → Kumaş → Kıyafet

↳ Örümcek/Yıldız kavram haritası

↳ Hiyerarşik kavram haritası

Deneyler:

Yapılış Şekillerine Göre

↓ Gösteri Deneyleri   ↓ Bireysel Deneyler   ↓ Grup Deneyleri

Yapılış Amaçlarına Göre

↓ Kapalı Ualü   ↓ Açık Ualü   ↓ Hipotez Etme Deneyleri

Yapılış Zamanlarına göre

↓ Konu öncesi   ↓ Konu anlatılırken   ↓ Konu sonrası

'İnceleme Gezisi' ve Gözlem:

«Çocuklarla planlanmalı
«İlk geziler yakın çevreden olmalı

Proje Çalışmaları:

• Proje yönteminin temeli → konunun seçilmesi

Proje aşamaları

1. Aşama : Planlama ve Başlama
2. Aşama : Uygulama
3. Aşama : Projeyi sonlandırma

Okul öncesinde fen eğitiminde çalışılabilecek konular ; hayvanlar (kelebek, karınca...)
bitkiler (papatya, karahindiba)

Drama Yöntemi:

- kalıcılığı sağlar
- eğlenceli hale getirir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİ

Temel Süreç Becerileri

- Gözlem (duyu organlarıyla inceleme)
- Karşılaştırma (sınıflandırmanın ilk basamağı)
- Sınıflandırma (özelliklerine göre gruplandırma)
- Ölçme ve Kaydetme (miktar belirtme = karşılaştırma sayma)
- İletişim (bilginin düzenlenmesi ve sunulması)

Orta Düzey Süreç Becerileri

Okul öncesi dönem çocukları için bu süreç becerilerini uygulamadan çok, farkındalıklarını artırmak önemlidir.

- Sonuç Çıkarma (gözlemlerin sınıflandırılması ile bulunan sonuçlara anlam verme)
- Tatmin Etme (gelecekte olması beklenen bir durum hakkında mantıklı açıklamalar yapma)

İleri Düzey Süreç Becerileri

Bu becerileri geliştirebilmek için en az somut işlemler döneminde olmaları gerekmektedir.

- Hipotez Oluşturma ve Sınama (Neden-sonuç ilişkisi) belirten sorulara cevap)
- Değişkenleri Tanımlama ve Kontrol Etme

Bilimsel Süreç Becerilerinin Kazanımında Öğretmenin Rolü

- Araştırmalar için odak noktası seçilmelidir.
- Çocukların araştırmalarını destekleyecek eğitim ortamları düzenlenmelidir.
- Çocukların bilimsel süreç becerilerini geliştirmelerine fırsat veren araştırmalar yapabilmeleri için yeterli zaman ayrılmalıdır.
- Çocuklar soru sormaya teşvik edilmeli.
- Çocuklar, çalışmalarını ve kazandıkları bilgileri derinleştirmeye teşvik edilmelidir.

Fen eğitim programlarında kullanılan TEMEL BİLİM ALANLARI

- Yaşam Bilimleri
- Fiziksel Bilimler
- Dünya ve Uzay Bilimleri

Kavram ve araştırma becerilerini öğrenme döngüsü (Süreçler):

- Farkındalık
- Keşif
- Araştırma
- Kullanım

** Doğal deneyimler yolu ile kavram kazanımı

→ Piaget (Bilimsel Yapılandırmacılık)

* İnfomal deneyimler ve yetişkin rehberliği

ile kavram kazanımı → Vygotsky (Sosyal Yapılandırmacılık)

FEN EĞİTİMİNDE KAVRAM ÖĞRETİMİ

- Doğal Deneyimler: Günlük etkinlikler sırasında çocuklar tarafından seçilen ve onlar tarafından kontrol edilen deneyimler ile gerçekleşir.
- Büyük miktarda duyu-motor dönemde gerçekleşir.
- İşlem öncesi dönemde de kavramlar kazanılır.
- Öğretmen zengin ve ilgi çekici çevre oluşturmali.

İnfomal Deneyimler

- öğrenme deneyimi öğretmen tarafından başlatılır.
- önceden planlanmamış deneyimlerdir.
- ↳ "öğretilebilir anı" beklemek

Yetişkin Rehberliği ile Elde Edilen (Yapılandırılmış) Deneyimler

- önceden planlanmış etkinliklerdir.
- belirlenen zaman diliminde → bireysel, küçük grup ya da büyük grup etkinliği olarak gerçekleştirilir.

Kavram Yanılgıları

Kavram yanılgılarının kaynakları:

- 1- Ebeveynler ve iletişim araçları
- 2- Öğretmenlerin sahip olduğu kavram yanılgıları
- 3- gelişimsel aadan uygun olmayan etkinlikler

Soru sorma stratejisi

1. Düşük Düzey Sorular → yakınsak kapalı uçlu
2. Yüksek Düzey Sorular → iraksak açık uçlu

Fen Eğitiminde ÖĞRETMENİN ROLÜ

- Kolaylaştırıcı Rol
- Değişimi Gerçekleştiren (Katalizör) Rol
- Danışman Rol
- Örnek (Model) Rol

Fen Merkezi

- Kitap merkezi gibi sessiz merkezlere yakın
- aydınlık olmalı
- bireysel ve grup çalışmalarına fırsat verecek şekilde düzenlenmeli

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Analoji (Benzetme - Benzeşim) :

Bilinenlerle bilinmeyenler arasında bağ oluşturma.

- Bilinen kavram → "analog" "kaynak"
- Bilinmeyen kavram → "hedef"

Aşamaları

1. Hedef kavram tanıtılır
2. Kaynak kavram hedef kavrama göre düzenlenir
3. Hedef ve kaynak kavramlar arasındaki benzer özellikler tanımlanır
4. Benzerlik ayrıntılı olarak belirtilir.
5. Analojinin ayrıldığı yer varsa belirlenir.
6. Sonuç, bir çizelge ile belirtilir.

Analoji Geçitleri

1. Basit Analoji (Bir şeyin diğer bir şeye doğrudan benzetilmesi) (sinir sistemi = telefon kablosu)
2. Hikaye Tarzında Analoji
3. Oyunaştırılmış Analoji (gerçeği temsil olarak) canlandırma
4. Resimle Yapılan Analoji

Gevre Eğitimi | 8

kazanılması gereken 5 amaç :

- Farkındalık
- Bilgi
- Tutumlar
- Beceriler
- Katılım

FEN EĞİTİMİNDE DEĞERLENDİRME 8

- ✗ Çocukları keşfetmeye yönlendirmek için ne tür sorular sormalyım? (süreç, davranışlar)
- ✗ Çocuklarda fen kavramlarını kazandırabilmek için ne tür verileri düşünmelerine yardımcı olmalıyım?
- ✗ Çocuklardan nasıl davranmalarını bekliyorum? (davranışlar, süreçler)
- ✗ Çocukları bilimsel süreç becerileri ile ilgili nasıl değerlendirmeliyim?
- ✗ Resimlerle ilgili değerlendirmeler nasıl yapılabilir? (ürünler)

- Portfolyo (düzenli olarak)
- Anekdotlar
- Kontrol listeleri
- Rubrikler

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

MÜZİK EĞİTİMİ YAKLAŞIMLARI

(İsviçreli) Dalcroze / Müziksel Devinme-Ritimleme Yoluyla Müzik Öğretimi insan sesi

- Yöntem müzik eşliğinde bedensel devinme temelinde dayanır.
- Hız, gürlük, ölü, ritim, ayrıntı → bedensel devinimle ifade edilir
- Beden → müziği anlama, eşlik etme ve yorumlamada kullanılan en doğal ve en temel araç
- Beden ve zihin *

(Macar) Kodaly / Müziksel Toplu Söyleme Yoluyla Müzik Öğretimi

- Müziksel isitme, okuma, yazma ve söyleme davranışlarını → birlikte toplu şarkı söyleyerek öğretme yolu
- Şarkı söyleme yoluyla müzik eğitimi
- Eşiksiz şarkı söyleme temelinde dayanır
- ↳ "Kodaly Koro Yöntemi" de denmektedir.
- Bu yöntemde müziksel okuryazarlığa özel önem verilir. Çünkü "etkin şarkı söyleme" ve "müziksel okuryazarlık" arasında sıkı bir ilişki var.
- Hedef, müzik eğitiminin mümkün olan en erken yaşta başlamasıdır.

→ Yöntemde öncelikle çocukların kendi dil ve kültürlerini tanıması, benimsemesi, ardından uluslararası boyuttaki eserlerin öğrenilmesi amaçlanmıştır.

→ "Fonomimi" seslerin perde yüksek ve alçalışlarının el işaretleriyle öğretilmesidir. Nota okumanın ilk basamaklarından biri beden kullanarak nota öğretimi

→ müzik ve dans *

(Alman) Orff / Müziksel Devinme / Ritimleme / Söyleme - Çalma / Doğaçlama Yoluyla Müzik Öğretimi

- ritmik biçimli bedensel devinimlerle ifade ederek öğrenme
- Öğrenci merkezli bir yöntem Yöntemleri
* devinim
* ritimleme
* söyleme-çalma
* doğaçlama
- Öğretmen → öğrenmeye hazırlama, ipuçları verme, yol gösterme, yönlendirme
- Yöntemde "oyun" çok önemli → öğretim aracı
- "Orff Çalgıları" → çocuktaki tartım duygusunu geliştirme ve bu yoldan müzik eğitimi verme
↳ birçok önceden bilgiye sahip olmadan alınabilir
↳ çocukların tutabilmesi, kavrabilmesi, rahat çalabilmesi düşünülerek yapılmış.
- ezgi ve devinim *

Suzuki / Müziksel Yetenek Geliştirme Yoluyla Müzik Öğretim Yöntemi "nota okuma"

- "anadilini öğrenme yöntemi"nden yola çıkarak "cahşusal müzik dilini öğrenme yöntemi" oluşturma çabasıyla ortaya çıkmış.
- ↳ "Doğru şekilde eğitilen her çocuk (anadili gibi) müzik yeteneğini de geliştirebilir" → aile önemli
- Müzik eğitime başlamak için en ideal dönem ⇒ okul öncesi
- Suzuki → keman → ilk bu sonra genişlemiş
- Yöntem : dinleme, ezberleme, taklit etme, gözlemleme, yineleme davranışları üzerine kurulur.

→ Yetenek eğitime bebeklik döneminde keman müziği dinletimiyle başlanır.

→ Yetenek eğitiminin amacı → öğrencinin müziksel potansiyelini olabildiğince harekete geçirmek, geliştirmek, en yüksek düzeye çıkarmak.

Ptaçinski / Renklemeli Müzik Öğretim Yöntemi (Çek)

- Notaları renklerle öğretme yoludur
- 7 ayrı nota 7 ayrı renkle gösterilir.
- ilgi çekici olduğu, başarılı sonuçlar doğurduğunu bil!
- Ptaçinski = "ilk müzik öğretim okulu"nu açmış.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

MÜZİK EĞİTİMİNE DAİR GÖRÜŞLER

Johann Amos Comenius: (Çek eğitimci)

- ↳ Annelere yönelik "Bebekliğin Okulu" kitabını yazmış.
- ↳ Kitapta müzikal duyarlılık için müzik eğitimini vurgulamış.
- ↳ Müzik çocukta içgüdüsel ve doğal olarak var.
- ↳ İlk müzik dersleri ses oyunları
- ↳ Müzik eğitimi bilişsel gelişime katkıda bulunur.
- Çocuklar doğumdan itibaren müziğe maruz bırakılmalı
- Çocuklara tekerleme ve basit şarkılar söylenmeli
- Sesleri keşfetmeleri için teşvik edilmeli
- Enstrümanları " " fırsat tanınmalı

Jean Jacques Rousseau: (Fransız düşünür)

- ↳ "Emile" adlı kitabı yazmış → müzik önemli
- Basit şarkılar söyleyin
- Sözsüz şarkı söyleyin
- Çocuğun ilgisini yansıtmak şarkılar söyleyin
- Kendi bestelerini yapmalarına (doğaçlama) izin verin
- Dinleme ve nota okumayı öğretmeden önce → müzik oluşturmalarını öğretin.
- Müzikle hareket veya dans edin.

Johann Pestalozzi: (İsviçreli eğitimci)

- ↳ "Gertrude Çocuklarına Nasıl Öğretiyor?" kitabı.
- ↳ Eğitimde müzik temel bir öğe
- Müzik eğitimi doğumla başlamalı.
- Şarkı söyleme eğlenceli hale getirilmeli
- Çocuklar sık sık şarkı söylemeli /bütün çocuklar
- Basit şarkılarla başlanmalı
- Doğaçlama yapılabilir
- Dinleme, müziği okumadan önce → kendi müziğini oluşturma

Friedrich Froebel: (Alman eğitimci)

- ↳ "Mother-Play and Nursery Songs" kitabı.
- yumuşak şekilde söyleyin • neşeli şarkılar söyleyin
- sık sık basit şarkılar söyleyin. • kısa, tekrarı olan şarkılar
- çocuklara şarkı söyleyin, onlarla birlikte söylemeyin, yalnız şarkı söylemelerini sağlayın.
- etkileyici şarkı söyleyin.
- şarkı söyleme sırasında çok şey yapmalarını beklemeyin

Maria Montessori: (İtalyan doktor)

- Müzik dinlemeyi öğretin
- müziği okumaya geçmeden önce müzik oluşturmalarına olanak tanıyın
- Sesleri → enstrümanları, kendi sesleri vs → keşfetmeleri önemli
- Fiziksel hareket önemli → ritmik hareketi öğretin
- görüntü ve ses arasındaki farkı öğretin
- Orkestra enstrümanlarıyla deneyler yapmalarına izin verin.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM - MÜZİKSEL ETKİNLİKLER

- **Tüm müzik eğitimi dönemlerinde (özellikle o.ö.d.)
- * beden temel çarpıcıdır. - şarkı söyleme ve dans etme işe çocuğun kendini ifade edebilmesi için en etkili yollar arasında sayılır.

→ seslerin keşfedilmesi

→ ses eğitimi

- ↳ soluma eğitimi
- ↳ gevşeme eğitimi
- ↳ konuşma eğitimi
- ↳ Toplu ses eğitimi

→ şarkı öğretimi

- ↳ şarkı söylemeye hazırlık
- ↳ ses ve nefes gelişmeleri

(işitsel gelişim, sözel gelişim, müziksel hafızanın gelişimi, performans becerisi, sosyal gelişim)

→ müzik dinleme

- ↳ farkında olmadan dinleme
- ↳ devinirken dinleme
- ↳ salt müzik dinleme

→ algı öğretimi

→ ritim eğitimi

(ritim duygusunu, bedensel yetenekleri geliştirmek, olumlu kişilik gelişimine yardımcı olmak, denge, dikkat, güven duygusu, el-göz koordinasyonu büyük ve küçük kas gelişimini desteklemektedir)

→ müzik ve hareket

- Çocuğun en erken dönemde iletişim biçimlerinden biri
- tüm vücudun kullanılması önemli

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

ÇOCUĞUN MÜZİKSEL GELİŞİMİ:

- *Çocuğun ses ürettiği ilk kaynak kendi bedenidir.
- *Müziksel gelişimde "kalıtım" ve "çevre" belirleyicidir.
- *Çocuğun müziksel gelişimi belirgin bir sıra, düzen izler.
- *Çeneiden özele, içten dışa, somuttan soyuta, kolaydan zora, yalından karmaşığa doğru bir yol izler.
- *Müziksel gelişim tüm boyut ve alanlarıyla bir bütündür.
- *Müziksel gelişimi = bedensel - devrimsel
- duyuşsal - bilişsel - sezgisel 5 alan

Doğum öncesi Müziksel Gelişim

- *Kodaly → çocuğun müzik eğitiminin mümkün olduğunca erken başlaması gerektiğini belirtmiş ve müzik eğitiminin doğum öncesinden itibaren verilmesi gerektiğini savunmuştur.
- *Doğum öncesi müzik eğitimi ile çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkıda bulunur.
- *İşitme ilk gelişen duyu organı
- ↳ Gebeliğin dördüncü ve beşinci aylarından itibaren fetüs duyabilir
- ↳ 16 haftalık bir fetüs müziğe cevap verebilir.
- ↳ 9. ayda müziğe tepki anne tepkilerinden bağımsız

Bebeklik Dönemi Müziksel Gelişim

- *1-5 aylık dönem: Sessizce veya vücudunu çevirerek sese tepki verir. İlk ay annenin sesini tanır
- *İlk iki ayda duyduğu seslere tepki verebilir.
- *Aldığı sesi ve ses kaynağını tanır.
- *3. 4. 5. aylarda alınan müziğe dikkatini verir ve uygun tepkide bulunur
- *5-8 aylık dönem, manasız sözler söylemeye başlar. duyduğu sesleri taklit etmeye çalışır.
- *6 aylıktan sesin geldiği yöne döner ve gelen sese tepkide bulunur.
- *6-9 aylıklar müzikteki hız, tartım, ezgi ve perde değişimlerini fark ederler.
- *9-12 aylık dönem, mırıltıdan moları, sanki şarkı söylercesine ezgisel hale gelir.
- *9 aylıktan konuşma dönemine girdiğinde ilk anlatımları müziksel ağırlıklı.
- ↳ Giderek sözcüklerin anlam yönü ağır basınca müziksel yönler geri planda kalmaya başlar.
- *12 aylıktan çeşitli araç gereçlerden çıkan seslerin ton ayırmasını bulur.
- Duyduğu sese göre el arpar, ayak vurur, tüm bedenini devindirir.
- Hayvan seslerini taklit edebilir.
- Şarkı söylenmesinden hoşlanır.

Bir Yaş:

- duyularını ve motor becerilerini kullanarak önce bedenini, sonra çevresini keşfeder.
- nesnelere uzanarak, dokunarak tanır. saplı nesnelere itip çeker, ses çıkararak yürür.
- ritmik hareketten ve müziğe, sese, kendi içindeki ritme uyarak zıplamaktan hoşlanır.

İki Yaş:

- ses ve söz oyunları oynar. yetişkinle oynarken ritim ve tempoları taklit eder
- kollarını, bacaklarını dengeyi sağlamak ve müziğe tepki vermek için kullanır.
- oyuncakların sesleriyle ilgilenir.

Üç Yaş:

- *Parmak uclarını daha iyi kullanır. Piyano, telli çalgıda tek tek her tuşu, teli ayırt edebilir.
- duyduğu müziğe → düzenli vurular yapabilir
- bireysel / grup halinde melodili şarkı söyleyebilir

Dört Yaş:

- *Dışperlerine şarkı söyleme oldukça ileri geçici
- Vurmalı çalgıları çalma becerileri gelişir
- yaratıcı → hikaye, şarkı sözü → duygularını ifade eder
- şarkı söyleme sesi daha güvencili
- komik, kafiyeli şarkı sözleri ilgisini çeker

Beş Yaş:

- Basit dans adımlarını öğrenip müziğe uyandırabilir.
- Enstrümanları hem zihinden hem direktiflerle doğru çalabilir.

Altı Yaş:

- Kendi seçtikleri şarkıları söylemeyi severler
- Şarkı söylerken, başlangıca bağırarak enerjilerini boşaltırlar.
- Çıplak bir ritim duyusuna sahiptirler.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

YARATICI DÜŞÜNME KURAMLARI

PSIKANALİTİK YAKLAŞIM

Yaratıcılık = bilinç altının dışı varımı
"Yüceltme mekanizması"
Yaratıcılık → yetenek değil!
Zevik için üretilen bir güç
Yaratıcılık → gelişimi azaltır.
Çocukluğun dışı varımı → oyun ve resim
• Freud

İNSANCI YAKLAŞIM

• Serbest bir ortamda her insanın yaratıcı güçleri gelişir
• Çatışma yaratıcılığı engeller
• Maslow → yaratıcılık kişinin kendini gerçekleştirilmesinde izleyeceği yol
• Rogers → yaratıcı insan fonksiyonel manada dolu bir kişilikçe sahiptir
• Rogers → yaratıcılığın ortaya çıkmasında en temel iki koşul:
- Psikolojik güvenlik
- Psikolojik özgürlük
• Maslow'a göre yaratıcılık
1. Yeternek fakirten yaratıcılık
2. Bireyin kendini gerçekleştirme yoluyla ortaya çıkan yaratıcılık

GAĞRİŞİM YAKLAŞIMI

→ Çağrışımın düşünceyi oluşturur.
→ Çağrışımın az yada çok, alışılmadık yada alışılmamış olması yaratıcılığı etkiler.
• S. Mednick → yaratıcı bir düşünce oluşmak için üç faktörün önemli rol oynadığını söyler
1. Olumlu rastlantı,
2. Benzerlik
3. Araçlık

GESTALT YAKLAŞIMI

• Yaratıcılık kavramı yerine → "üretilen düşünce" "sorun çözme" kavramlarını kullanırlar.
• Wertheimer
• Parça tek başına anlam ifade etmez.
→ A TİPİ DÜŞÜNCE BİCİMİ: Yaratıcı, üretici, yapılandırma ve yeniden örgütlenme yapabilen ve temel etmenleri çözüp yeni çözümler bulan
→ Y TİPİ DÜŞÜNCE BİCİMİ: Mekanik, yarı-amaç belirsiz düşünce biçimi - rastgele davranışlar -
→ B TİPİ DÜŞÜNCE BİCİMİ: Yarı üretken, yaratıcı, yarı mekanik düşünce sistemi

AKIŞAL YAKLAŞIM

• Ernest Schachtel
• Yaratıcılık → güdülenme ve dış dünyaya ilişki kurma gereksiniminde yatar!
• Yaratıcılık, bir objeye farklı görüş açılarıyla yaklaşmaya olanak sağlayan algısal bir aktiflik doğur.
• Bireyin → kültürel değerleri, ilgisi, dikkati, güdülere, duyarlılığı → seçici algının belirlenmesinde önemli etkenler.
• Birey algılama kapasitesini geliştirilmediği ölçüde problemlerin algılanması, tanımlanması ve yaratıcı fikirlerin ortaya çıkması mümkün olur.

BİLİŞSEL-GELİŞİMSEL YAKLAŞIM

• David Feldman
• Eşanlıamlı ve zıt anlamlı düşünerek, bilgileri düzenlemeye ataklık, problem çözmede esneklik, önündeki bizzgürlük → yaratıcılıktır.
• Piaget'in aşamalı bilişsel gelişimi ile yaratıcı başarı arasında dört benzerlik bulunmuş (Feldman)
1. Çözümleme tepki çoğu zaman sürprizle sonuçlanır
2. Çözüm bir kez başarılıdı mı çoğu zaman aynı ve anlaşılır görülür
3. Sorun üzerinde çalışmada genelde, çözüme doğru geçime duygusu olur
4. Çözüm bir kere başarılıdı mı önemi kalmaz.

ÇOKLU ZEKA KURAMI

• Howard Gardner - "Zihnin Gerçekyelen"
Kitabında zekayı tek ve bastın bir yetenek olarak değil! → zekanın çeşitli ve özel boyutlarından oluştuğunu dile getirmiştir.
• Tek tip zeka bireyi değerlendirmek yetersiz → bireyin sahip olduğu diğer özellikler de ortaya çıkartılmalı
• Sekiz Zeka Alanı
1 → Sözel-dışel
2 → mantıksal-matematiksel
3 → görsel-uzamsal
4 → bedensel-kinestetik
5 → müziksel - ritmik
6 → kişisel-arasal - sosyal
7 → kişisel - içsel
8 → doğasal - varoluşsal

ERNEST SCHACHTEL

• Ernest Schachtel
• Yaratıcılık → güdülenme ve dış dünyaya ilişki kurma gereksiniminde yatar!
• Yaratıcılık, bir objeye farklı görüş açılarıyla yaklaşmaya olanak sağlayan algısal bir aktiflik doğur.
• Bireyin → kültürel değerleri, ilgisi, dikkati, güdülere, duyarlılığı → seçici algının belirlenmesinde önemli etkenler.
• Birey algılama kapasitesini geliştirilmediği ölçüde problemlerin algılanması, tanımlanması ve yaratıcı fikirlerin ortaya çıkması mümkün olur.

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

- YARATICILIĞIN BOYUTLARI -

- 1- Fihicilik** → çok sayıda ve farklı türde rahatça düşünce üretme
- 2- Esneklik** → farklı durumlara, kişilere, şartlara uyum sağlama hızı, zihindeki kalıpları değiştirebilme
- 3- Orjinallik (Özgünlük)** → farklı, denenmemiş, alışılmadık yollar bulma
- 4- Derinleştirme (detaylara girme)** → çok yönlü düşünme, farklı açıdan bakabilme, basit bir uyarıyı etlemeler yaparak geliştirme

BIREYSEL YARATICILIĞIN DERECELERİ

Büyük Yaratıcılık (Big C - Büyük izler)

Herkeste görülmez, etkili, büyük ve orijinal ürünler ortaya koymayı gerektirir. Ünlü besteciler, ressamlar...

Küçük Yaratıcılık (Little C - Günlük Yaratıcılık)

- günlük aktivitelerle dayanan, hemen herkeste bulunan özgün çözümler
- yaratıcı düşünme becerileri
- okullardaki yaratıcılık gelişmeleri
- standart testlerde ölçülebilir
- günlük yaşam problemlerine çözüm!

Mini Yaratıcılık (Mini C - Transfer öğrenme)

- tecrübeleri yeniden yorumlayarak, birleştirilerek ortaya çıkan davranış, ürün
- öğrenme ↔ Yaratıcılık etkisi!

YARATICILIK SÜRECİ AŞAMALARI

1. Hazırlık Aşaması

- sorun ve hedefler saptanır
- sorunun çözümü için gereken bilgi ve malzeme toplanır.

2. Kuluçka Aşaması

- Düşünme sürecidir. → bilişsel süreç
- Bilinçaltı kesintisiz çalışır
- Problem unutulsa da beyin çalışır.

3. Aydınlanma Aşaması

- "buldum"!
- çözüm birdenbire belirir
- Beynin sağ üst aeyreği aktiftir
- sezgisel süreçler önemli rol oynar

4. Gerçekleme - Doğrulama (sonuçlandırma) Aşaması

- sol yarım küre etkin
- Test etme, belileme, kontrol etme
- Problemin çözümüne ulaşılmıştır

Yaratıcılığa Ait Zihinsel Süreçler

Algı: Birden çok duyu organlarından alınan verileri beyin tarafından örgütleyip yorumlama süreci

Algı gelişimi → hem algılaşma hem öğrenme ile ilgili

İmge: Uyarı olmaksızın zihinde kendiliğinden canlanan duyumlar. Görme → ayırt etme → somut yaşantı ile imgeye dönüme

İmgelem: Gece mi yaşantıların yeni bir biçime sokulması ve yeniden örgütlenmesiyle; değişik, orijinal tasarımların meydana gelmesi

İmgeler: Yaşantı yoluyla öğrendiklerini belli işaretlerle ifade etme

Mecaz: Var olan anlamın dışına çıkmak

Duygu: nesnel olayların iç dünyada uyandırdığı izlenim

Yaratıcılığı Ortaya Çıkaran Malzemelerin Kullanım Evreleri

1- Deney Evresi

- duyu-motor faaliyetler
- refleksler → amaçlı davranışlar
- kendini nesneden ayırt eder
- doğrusel tepkiler gösterir
- nesne kalıcılığı kazanır.

2- Sembolik Evre 4-9 yaş

- planlama becerisi
- deneysel ve sembolik işlemler
- monolog, animizm, benmerkezcilik
- kodaklanma konusunda yetersiz
- gerçek ile hayali ayırt edemez
- hayali oyunlar!

3- Gerçekçi Evre 9+ → ön ergenlik

- gerçeği yansıtırma
- anlam ve amaca uygunluk
- mantıksal ifade
- Gevce görüşü önemsemeye

Yaratıcılığı Etkileyen / Engelleyen Faktörler

- Bireysel Faktörler
  - Kültürel Faktörler
  - Örgütsel Faktörler
  - Gelişimsel Faktörler
  - Duygusal Faktörler
  - Kültürel ve Toplumsal Faktörler
- Engelleyen
- Etkileyen
- rutinlik, eleştiri, stres, kısıtlı zaman ayarlamasındaki sınırlar, geve sıkıntıları

Yaratıcılığın Gelişmesine Etki Eden Etmenler

- Kapalı ve Açık malzemeler
- Dışsal ve içsel geri bildirim
- Fırsatlardan yararlanma
- Taklit ve model almayı kullanma
- Çocukların yanlış cevapları
- Yetişkinlere sordukları sorular
- Çocuklara sorulan açık uçlu sorular
- Zaman
- Gatışmalar
- benzerlikler, farklılıklar, tanımlayıcı özellikler
- dönüştürmeli ve tersine çevirmeli gözleme fırsatları
- planlama ve örgütlenme
- oyun ve oyuncaklar

Yaratıcı Etkinliklerde Kullanılmak İsteyen Materyal Hazırlama İlkeleri

- ↳ çocuğa yönelik
- ↳ amaca uygunluk
- ↳ güvenlik
- ↳ kullanılabilirlik
- ↳ dayanıklılık
- ↳ estetiklik
- ↳ ekonomiklik
- ↳ özgünlük

Yaratıcı düşünme sürecine etkisi olan terimler

- Duyarlılık (iç ve dış uyarımlara karşı hassasiyet)
- Konsantrasyon (dikkatli bir noktaya yoğunlaştırabilme)
- Organizasyon (uyarımları tanımlama ve sınıflandırma)
- Kendini ifade etme
- İletişim

2 türlü yaratıcı insan davranışı

- 1- Tekrarlamaya ilişkin (hafızayla alakalı)
- 2- Bileşimsel veya yaratıcı faaliyet

Hayal ve Gerçek arasındaki ilişki Türü

- Hayalin yarattığı her şeyin her zaman gerçeklikten alınan öğelere, kişinin daha önceki deneyimlerine bağlı olduğu
- hayal ürünü bir yapı ile gerçeklik arasında değil hayal gücünün nihai ürünü ile bazı karmaşık gerçek objeler arasında
- duygusal bir ilişki
- hayal ürününün temelde tamamen yeni olan, insan deneyimlerinde daha önce karşılaşılmamış olan ve gerçekte var olan herhangi bir nesneye karşılık gelmeyen bir şeyi temsil etmesi

- 2 → analitik yetenek
- 1 → sentezci yetenek
- 3 → pratik yetenek

Yaratıcı Yetenekler

- akıcılık
- esneklik
- orijinallik
- süsleme
- problemi bulma
Probleme karşı hassasiyet
problemi tanıma
- görselleştirme
- analojik düşünme
- değerlendirme
- analiz
- sentez
- dönüştürme
- sınırları genişletme
- sezgi
- ağıtları öngörme
- konsantrasyon
- mantıksal düşünme
- estetik düşünme

Psikoanalitik Yaklaşım Göre Yaratıcılık

insan yapısının olumsuz yönlerinden oluşur; bireyin iç çatışmalarının ve saldırgan enerjisinin onaylanan kültürel davranışlara dönüşmesidir.

Hümanistik Yaklaşım Göre Yaratıcılık

insanın olumlu yönleri ile ilgilidir. Serbest ortamda, bu tür özellikler daha kolay ortaya çıkarken; çatışma ortamlarında engellenir.

Çevresel Yaklaşım Göre Yaratıcılık

öğrenme ile ortaya çıkmış özgün davranışlardır.

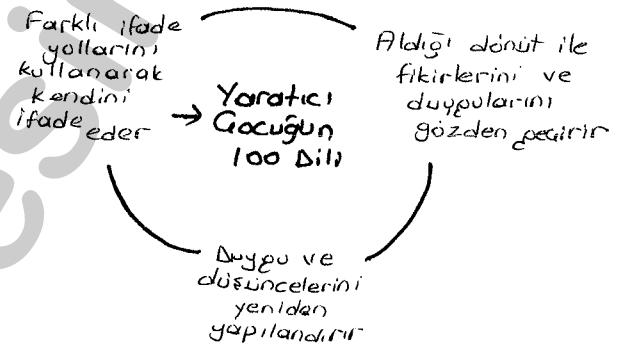
Yaratıcılık ve Reggio Emilia

→ **Gocuk İmajı** = çocuğun 100 imajı: → çok farklı özellikleri
Çocuk güçlü, becerikli, zeki, güzel, meraklı, ilgili, istekli
küçük bilim insanı

→ **Öğretmen Rolü** = yaratıcı öğretmen
pasif rolden → aktif role geçen bir rol yelpazesi
pedagogista a atelierista da var

→ **Dokümantasyon** = ürün değil süreç

- Reggio Emilia tarzı dinleme
- gözlem yapma
- doküman ~~toplama~~ toplama
- bunları diğer meslektaşlarla yorumlama

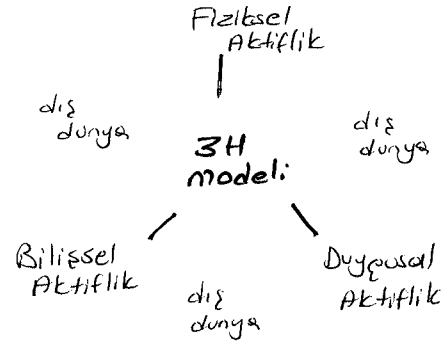

→ **Çevrenin rolü ve ilişkiler**

"ben biziz" → toplumsal dayanışma

→ **Merak - tabanlı Proje Yaklaşımı** (progettazione)

- ↳ Proje konularını çocukların ilgi ve ihtiyaçları belirler
- ↳ Projeler çocukların işsel motivasyonu ile hayat bulur
- ↳ Zengin proje olanakları ile çocuklara seçme şansı tanınır
- ↳ Projeler çocuk merkezlidir.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Yaratıcılık Testlerinin Kullanım Amaçları

Cramond

- 1- İnsan beyninin, gelişiminin ve gelişiminin anlaşılaraq desteklenmesi
- 2- Bireyselleştirilmiş eğitimin geliştirilmesine yardımcı olunması
- 3- Gözüm getirci ve psikoterapi programları için ek bilgi sağlanması
- 4- Eğitimsel materyallerin, programların vs. farklı etkilerini değerlendirilmesi
- 5- Başka türlü gözden kaçabilecek çocukların potansiyellerine dikkati çekmesi

Davis → yaratıcılık testleri nerede kullanılır-

- 1- Yaratıcı çocukların, onlara uygun programlar için tespiti
- 2- Yaratıcılığın değişimini ve yaratıcı bireyleri araştırma
- 3- Rehberlik

Yaratıcılığın ölçümünde kullanılan Geleneksel Alt Başlıklar

- ürün → birey için ölçümler bulunmaktadır.
- süreç → çözümler

Yaratıcılığa Yönelik VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ

- 1- Davranış veya Performans Verisi
- 2- Öz Bildirim Verisi
- 3- Derecelendirme Ölçekleri
- 4- Testler

YARATICILIK ÖLÇEN ARAÇLAR

- 1- Torrance Testleri
- 2- Wallach ve Kogan Testleri
- 3- Guilford Bataryası
- 4- Purdue ilköğretim çocukları için Problem Çözme Envanteri
- 5- Flanagan'ın Yaratıcılık ve Mednick'in Uzak Çağrışımlar Testi
- 6- Öz bildirim Envanterleri
- 7- Kişilik, Tercih veya Stil Envanterleri
- 8- Myers-Briggs Tip Göstergesi
- 9- Çocuklar için Ölçme Araçları
- 10- Çeşitli Endeksler
- 11- Williams Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği
- 12- Yaratıcılık Potansiyelini Değerlendirme Testi

YARATICI PROBLEM ÇÖZME TEKNİKLERİ

BEYİN FIRTINASI en az 5-6 kişi 12 en ideal ✓

Beyin Fırtınasını oluşturan temel unsurlar

- Değerlendirmenin sona bırakılması
- Serbest ortam
- miktar
- Çarpazlama - geliştirme

Beyin Fırtınasının Aşamaları

1. Sorunun Belirlenmesi ve Tartışılması
2. Sorunun Yeniden Tanımlanması
3. Tanımlardan birinin seçilmesi
4. Isınma Turu
5. Beyin Fırtınası (Düşünce Üretme)
6. En Akla Gelmeyecek Düşünce
7. Değerlendirme

SCAMPER (Yönlendirilmiş Beyin Fırtınası)

"Kaamak, aceleyle gitmek", özgün fikirlerin değerlendirilmesine yardım eder.

- **Yer değiştirme**: Nesneyi başka bir şeyin yerine koyma çabası yapılır.
- **Birleştirme**: Farklı düşünceler ve öğeler bir araya getirilerek birleştirilir.
- **Uyarlatma**: Nesnenin bir amaç/duruma uyum sağlaması için üzerinde düzeltmeler yapılır. Var olan nesnel olayla ilişkisiz konu, fikir, ürünler birleştirilerek yeni düşünceler ortaya çıkarılır.
- **Değiştirme, küçültme, büyütme**: Nesnenin orijinal şeklini alıp biçimini değiştirmek için büyütme, küçültme, hafifletme, yavaşlatma gibi düzenlemeler yapılır.
- **Diğer Kullanımlarının Yerine Koyma**: Çocuktan elindeki nesneyi her zaman kullandığı amaçları farklı amaçlar için kullanması istenir.
- **Yok etme, Gıkarma**: Çocuktan bir nesnenin bir özelliğinin tümünü ya da bir bölümünü atması istenir.
- **Tersine çevirme ya da yeniden düzenleme**: Çocuktan nesneyi sahip olduğu şekilde farklı olarak düşünmesi istenir.

Yaratıcılığı Artırıcı yöntemler

- yap-boz parçası (jigsaw) } yöntemi
- zihin şekillendirme
- Yaratıcı düşünce
- Tekil strateji (altı soru) } yaklaşımı
- Çoklu strateji
- sistem

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

Dram: Sahne üzerinde oynanarak yazılmış, konular ve devinimlerle gelişen, karşıt olayların çatışmasıyla sonuçlanan oyun/acıklı olay

Drama: İfade eylemi olan, tüm yaşam durumlarını geniş ölçüde içeren her türlü etkinliktir. Tiyatro yazını, oyun yazma sanatı, oyun, yapıt.

Dramatik: Sahne oyununa özgü olan, ifade gerilim, çatışma, çetireli olaylar ve karşıtlıklar bulunan, insanla ve insan ilişkileriyle gelişen yapıt ya da olay, etkileyici, ani, birdenbire olan.

Dramatik Oyun: Oynayanların keşfettikleri ve çevrelerindeki tüm karakterleri ve hareketleri yoğunlukla taklit ettikleri özgür bir ortamda oynanan oyundur.

-Bireysel değildir bir grubu gerektirir
-Kendiliğinden gelişir, anlıktır, süresi kestirilemez
-doğaçlama odaklıdır ve gelişimini gündelik yaşantılardan alır.

*Gocukların oynadığı evcilik oyunları, dramatik oyunların tipik örneğidir.

*Gocuklar rolleri paylaşır - sürdürürler (yetkin müdahalesi olmadan)
*Dramatik oyun, yaratıcı dramaya geçişte önemli bir basamaktır.

Dramatizasyon: Daha çok yazılı bir metne dayalı olarak bir konunun, öykünün, mesalin, durumun vs. oyunlaştırılması.

*Konunun, metnin seçimi, rollerin dağıtımı daha çok öğretmen tarafından yapılır. Katılımcılar verilen rollere bağlı olarak canlandırmalar yaparlar.

*Öğretmen daha çok süreci kenardan yönetir, role girmez

Gocuk Tiyatrosu: Okul öncesi dönemden ergenlik dönemine kadar, amatör veya profesyoneller tarafından gocuklar için yapılan tiyatrodur. *Sahne*

Psikodrama: Moreno'nun → Sosyometri kuramının tekniklerinden biridir

*Gerçek dramatik yöntemler kullanarak bulmaya ve incelemeye çalışır.

*Psikodrama sağaltıcı, rehabilite edicidir.

Oyun: ! Oyun, eğitimde dramadan farklı ancak drama sürecinin her aşamasında özellikle hazırlık-sınma aşamalarında kullanılan önemli bir etkinliktir.

OKUL ÖNCESİNDE DRAMA

*Öğretmen, çalışmanın amacını net olarak belirlemelidir.

*Öğretmen drama çalışmalarını dışarıdan yönetebileceği gibi, role girip çalışmanın içinde yer alarak da yönetebilir. "Öğretmenin role girmesi" ✓

*Drama

4 yaşlarda 20-25 dakika (10-15)
5 yaşlarda 25-30 dakika (20-25)
6 yaşlarda 30-40 dakika

*Kümeleşmeleri ortadan kaldırmak için öğretmen, değişik sayısmacalarla küme ayrımında farklı belirlemelere gitmeli.

*Basrol ortadan kaldırılmalı, herkese eşit roller dağıtılmalıdır.

*Sonuçtan çok süreç önemlidir.

*Sejirci yoktur → çalışma grubu <seyirci> hem

*Sahne gereksinimi duyulmaz. Tüm ortamlarda gerçekleştirilir

*Doğaçlama ve rol oynama teknikleri önemli ✓

*Eğitimde dramanın öğeleri;

-lider -grup -mekan -konu -canlandırma

*Dramanın olmazsa olmazları:

*Yaratıcılık <mış gibi> yapmak <spontanlık (kendiliğinden)>

*Konu seçiminde en önemli nokta belirlenen hedefler ve bu amaçlara yönelik geliştirilen kazanımlar.

*metin zorunluluğu yoktur X

*Erikson → eğitimde drama çalışmalarını sosyal yaşamdaki kuralları içselleştirme ya da sosyal yaşamın provası olarak görür.

*Vygotsky ve Piaget ⇒ "miş gibi" yapma önemli ✓

*1,5-2 yaşlarda ertelenmiş taklit başlar

*3 yaşından itibaren eğitimde dramanın oyunları başlar

Eğitimde dramanın aşamaları

1. Sınma - Hazırlık Çalışmaları

2. Canlandırma

3. Değerlendirme - Tartışma

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Drama sonrası destekleyici - tamamlayıcı eğitim etkinliklerinin nitelikleri

- belirli bir amacı olması
- davranışa yansımaları
- olumlu olmalı (sonuçları)
- çocuğun etkin katılımını sağlamalı
- bütünsel eğitim sağlaması
- değerlendirilebilir olması

* Drama etkinliği sonunda yapılan tartışma birbirini izleyen 6 düzeyden oluşur;

1. Zihinde canlandırma düzeyi (3-4 dak)
2. Tanımsal düzey
3. Duygusal düzey
4. Bilişsel düzey
5. Yaşantısal düzey
6. Etkinliği geliştirme düzeyi

!! Tartışma düzeyleri ardışık, sırayla olmalıdır. yeterli zaman tanınmalıdır, oturma düzeni → daire.

Drama Etkinliği Sonrasında Soru Sormanın İncelikleri

- Akılcı soru
- Olgusal soru
- Tehdit edici olmayan soru
- Soru sorulmasını destekleyen tavır
- Yaratıcı soru
- Duygusal soru
- Genel soru
- Özel soru
- Birincil soru (zihinde canlandırma düzeyinde)
- İkincil soru (sorulmaz!)

Drama Etkinliği sonrası destekleyici Tamamlayıcı Eğitim Teknikleri

- Resim çizme - boyama
- Kesyap (Koloj)
- Plastik hamur
- Şarkı söyleme
- Küme ile kalem-kağıt alıştırmaları

Okul öncesi Eğitimde Yararlanılabilecek Drama Teknikleri

- Doğaçlama
- Rol Oynama
- Tüm Grupla Doğaçlama - Rol oynama
- Dramatizasyon
- Heykel Formu - Fotoğraf Oluşturma
- Anlatı Tiyatrosu

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

DRAMADA PANDOMİMİ

*metin olmadan bir uyarıcıdan yola çıkarak eğitimi liderliğinde, çocukların kendi yaratıcılıklarını kullanarak jest ve mimiklerle duygu ve düşüncelerinin sözsüz ifade edilmesidir.

→pandomim çalışmaları, özellikle kendilerini konuşarak ifade edemeyen ve utançan olan çocuklar için rahatlıkla kullanılabilir.

→Okul öncesi dönemde 10-15 dakikalık, daha büyük çocuklarda 45 dakikalık..

→Pandomimde çocuk sayısı 15-20 den fazla olmamalı

→Pandomimde, görme, ~~duyuma~~, işitme, dokunma, koklama, tat alma, olmat üzere 5 duyuya yönelik etkinlikler çok önemlidir.

*Pandomimde 3 temel teknik vardır.

1-Model oluşturma

2-oluşturulan modelin yaşar hale getirilmesi yani hareketlendirilmesidir

3-^{Gerçeği} Gocuğun yaşadığı gibi yansıtan ilk modele karşılık olarak ideal bir model oluşturularak geçiş tekniklerinin geliştirilmesidir.

→4-5 kişilik gruplar

→hayal gücünü geliştirici materyal

DRAMADA DOĞAÇLAMA: 'anında oluşan' yaratıcı

Doğaçlama; bireyin bir olayı, kendi anıları, deneyimleri, yaşantıları ve gözlemlerine dayanarak bir metne bağlı olmadan canlandırabilmesi ve karşısındaki gruba anlatabilmesidir.

*Bireysel yada grup olarak yaratıcılığın en çok ön plana çıktığı çalışmalardır.

*Pandomimde olay ve durumlar, rol oynamada karakterin duygusal özellikleri canlandırılır. Doğaçlamada ikisidevar

*Doğaçlamayı oynamak, rol oynamadan zor gelir olay ve durumlar önceden verilse de karakterlerin özellikleri ve duyguları çocuklar tarafından doğal olarak canlandırılır, diyaloglar doğal olarak oluşturulur. Bu diyaloglar dil yeteneğini en üst düzeye getirmeye yardım eder.

*Doğaçlama hikayenin gizgisini açarak, hikayeden uzaklaşıp yeni bir durum oluşturulmasına izin verir.

*Doğaçlama için en iyi hazırlık →pandomim çalışması

*Eğitimci çocuklarla oyuna katılmalı.

Farklı doğaçlama geçitleri vardır

*Bedeni kullanarak yapılan doğaçlamalar

* Nesnelerle " "

düzenli kişileri konu alan " "

* Geçitli durumlardan Etkinleşen " "

* Tamamlamaya yönelik " "

* İnsanlar arası etkileşimin yoğun yaşandığı yerlerin canlandırılması

DRAMADA ROL OYNAMA

Rol oynama, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini kendisinin olmayan bir role bürünerek ifade etmesini ve bir oyundaki karakterlerin özelliklerini davranışlarla canlandırmasını sağlayan bir tekniktir.

*Pandomimde farklı olarak rol oynamada duygu ve düşünceler mimiklerle ve sözel olarak ifade edilebilmektedir.

*Rol oynama, çocuklara insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı amaçlayan bir tekniktir.

*Rol oynama, potansiyel olarak öğrenmenin en güçlü şeklidir.

*Çocuklar rol oynama ile;

-rolleri hayal edebilir, diyalog oluşturabilir, duyguları hissedebilir, vücutlarını kullanabilir, karar verebilir

-problemleri çözmek ve problemler hakkında konuşmak için geçmiş ve şimdiki deneyimlerini kullanabilir

-Başkalarının bakış açılarını görebilir

-Duygun rollerle, hareket ve davranışlarını geliştirebilir

-Becerilerini ortaya çıkarır, yeteneklerini dener

-Dilin fonksiyonunu ve şekillerini keşfedebilir.

*Yazın türleri kullanılan rol oynama etkinliği okul öncesi çocuklara başlangıçta zor gelebilecek etkinliklerdir. Dramaya yeni başlamış çocuklarla uygulanması önerilmemektedir.

*Rol oynamaya farklı meslek gruplarının rolleri ile başlamak en iyisidir.

(*rol oynamanın üstün yönleri ve sınırlılıkları var.)

*Taklit ve pandomim, rol oynamaya başlamanın en kolay yoludur.

↓
*Rol oynamaya, açıkça belirlenmiş kurallar ve hazırlık çalışmaları, giriş alıştırmaları ile başlamak faydalıdır.

*rol oynamanın en gelişmiş biçimi gerçek hayatta henüz yaşanmamış rolleri üstlenerek yaşamın ileriki aşamalarına hazırlanmaktır.

rol oynamanın aşamaları

-kuralların belirlenmesi ve hazırlık çalışmaları

-konuya uygun sorunun veya durumun belirlenmesi

-rol dağılımı

-rollerin tasvir edilmesi

-olayın canlandırılması ve tartışılması

-izleyiciler ve oyuncuların tepkisi, önerileri, değerlendirmeleri

*oyunlar sırasında nesnelere kullanılabilir

*süresi ve sıklığı eğitimcinin takdirindedir

*alan önemli

*eğitimci rehberlik yapar, oyuna da katılabilir

o o o

↳grupla sözlü etkinlikler

↳oyun gösterileri

↳hayranlar

↳zamanda yalculuk

↳kolay ve kolay rol oynamalar

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

DRAMATİK ETKİNLİKLERDE DRAMATİZASYON

Dramatizasyonda konunun, metnin seçimi, rollerin dağılımı eğitimci tarafından yapılır. Eğitimci tarafından verilen rollere bağlı kalınarak beden dili ya da sözel olarak canlandırma yapar.

• Dramatizasyona başlamadan önce çocuklara hikaye sunulmalı.

• Hikayedeki olayların dramatize edilmesi, çocuğun hikayeyi daha net anlamasına yardımcı olur.

• Okul öncesinde dramatizasyon ilköğretim döneminde yapılan dramatizasyondan yanıt bakımından farklıdır.

• Okul öncesinde bir metnin veya konuşma/hareketlerin aygısının yapılması düşünülmez

• Dramatizasyonun sahnede gösteri olarak sunulmasında uygun değildir. Çünkü;

↓
dil gelişimi açısından uygun olmaz
sahne çocukta kaygıya yol açar
ezber yapamaz (bellek yetersiz)
ezber yaratıcılığını öldürür.

• Hikayeler mantıklı, somut, seviyelerine uygun, güldürücü, ilgi çekici heyecan verici olmalı.

• Dramatize edilecek hikayenin konusu, dili, karakteri önemli.

• Sınıf ortamında yapılabilen çocuk merkezli bir eğitimidir.

• Müzikli dramatizasyon

• Eğitimci çocukları cesaretlendirir. metni farklı tekniklerle anlatır, metinle ilgili sohbet eden

DRAMATİK ETKİNLİKLERDE HİKAYE TAMAMLAMA

• Hikaye tamamlama etkinlikleri özellikle küçük yaşta çocuklarla yapılır.

Hikaye tamamlama etkinlikleri

• Hikayenin başlığını buldurma

• Hikayenin sonucunu buldurma

• Hikayeyi geliştirme bölümünde keserek tamamlama

• Hikayenin tamamını oluşturma

DRAMADA HİKAYELERDEN OYUN OLUŞTURMA (SON)

Çocukların çeyizli resimlerden, nesnelere, durumlardan yola çıkarak kendi hikayelerini oluşturmaları ve oluşturdukları hikayeleri canlandırmalarıdır.

• Çocuklar için tüm dramatik etkinlikleri uygulamış, diğer drama etkinliklerine yer vermiş ve çocukları drama çalışmalarına alıştırmış bir eğitimci, bu etkinliğe geçebilir.

• Çocuklar gruplara ayrılabilir.

• Eğitiminin müdahalesine gerek yok. eğitimci gruplara rehberlik eder.

• Kuklalar, resimler, fotoğraflar, hikaye sayfaları, hikaye isimleri, farklı nesnelere kullanılabilir.

Sanat formunu kullanma becerisi
Kırsal ve sosyal eğitim
dinleme ve konuşma

• Kilitli değerlendirme
• Niceliksel değerlendirme
• Gelimsel değerlendirme

• Kendi kendini değerlendirme

• Grup Değerlendirmesi

• Bireysel Değerlendirme

• İmamodir

• İmamodir
• İmamodir
• İmamodir

• Eleştiriler kişiye değil role yapılır.
• Sınıfta değerlendirme yapılabılır.

• Çalışma öncesi, çalışmada, çalışmada

• Öğretmenlerin ifade etmelerini sağlamaktır.
• Öğretmenlerin olumlu duygularda ayrılma ve

• Bulunma, yapıcı eleştiriler yapabilmek, drama
• Geliştirme, etkileşim, sorular, paylaşım

• Bu ortamda çocukların değerlendirme getiren
• Değerlendirme, değerlendirme

• Çocuklar, plan ve kendisi açısından değerlendirilmeli.

• Değerlendirme mutlaka yapılmalı

DEĞERLENDİRİLMESİ

DRAMATİK ETKİNLİKLER VE DRAMANIN

• Grup sayısı 15'ye gemenel

• Etkinlik ilke ve yörelere ait müzik kullanılmadı

• Müzik ve konu uyumlu olmalı

• Yönergeler önceden verilmesi

• Alan geniş, temiz, düzenli, güvenli olmalı

• Eğitiminin rolü

• Gerçek

• Durum belirleme → birleştirme

• Yönergeleri alma → faaliyet etme

• Yaratıcı dans eğitiminde Süreç bulunur

• Katılı

• Çocukun dilsel ve bedensel gelişimine

• Etkisel yaratıcılığı geliştirmek

• Daha fazla egzersiz yapma olanağı sağlamak

• Dans eğitime yöneltilmek

• Bütün amaçları eğlenceli ve dolu geçirmek

• Sosyal düzeni sağlamak

• Kültürel ve bireyler için uygun bir ortam sağlamak

• Dans edenleri eşlik de neyimlere ağıle hale getirmek

• Hareket eğitimi sayesinde sağlığı ve hareket yeteneğini

• Dans eğitiminin amacı

• Dans, uygun ve düşüncelerin dışı varımı

DRAMATİK ETKİNLİKLERDE YARATICI DANIŞ

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Drama: Bir sözcüğü, kavramı, davranışı, düşünceyi, yasanti ya da olayı rol oynama gibi tiyatro tekniklerinden de yararlanarak canlandırmaktır. Kısa drama; "anlatımın eylemlerle gerçekleştirildiği onların oluşturulduğu süreç."

↳ Drama çalışmalarında tiyatrodaki olduğu gibi bir başlangıç ve bir son bölümü olmayabilir

↳ Drama da belli kurallar ve bu kurallara içinde özgürlükleri içerir

↳ Dramada oynanıp canlandırılanlar o anda ve ilk kez oluşturulduğu için doğru ya da yanlış yoktur

↳ Çocuklar, gerçek veya hayali yeni bir kimliğe bürünerek başkalarının hislerini, düşüncelerini anlama ve onların davranışlarını değerlendirme imkânına sahip olurlar.

↳ Drama, zekanın çok boyutlu kapasitesini kullanma ve geliştirme imkânı sunar.

Dramatik: "sahne oyununa özgü olan, duyguları kamaşlayan"

Dramatik etkinlik: Dramatik oyun - oynayanların keşfettikleri ve çeurelerindeki tüm hareketleri ve hareketleri taklit ettikleri özür bir ortamda oynanan oyun. → Bu tür oyunlar bireysel değildir, bir grubu gerektirir, anlaktır. → temel olarak öykünmeye dayanır. → örneğin eucilik

Dramatik oyun, yaratıcı drama ya peçişte önemli bir basamaktır.

Dramatizasyon: öğretmen metni okur ya da anlatır, rolleri dağıtır, çocukların canlandırmaları beklenir. Tiyatroya benzer. Metinlere aynen bağlı kalınmak zorunda değil, öğretmen yönetir, role girmez. Belirli bir metne bağlı kalınarak yapılan canlandırması içerir

Yaratıcı Drama: Çocukların fikirlerini deyağlamaları ve sunmaları için uygun bir ortamdır. Tüm çocukların kendilerine zor gelen düşünceleri daha kolay anlamalarını sağlar.

Yaratıcı drama 4 temel yönde anlama yeteneğini geliştirir:

① Yaratıcılık yönünden çocukları değerlendirir. Yanlış veya doğru deneyimler yaşayan çocuklarda olumlu benlik algısı oluşturur. Her çocuğun bir rolü yorumlaması, birbirinden farklıdır.

② İş birliğine dayalı öğrenme ve paylaşımlı deneyimleri içeren takım çalışmasını anlama yoludur.

③ Çocukların soyut olarak anlamlı ve kişisel gerçek yaşam durumlarını oluşturmalarını sağlar.

④ Yaratıcı drama, seyirci ve aktör olma fırsatı sağlar

Eğitimde Drama, önceden belirlenmiş eğitimsel amaçları olan, tüm çocukların kendi öğretmenleri ile birlikte, daha çok büyük motor hareketlerle yaptıkları ifade etmeye, rol oynamaya, canlandırmaya ve tartışmaya dayalı grup etkinlikleridir. / Bir eylemin, bir olayın, duygunun, çeşitli rollerin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsöz, kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile ifade edilmesi, canlandırılmasıdır.

* Eğitimde drama, iki anlamlı görüş ve amaçta sahip olarak tanımlanabilir. Bunlardan biri Yaratıcı drama, diğeri etkinlik çalışmasıdır.

* Rol oynama da denir.

⊗ Okul öncesi eğitimde dramanın amacı:
Çocuğun yaparak, yaşayarak tüm gelişimlerini desteklemektir. Yaratıcı dramanın amacı ise kişinin oyun yaratırken anlaması, farkına varması ve öğrenmesidir.

* Eğitimde drama temel olarak "miş gibi" konuşma olarak da tanımlanmaktadır.

Dramatik Etkinlikler ve Dramanın Çocuk Gelişimindeki Yeri

1. Bilişsel Gelişim

→ Taklit ve imgelem

→ Algı ve Bellek

→ Dikkat / Konsantrasyon

→ Keşfetme

→ Muhakeme becerileri (• anımsama • kritik düşünme • basit düşünme • yaratıcı düşünme)

→ Problem çözüme ve Eleştirel düşünme

→ Bağımsız düşünme ve karar verme

→ Yaratıcılık ve Hayal gücü

2. Dil gelişimi

→ İletişim becerisi

3. Sosyal-Duygusal Gelişim

→ Empati Becerisi

→ Duygularını ifade ve kontrol etme

→ Benlik Algısı

→ Güven duygusu kazanma

→ Grupla iş birliği yapma

→ Sosyal Duyarlılık (Farkındalık)

→ Sorumluluk Duygusu Geliştirme

→ Toplumsal Yaşam Becerisi

→ Sosyal beceriler

4. Psikomotor gelişim

5. Estetik Yetilerin Kazanımı

6. Öz bakım becerileri.

NOT 3

Algı: bir ya da birden fazla duyu organının beyinde kaydettiği bilginin yorumlanması veya anlamlandırılması. işlemi

dikkat: acı, aydınlık, duru bilinc durumunda algının bir kişi, konu, nesne ya da olay üzerinde odaklaşması ve yoğunlaşması

muhakeme: bir konuyu zihinde iyice düşünüp inceleyerek karar vermek, akıl süzgecinden geçirmek ya da bir sorunu gözlemek için çıkar yol aramak
↳ bilgiyi keşfetmeyi sağlar

yaratıcılık: herkesin gördüğünü görmek ancak hiç kimsenin düşünmediğini düşünmek ve daha önce hiç kimsenin yapmadığını yapmaktır. Bireyin dünyayı kendine özgü biçimde görmesi, seçicilendirilmesi ve düzenlenmesidir.

empati: başkalarının duygularını anlama ve uygun tepki de bulunma... kişiler arası ilişkilerde içtenlik, ilgi, bağlılık ve duyarlılık gösterebilme...

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

DRAMATİK ETKİNLİKLERDE TAKLİDİ OYUN:

→ Duyusal-devinim döneminde basit şemalarla başlayan taklit davranışı, okul öncesi dönemde bu yeteneğin gelişmesine bağlı olarak çocuğa içsel taklit sürecini başlatır ve zihinsel imjeler oluşturmaya başlar.
→ Hayali oyunlara geçişin ait yapısını oluşturur.
→ Taklit oyunları okul öncesinde gözlenebilen ilk etkinliklerden biridir

↳ Bu nedenle sembolik düşüncenin pekiştirilmesi 3-4 yaşlarda dramatik etkinliklere taklidi oyunla başlanır.

→ Taklit oyunları tüm sınıfla birlikte aynı anda oynanır

→ Çocuğun taklit edeceği nesnel olayı taklit edebilmesi için deneyim sahibi olması gerekir.

→ Taklidi oyunda hikaye kullanılmamaktadır.

→ Materyaller, ses efektleri kullanılabilir.

→ Eğitimiçi; etkinliğin çocuğun yaşına, gelişim düzeyine ve sosyo-kültürel özelliklerine uygun olmasına dikkat etmelidir.

→ Taklit edilecek nesne ya da canlıların hayali olması yerine, onları çocukların yaşantılarından yararlanarak seçmeli.

→ Eğitimiçi hem yönerge vermeli, hem de hareketi çocuklarla birlikte yapmalıdır.

* ~~Notlar~~

DRAMADA HAREKET GALIŞMALARI

* Temel hareket becerileri: yürüme, koşma, fırlanma, dengede durma, kayma, dans etme vb.

* Bildiklerini en iyi anlatma ydru bedenlerini hareket ettirme

* En iyi oyun açık havada, düz bir alanda oynanır

Hareket gelişmeleri planlanırken göz önünde bulundurulması gerekenler

- beden farkındalığını geliştirme

- öz denetim, konsantrasyon becerisi ve odaklanmayı geliştirme

- saygı duyma becerisini geliştirme

- sınıfta katılımı sağlama

- bilişsel öğrenmeleri harekete geçirme

- öz değer geliştirme

♣ Haftada 2-3 gün (en az) yer verilmeli.

* Tüm çocukların katılımı ile yapılır.

* Çocukler hareketlerle ilgili zıtlıkları ve uç noktaları severler.

Hareket çalışmalarında eğitimiçi: (6 gelişimsel)
 notta

~ farkında olma

~ bağımsız olma

~ duygu ve düşünceleri ifade etme, kabul etme

~ sorumluluklarını kabul etme ve işbirliği içinde çalışma

~ tepkilerindeki niteliği geliştirme

~ ilişkileri planlama

DRAMATİK ETKİNLİKLERDE PANDOMİM

Dramatik etkinliklerde pandomim; olay, duygu ve düşüncelerin söz olma dan büyük kasların kullanılarak anlatılmasıdır.

→ Küçük çocuklarda pandomim kişisel deneyim ve gözlem odaklı olmasına rağmen, hayal öğelerine sahip olabilir.

→ Pandomim sözsüz iletişim, konsantrasyon ve birlikte hareket etme becerilerinin gelişimini desteklemektedir.

→ Pandomime çocukların alışık olduğu öz bakım becerilerine yönelik hareketlerle başlamak gerekir.

↳ Bir sonraki aşamada basit bir hikaye veya yaşanmış bir durum anlatılabilir.

Pandomim ikiye ayrılır.

Grup Pandomim: Başlangıç için uygun olan grup pandomim hayal gücünü ve farkında olma becerisini geliştirir. Büyük tas hareketlerini ritim eşliğinde kullanabilir. Bütün grubun aynı anda aynı hareketi yaptığı pandomimdir. 3-4 yaşlarında kolaylıkla yapılabilir.

Karakter Pandomim: Belirli karakterlerin yaptığı hareketlerden oluşmaktadır. Grup pandomimde olay yer alırken karakter pandomimde hikaye ve karakter ön plandadır.

Karakter pandomimde eğitimiçi önce olay yada metni anlatır, sonra rol paylaşımı yapar. Öğretmen olayı yavaş yavaş anlatırken çocuklar karakterlerin hareketlerini sırası geldiğinde yaparlar.

Pandomim etkinliği hazırlarken ve uygularken eğitimiçi;

- çocuğun bulunduğu gelişim düzeyi ve yaşına

- sosyo-ekonomik düzeyine

- kültürel özelliklerine dikkat etmelidir.

Taklidi Oyun ile Pandomim Arasındaki

Benzerlikler:

* Büyük kas motor gelişimine hitap etmektedirler

* mimikler, sayut ifadeler, duygu ve düşünceler kullanılmamaktadır

* Materyal kullanımı çok önemlidir.

Farklılıklar:

Taklidi Oyun

→ eğitimiçi hareketi çocuklarla yaparak örnek olur.

→ hikaye yoktur

→ sadece karakterler vardır

Pandomim

→ eğitimiçi sadece yönerge verir

→ hikaye kısmı vardır

→ karakterler bir olay içerisinde yer alır.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

*DRAMATİK etkinliklerde eğitim ortamlarının düzenlenmesi

*Dramatik etkinlikler, gün içerisinde yer alan fen-döğre, müzik, Türkçe, okuma-yazmaya hazırlık etkinlikleri gibi diğer etkinliklerle bütünleştirilerek uygulanabilir.

*Bu nedenle genel anlamda sınıf ortamında uygulanan etkinliklerdir.

*Sınıfta bazı düzenlemeler yapıp, materyaller yerleştirilebilir.

*DRAMADA Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi

*En iyi mekan, özel olarak düzenlenmiş bir drama atölyesi ya da drama sınıfıdır.

*→ Müzeler, kütüphaneler, parklar, galeriler, sanat ve kültür merkezleri, alışveriş merkezleri, fabrikalar, sahiller ....

Mekanın özellikleri ?

- mekanın zemini parke veya halı kaplı olmalıdır
- Sıcaklık ve aydınlatma koşulları uygun olmalıdır
- Ses yalıtımına özen gösterilmelidir
- Nötr renklere yer verilmelidir
- Güvenli, sağlıklı ve yeterli bir alan olmalıdır
- Sabıtlanmış masa, dolap gibi malzemeler olmamalıdır.

Dramatik etkinliklere ve Dramaya ayrılan SÜRE

- *dramatik etkinlikler → 15-20 dakikalık
- * Eğitimde drama etkinlikleri → 30-45 dakikalık planlanmalı

*Yapılacak etkinliklerde rol dağılımı, materyal düzenleme, planlama, fikir birliğine varma için zaman gereklidir

*Yapılacak çalışmalarda "gücünün ilpi gösterdiği" "yapmayı ısrarla sürdürdüğü en az 10 dakikta ilpi gösterdiği" "tüm enerjisini vererek katıldığı" "taklit ederek, rol oynayarak katılabildiği" etkinlikler uygun etkinlikler olarak kabul edilir ve uygulanabilir.

Dramatik etkinlikler ve dramada kullanılan materyaller:

* Drama sürecinde araç-gereç veya materyallerin farklı amaçlar için kullanılması, biçim değiştirmesi ya da bir kaç nesnenin bir arada farklı işlevler üstlenmesi mümkün.

*Dramada kostüm kullanma zorunluluğu yok. Ancak bazı materyaller kullanılabilir.

↳ Dramatik etkinliklerde ise mutlaka materyal kullanılmalıdır.

* Drama ve dramatik etkinliklerde en sık kullanılan ses araçları teyp, CD çalar gibi müzik ileten araçlar.

*Sözsüz CD'ler, resim, fotoğraf, poster, yazı, gösterim tehtası gibi görsel araçlar

*karton, resim kağıdı, resim kartları, kukla, farklı oyuncaklar, est. Eyaletler, sapkalar, gözlükler, afişler, maskeler, başlıklar..

*ritim araçları

kuklalar: ayazuk kuklası, parmak kukla, el kuklası, zaamuk kukla, galge kuklası, diz üstü kuklalar, tavuk kuklası, ipli kukla

Dramatik Etkinlikler ve Dramada Eğitiminin Rolü

→ Dramatik etkinlikler, eğitimde drama etkinlikleri ile kıyaslandığında daha yapılandırılmış etkinlikler olarak nitelendirilebilir.

→ Bu nedenle dramatik etkinliklerde eğitimci, pek çok sorumluluğu üstlenmelidir.

↳ Eğitimci, hangi dramatik etkinliğe yer vereceğini kararlaştırdıktan sonra seçtiği etkinliğe uygun metanı belirler. Metanda gerekli düzenlemeleri yapar. Materyalleri hazırlayarak çocukların kullanımına sunar.

→ Eğitimde drama çalışmalarında eğitimci rehberlik eden kişidir.

→ Eğitimci kimi zaman etkinliklerde rol alan yönlendirici, kimi zaman bilgi veren eğitimci, kimi zaman da katılımcıları motive eden, onların ileri adımlarını sağlayan ve çalışma sırasında bir kaynak görevi üstlenen geliştirici pozisyonundadır.

Eğitimcilerin sahip olması gereken özellikler

- Alan Bilgisi
- Oyun Bilgisi
- Yaratıcılığı Destekleme
- İletişim becerileri
- Planlama
- Kabul (kabul edilen bireyin kendisidir)
- Reddetme (reddedilen onaylanmayan davranışlardır)
- Gözlem
- Teknik Bilgi
- Rol alma ve etkinliklere katılma
- Yönergelerin nitelikleri
  - Kısa ve net açıklamalar → duyulabilecek ses tonu
  - Canlı, enerjik, gülümsemeli
  - tüm bedenini kullanabilmesi → uygun yüz ifadesi tabiri mahi
  - ses tonu, vurgulama, konuşma akıcılığına dikkat etmeli
  - yüz yüze ve göz iletişimi kurarak yönerge vermesi
  - emir cümlesi kullanmamalı
  - yönergenin anlaşılabilirliğini denetlemeli
  - iletmiş yönerge vermemeli
  - uzun kopye
  - çocukların kendi aralarında konuşmalarına izin vermemeli (yönerge bitmeden)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Matematik Eğitiminin Amacı

- Çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağlamak
- Çocuklarda matematiğe olumlu bir tutum kazandırmak
- Çocukların önceden getirdikleri kavramsal bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurmasına yardımcı olmak
- matematiksel kavramların neden ve nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak

GELİŞİM TEORİLERİ VE MATEMATİK EĞİTİMİ 8

Sosyal Öğrenme Kuramı / Vygotsky

- Çocuklar temel zihinsel ve algısal yeteneklerle doğmuştur → hayatın ilk 2 yılında biyolojik takvim ve çevre ile kurduğu ilkel etkileşimle gelişir.
- "dikkat ve uyarılma" → pek çok insanda benzer
- "düşünme ve konuşma" → kültürler arası farklılık gösterebilir
- "yakınsak gelişim alanı"

Zihinsel Gelişim Kuramı (Yapılandırmacı Yaklaşım)

Piaget Erken yaşlarda üa bilgi grubundan bilgi edinirler.

1. **Fiziksel Bilgi** → Deneyim kazandıkça ve somut objeler ile etkileşim kurdukça gelişir.
2. **Mantıksal-Matematiksel Bilgi** → objeler arasındaki ilişki bilgisi. Çocuk zihne yapılandırır, etkileşimler ile güncellenir.
3. **Sosyal Bilgi** → Fiziksel bilgi aracılığı ile yalnızca sosyal çevreden öğrenebileceği bilgi.

Korunum İlkesi :

- Sayı korunumu → 5-6 yaş
- Madde korunumu → 7-8 yaş
- Alan korunumu → 7-8 yaş
- Sıvı hacmi korunumu → 7-8 yaş
- Ağırlık korunumu → 9-10 yaş
- Katı hacmi korunumu → 11-12 yaş

gelişir

*** Hem Vygotsky hem Piaget → erken öğrenme ortamlarında → aktif katılım ve bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması → birincil amaçlar

*** Piaget'in öğrenme ortamlarında → bağımsız keşfetme

Vygotsky'nin öğrenme ortamlarında → destekle keşfetme
Kavramı vardır.

1. Sınıflandırma
2. Birebir eşleme
3. Karşılaştırma → öğretme sırası
4. Sıralama

İLK MATEMATİK KAVRAMLARI : Eşleştirme, Karşılaştırma, Sıralama, Sınıflandırma-Gruplama

EŞLEŞTİRME : Birebir eşleme → Sayı kavramının temeli

- Korunum becerisinin kazanılması için ön bir yeti
- En sık başvurulan beceri

4 özellik

1. Eşleştirmedeki nesnelere benzer mi farklı mı?
(zor) (kolay)
2. Eşleştirilecek nesne sayısı az mı çok mu?
(5 veya daha azsa) (kolay) (zor)
3. Eşleştirme yapılacak kümelerin eleman sayısı aynı mı farklı mı?
(kolay) (zor)
4. Eşleştirme yapılacak kümeler birbirleri ile bağlantılı mı değil mi?
(kolay) (zor)

SINIFLANDIRMA - GRUPLAMA : → sayı ve işlemin temeli

- Nesnelere benzerliklerine göre bir araya getirip gruplama.
- Bilgilerin bir araya getirilmesi ve organize edilmesinde kullanılır
- 4 yaşından sonra sınıflandırma yapabilirler
- renk → şekil → boyut

3 seviye

- ① 4-5 yaş → nesnelere arasındaki farkları gözlemlesizden sadece benzerliklerine göre, bir önceki objeyi dikkate alarak sıralar.
- ② 7 yaş → nesnelere 1 özelliğine göre sınıflayabilir
- ③ 8 yaş → benzerlik ve farklılıkları göz önünde bulundurur.

KARŞILAŞTIRMA : → aynı ve farklı olup olmadığını belirleme

- Farklılıklara odaklanma
- Sıralamanın temelini oluşturur
- "daha çok" "daha az" kelimeleri kullanılabilir.
- Ö.öncesinde ölçümsel değil algısal karşılaştırma

SIRALAMA :

- Nesnelere birbirinden ayıran özelliğe göre düzenleme, farklılıkları düzenleme.
- Karşılaştırmanın en üst seviyesidir.
- İlk olarak 5 veya daha az nesne ile çalışılmalı
- Montessori sınıfı çocuklarında oldukça gelişmiş → Deneyimler ile ilişkili.
- "çifte sıralama"
- "ters sıralama"
- Sıralama duyu motor dönemde gelişmeye başlayan becerilerden biridir
- Sıralama → matematiksel sonuç çıkarma ve sayı sisteminin temelini oluşturduğu için önemlidir.

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

SAYI KAVRAMI :

• Sayılar günlük yaşantıda kullanıldıkları amaçlara göre 3 gruba ayrılır:

Nominal Sayılar: isim ya da açıklamalarda kullanılan sayılardır. (A.157)

Kardinal Sayılar: Bir kümenin toplam eleman sayısını anlatan sayılardır. (10 elma)

Ordinal Sayılar: Nesnelerin konum ya da sırasını ifade eden sayılardır. (2. oldu)

• **Sayı Korunumu** → Birebir eşleştirme becerisi
sayı korunumu kavramı gelişiminin temeli.

Sayma İlkeleri

- Sabit sıra ilkesi → saymanın değişmez bir sırası var
- Bire bir ilkesi → her nesne tek bir sayı ile ifade edilir
- Kardinal sayı ilkesi → son söylenen sayı kaç olduğunu gösterir
- Soyutlama ilkesi → karışık nesnelere belli nesnelere sayma
- Sıranın önemsizliği ilkesi → sayılar nesnenin sırası önemsiz

• Okul öncesi dönemde → ritmik sayma, atlayarak sayma, geriye sayma, anlayarak sayma üzerinde durulabilecek sayma yollarıdır.

• Önce 1 → 8 a kadar
sonra 0 ve 10

UZAY VE GEOMETRİ :

• Uzaysal algı çocukların edindikleri ilk geometrik bilgidir.

• **Uzaysal Algı** → nesnelerin boşlukta yerleştirilmesini değerlendirme ve onların ortamdaki ilişkilerini inceleyebilme yetisi.

Uzaysal Kavramlar :

Topoloji: Nesnelere, yerler, olaylar arasındaki ilişki bilimi

Mekanda Konum: pozisyon, yön ve uzaklık bilimi

Parça-bütün: objelerin parça ya da bölümlerden oluştuğu bilimi

Sıra: nesne ya da olayların sıralanması bilimi

Geometri: Çocuklar önce üç boyutlu şekilleri, sonra düz şekilleri tanıyabilirler.

4 temel şekil → daire, kare, üçgen, dikdörtgen

Kavramlar: yuvarlak, daire, kare, üçgen, küp, silindir, kenarlar, köşeler, düz.

4 seviye

1. Şekilleri benzer olanla eşleştirme
2. Şekilleri benzerliklerine göre ayırma
3. Şekli adlandırma
4. Şekli çizme

GRAFİKLER :

• Birebir eşleştirme kavramının gelişmiş olması grafik okumak için ön koşul.

• Sayı korunumu gelişmemiş bir çocuğun grafiği anlaması zor

• Öncesinde grafikler basit, açık ve az sayılı olmalı.

Grafik çeşitleri

- Resimli Grafik
- Dairesel Grafik (0-ö. x)
- Sütun Grafik
- Çizgi Grafik

Örnek konular (grafik yapımı için)

- Çocukların yaşantılarından
- Okuldan
- Bilim
- Sosyal araştırmalar

Grafik konularına dikkat!

- Cinsiyet ayırımına yol açacak konular
  - Fiziksel gelişim konuları
  - Sahip olunan eşyalar
  - Sosyal statü belirteçleri
- } seçilmemeli!

ÖRÜNTÜ :

• Fonksiyon bilgilerinin temeli

• Örüntü kavramı gelişiminde → somut deneyimlerin ve öğretmenin desteğinin çok önemli olduğu bulunmuş.

• Sıralama ve karşılaştırma becerisinin ardından öğrenilebilecek olan örüntü tanıma ve üretme becerisi → üst düzey bir beceridir.

Örüntü ilkeleri

1. Örüntüler çeşitli yapılardan oluşabilir
2. Örüntüler üç temel gruba ayrılır
  - a) Tekrarlayan örüntüler
  - b) Büyüyen örüntüler
  - c) İlişkisel örüntüler
3. Erken çocukluk döneminde örüntü kavramı
  - Örüntüyü tanımak
  - Örüntüyü tanımlamak
  - Örüntüyü genişletmek
  - Örüntü (kendini) oluşturmakolmak üzere 4 gelişimsel seviyede gelişir.

4. Örüntünün temel öğeleri 2 ve daha çok özelliğe sahipse örüntü oluşturmak zorlaşabilir.

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

PROBLEM ÇÖZME

- İyi bir problem çözme deneyimi için
- 1 → ilgi çekici ve zorlayıcı bir problem olması
- 2 → olumlu bir ortam olması önemlidir.

Problem sunarken nelere dikkat edilmeli?

- Öğretmenlerin ve öğrencilerin olumlu bir ortamda (zaman, materyal ve düşünme bakımından) olup olmadığına
- Öğrencilerin genel problem çözme yöntemlerine uyup uymadığına (problemi anlama, bir plan oluşturma, planı gerçekleştirme, geri dönüp neler yaptığını bakma, akranlarının problemi nasıl çözdüğünü paylaşma) bakılır.

işlem 1: Okul öncesi dönem çocukları ile tanıştırılmalı.

Toplama:

- + sembolü ve anlamı anlatılmalı
- İşlem öğretilirken günlük yaşamda kullanılan araç ve gereçler kullanılmalı
- 3, 1 daha kağıt eder gibi sorular yerine rakamları objelerle eşleştirerek oluşturulmuş sorular sorulmalı.

Çıkarma:

- - sembolü ve anlamı anlatılmalı
- İşlem öğretilmeden önce → periyodik ritmik sayma çalışması yaptırılmalı.
- Parça-bütün ilişkisi, bire bir eşleme, bütününden parçadan büyük olduğu düşüncesinin gelişmesinden sonra çıkarma işlemi ile tanıştırılmalı
- "Hangi kümede daha az" vb. sorular sorulmalı (karşılaştırma)

ÖLÇME &

- Standart olmayan ölçü birimleri (Adım, kol uzunluğu, ip vs.)
- Standart ölçü birimleri (metre, dakika, gram →)

Fiziksel ölçümler

- uzunluk
- yükseklik
- alan
- hacim ve kapasite
- ağırlık

Fiziksel olmayan ölçümler

- zaman
- sıcaklık
- para

Ölçme becerisi aşamaları

1. Oyun ve taklit yoluyla ölçme işlemi yapan çocuk, çeşitli nesnelere karşılaştırır.
2. Çocuk ölçüm yaparken karşılaştırmalar yapmaya başlar.
3. Çocuk standart olmayan birimler kullanarak ölçüm yapar
4. standart ölçümler kullanma ihtiyacı duyar
5. standart ölçümleri kullanır.

DEĞERLENDİRME:

Değerlendirme 4 hedefe ulaşmak için yapılır:

1. eğitim programının her çocuğun gelişimsel ve öğrenme ihtiyaçları ile ilişkili olarak planlanması ve uygulanması
2. öğretmen ve velinin çocukların gelişimini takip edebilmesi
3. öğretmenlerin ne kadar etkili bir öğretmen olduklarını değerlendirebilmesi
4. özel ilgiye ihtiyacı olan çocukların belirlenebilmesi

!!! Matematik yeteneği ile hızın, tahmin edildiğinden az ilişkisi var.
Hız kavramı → anlamaktan ziyade güçlü bir hafızanın göstergesidir.

Değerlendirme Yöntemleri

- Gözlem
- Mülakat
- Performans değerlendirme
- Portfolyo

! Değerlendirme dönem başı, ortası, sonu, haftabaşı sonu ortası vs. her an yapılmalı.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri

- ↳ Çocuk Gerçekliği Basın öğreticilikten uzak
- ↳ Çocukça gözellik Botanik anlatımdan uzak

ÇOCUK KİTAPLARINDA DİŞ YAPISI

ÖZELLİKLERİ

• Kitabın Boyutu : 16x23 cm normal

iki küçük genişliği ✓ 24x36 cm büyük

• Kitap Ağırlığı : Kağıt ağırlığı > 90 gr

bir formattan oluşan kitaplar ⇒ 10-18 sayfa

5 yaş ve sonrası 2 forma ⇒ 20-36 sayfa

• Kitapta Kullanılan Malzeme :

Bebeklerde ⇒ yıkanabilir, silinebilir ⇒ bez, vinileks

1 yaşından itibaren ⇒ kalın karton

2-3 yaşından itibaren ⇒ incelmeye başlar

• Kapak - Cilt

gösterişli, canlı, kitaba çağırıcı olmalı.

↳ Karton kitaplarda pres cilt kullanılabilir.

→ Resimleme → "estetik değer"

• 3/4 resim 1/4 yazı > okul öncesi

• 2/4 resim 2/4 yazı > 8 yaş üzeri

• Resimlemede çizimler yuvarlak ve sevimli olmalı

• Resimler gerçekçi ve pastel renklerde hazırlanmalı.

→ Kullanılan Harfler

• okul öncesi → 16-20 punto

• Satır sonlarında sözcükler bölünmemeli

• Tümceler sayfa sonunu taşıyıp yeni sayfaya geçmemeli

→ Sayfa Düzeni (⇒ sayfayı okuma ve izleme kolaylığı)

• satır araları en az 1,5 satır aralıklı olmalı

• sayfalar tek sütun ✓

• resimle yazı karışmamalı X

• uyum ✓ denge ✓ sağlanmalı

• sayfa kenarlarında geniş boşluklar (marj) bulunmalı

Arbutnot → çocuk kitaplarının hangi ruhsal ihtiyaçları karşıladığı :

- başarıma

- fiziksel rahatlama

- bilgi

- sevinme ve sevilme

- bir yere (bir şeye) ait olma

- değişim

- güzellik (estetik)

İhtiyaçları

ÇOCUK KİTAPLARININ İÇ YAPISI

ÖZELLİKLERİ

→ Tema - açık, kesin, yalın olmalı

- her çocuk aynı sonuca ulaşabilmeli

- her hikayede 1 tema olmalı

- tema ahlaki ders vermemeli, didaktik olmamalı

→ Konu - ilgi çekici olmalı

↳ gelişim düzeyi göz önüne alınarak, nelerin yazılacağından çok → nasıl yazılacağına önem verilmeli

- gerçek yaşama uygun olmalı

- evrensel, ahlaki, insani değerler içermeli

→ Kahramanlar - iyi özellikler abartılmamalı

- O'ö için hazırlanan kitaplarda kahraman sayısı 1-3 arasında olmalı

- kahramanların zayıf ve güçlü yanları olmalı ve betimlemelerde tutarlılık göstermeli

- kahramanların yaşamları rastlantılara ve şansla bağlı olaylarla büyük değişimler göstermemeli

→ Dil - Anlatım

- yaş ve gelişim düzeyine uygun olmalı

- kısa ve yalın cümleler

- tek özne, tek yüklem

- etkin çatılı eylemler kullanılmalı

- bağlaç ve edatlara mümkün old. kadar yer verilmemeli X

- mantık yanlışlığına düşülmemeli

- konuşur gibi yazılmalı

- hareket bildiren fiiller kullanılmalı

Resimli Çocuk Kitaplarının Özellikleri

(0-3 yaş somut
3-6 yaş soyut)

• İlk koşul → görsellik ve yalınlık

→ anlatıma dayalı olması

→ görsellik

→ duruluk

→ öğreticilik

→ kısalık

→ kişiler (hedef kitle)

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI GELİŞİMİ

MESRUTİYET DÖNEMİ (II.) (1908-1911)

*Tanzimat'tan önce sözlü edebiyat türlerinden masal, bilmece, tekerleme, atasözleri, Nasreddin Hoca fıkraları genellikle evlerde, Karagöz ve Meddah oyunları kamusal alanlarda çocukların eğitim ve eğlencesine sunulurdu.

*Edebiyatımızda çocukların yaş, ilgi ve estetik seviyelerini gözetenek hazırlanmış eserlere-özellikle XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren rastlanır.

Tanzimattan Önce

İlk → Nabi → Hayriyye-i Nabi (mesnevi) (1701)
Çocuk edebiyatımızın ilk yazılı eseri

*Sünbülzade Vehbi → "Lütfiyye-i Vehbi" (1791)
(medreselerde ders kitabı) → "Tuhfe-i Vehbi" (1782) (sözlük)

*Konyalı Şahidi İbrahim Dede → Tuhfe-i Şahidi

*Lami'i Gelebi → Tuhfe-i Lami'i

*Fuzulî Mehmet → Manzum Lugat

*Gelebizade Ali İlmî → Nazm-ı Bedi

*Mütercim Asım Efendi → Tuhfe-i Asım

TANZİMAT DÖNEMİ (1839)

Tanzimat Dönemi Türk çocuk edebiyatının başlangıcıdır.

*Tanzimat Döneminde çocuklar için yazılmış ilk eser → Kayserili Doktor Rüstü → "Muhbetü'l Etfal"

Bu eser çocuklara ilk defa "Galfabeği", (Çocukların En sekinisi)

ilk okuma-yazmayı öğretme amaçlı bölümler dışında

geçitli hikaye ve fabllar içerir. -Karak ile Kâğıt

-Kedi ile Fore -Karıncı ile Ağustas Böceği

-Deryaya Giden Balığın Hikayesi...

*1869 ilk çocuk dergisi Mümeyyiz çıkarıldı.
Gıyâtkî Efendi hazırladı.

*Ahmet Mithat - "Hâce-i Evvel" "Kissadan Hisse" (1871)

*Sirasî → La Fontaine'den fablları çeviren ilk sanatçı.
Tercüme-i Manzume

*Ziya Paşa → J.J.Rousseau / Emile tercümesi

*Vakanüvis Lütfü - 1864 - Daniël Defoe / Robinson Crusoe

*Mahmut Nedim - 1972 - J.Swift / Güliyer'in Seyahatleri

*M. Emin Vurdakul - 1883 J.Verne / Merkez-i Arza Seyahat
1887 Balonla Beş Hafta seyahat

*Recâizade Mahmut Ekrem - Tefekkür (çocukluk anıları)

*1875 Etfal çocuk yayını çıkarıldı.

*1883 - Gaylak Tevfik - Nasrettin Hoca fıkralarını derledi.

*Ali Ulvi Elöve - "Çocuklarımıza Nesideler" (1912)

*Alaettin Gövsa - "Çocuk Şiirleri" (1913)

*Tevfik Fikret - "Sermin" (1916) - "Haluk'un Defteri"

*Ali Ekrem Bolayır - "Çocuk Şiirleri" (1917) "Şiir Demeti"

*Köprülüzade Mehmet Fuat - "Mektep Şiirleri" (1922)

I. Mesrutiyet: -kiraat, -çocuklara talim,
-mektep, -çocuklara rehber

II. Mesrutiyet: -çocuk bahçesi, -çocuk dünyası,
-talebe, -mektepli, -çocuk dıyposu -Türk çocuğu,
-Türk halk mektepleri

çıkartılan çocuk yayınlarıdır.

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ

*Ziya Gökalp - "Kızıl Elma" "Yeni Hayat"
"Aftın Işık"

*Fuat Köprülü - "Mektep Şiirleri"

*Ali Ekrem Bolayır - "Çocuk Şiirleri" "Şiir Demeti"

*Ahmet Rasim - Falaka

*Sıracettin Hacıoğlu - Çocuk Şiirleri

*Ömer Seyfettin - "Kuşoğlu", "Anı", "Bomba"

*Millî Edebiyat döneminde ilk kez Anaokulları açılmış ve ATEB Ahmet Cevdet tarafından Çocuklara Hikaye Anlatma Sanatı hazırlanmıştır.

ÇUMHURİYET DÖNEMİ

*Eflatun Cem Güney → Aail Sofram Aail (1956)
ve "Dede Korkut Masalları" (1960) Dünya Çocuk Edebiyatı Onur Belgesini kazandı.

*1964 - Vela Nurettin ve Nihal Karamangoralı
"Korkusuz Murat" → Doğan Kardeş ödülü aldı.

*Fazıl Hüsnü Dağlarca - "Çocuk ve Allah" "Toprak Ana"

"Aail Susam Aail" "Balınayla Mandalına"

"Yazılan Seven Fly" "Yaramaz Sözcükler"

*Aziz Nesin - "Şimdiki Çocuklar Harika"

"Lia Karagöz Oyunu" "Pitlatan Bal"

*Cahit Malik - "Kırmızı Mantarlar" "Lia Masal"

"Türk Çocuğuna Masallar" "Ateş Gözli Dev"

"Kurnaz Tilki"

"Türk İkizleri" ile Hans Christian Andersen ödülü

*1964 - Amerikan Board Neşriyat Dairesi - "Yükücü Sami"
"Önce Emek Sonra Dilek" gibi otuz kadar çeviri resimli kitap yayımlamıştır.

*1967 - çeviri "Ayşeğül" kitaplarının basılmasıyla büyük boy, sayfanın ortalama 3/4 ünün resme ayrıldığı renkli kitap basma fiili gelirdi.

*1974 - Can Gökrit - Kırpı Masalı → ilk resimli çocuk kitabı

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

GÖÇÜK EDEBİYATI TÜRLERİ

Masalımsı Hikayeler : Hayal unsuru içerir fakat günlük yaşamda gerçekleşmesi muhtemel olayları içerir.
• Fabllar ve destanlar bu kategoriye girer
• Olağan üstü güçler, büyü sihir vs yok!
• Kahramanlar insan, hayvan, cansız kahraman olabilir.

Hikayeler : Gerçeğe uygun bir olay anlatır
• Çoğu zaman birkaç sayfadır.
• O.ö. çocuklar için hikayeler kısa, 2-3 kahramanlı olmalı.
• Konular canlı, ilgi çekici, yaşama yakın olmalı.
• Bilgiler didaktik biçimde verilmemeli X

Masallar : 3-4 yaştan itibaren başlanabilir.
• 3-5 dakikayı geçmemeli
a) Halk masalları (folklorik)
b) Yapay nitelikli yazınsal masallar
masallar 3 bölümden oluşur

→ Döşeme (Giriş) Bölümü
→ Gövde / Gelişme Bölümü
→ Sonuç Bölümü

Halk edebiyatı türüdür.

Kaynağı → ninniler, masallar, türküler, destanlar.

• masal tekerlemeleri • sayısmaca tekerlemeleri
• oyun tekerlemeleri • tören tekerlemeleri
• yanıtlamacı tekerlemeleri

! Çocukların tekerlemeleri hızlı söylemesinden çok, sözcükleri tam ve doğru söylemeleri daha önemlidir!

! Çocuklar sözcüklerin anlamından çok ses boyutuna odaklanır!

Bilmeceler : Yanıtı tek olmalı, basit ve kısa olmalı, günlük yaşam ve yakın çevreden olmalı, argo olmamalı!

Şiirler : O.ö. için şiirler 2-3 dörtlükten ve kısa dizelerden oluşmalı, dikkat sürelerine uygun olmalı, ses örüntüleri kulağa hoş gelmeli, anlaşılır ve kafiyeli olmalı, dil ve hayal gücünü pekiştirmeli, yakın çevreden olmalı

Parmak Oyunları : kısa hikayeleri, şiirleri ve tekerlemeleri → ses ve ezgilerle vurgulayıp parmakla canlandırma.

Çocuk Dergileri ve Gazeteleri

Çocuk dergilerinde yer alan resimler

✓ Doğal ve vahşi yaşama ilişkin resimler
✓ Teknik ve bilimsel gelişmeleri anlatan resimler
✓ Hikayeleri anlatan resimler
✓ Eğlendirici resimler (karikatür, çizgi film...)

* Mümeyyiz - 1869 - ilk Türk çocuk dergisi

* 2. → 1874 - Hazine-i Etfal (ikinci çocuk dergisi)

* 1875 - Sadakat dergisi → Etfal dergisi oldu.

* 1875 - Ayine dergisi - Selanikte! İstanbul dışı ilk

* 1876 - Arkadaş dergisi (Mehmet Şemseddin)

* 1880 - ortaokul çocuklarına uygun - Tercüman-ı Hakikat dergisi

* Aile - Şemseddin Sami

* Bahçe - (Kemal Efendi) - 1880 (Avrupadan haberleri)

* 1881 - Çocuklara Arkadaş

- Çocuklara Kıraat dergileri

* 1897 - Çocuklara Rehber (Ahmet Mithat)

• Mutlakiyet dönemi çocuk dergilerinin sonucusu

- Çocuk Bahçesi → selanikte yayımlandı.

Gölge Oyunları : 16. yy. Mısır'dan gelmiş

• Gölge oyunu → 17. yy'da → "Karagöz"

• ilk kez Gölge oyunu adı → Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde

• eğlenme ve eğitim amacı var

Çocuk Tiyatroları ve Filmleri :

- Gerçeğe sahne içinde çocukların çocuklar için sahneledikleri gösteri (müsamere)

- Gerçeğe sahne içinde çocukların yetişkinler önünde düzenledikleri gösteri (müsamere)

- Profesyonel sanatçıların büyük tiyatrolarda oynadıkları çocuklar için hazırlanan büyük yapımlar (çocuk tiyatrosu)

- Uzman eğitimcilerin küçük bir alan içinde çocukların arasında ve onlarla birlikte oynadıkları oyun (yaratıcı drama)

- Çocukların seyirci ortasında oynadıkları oyun (okul tiyatrosu)

- Çocukların mutlu oldukları küçük oyun alanı (obuka drama)

Çocuk tiyatrolarının temel ilkeleri.

* Yaşayan toplum değerlerini özümsetmek

* Çocukların ulusal sorunları, gerçekleri iyi anlamasını sağlamak, çocukta bu sorunlara karşı ilgi, ulusuna sevgi ve bağlılık ve hizmet isteği uyandırmak

* Çocukta somut bir meslek kişiliği kazandırmak

* 1985 sinemanın mucidi Lumiere Kardeşleri'nin çektiği

filmde ilk kez bir çocuk oyuncu yer almış.

HİKAYE ANLATMA TEKNİKLERİ

* Hikaye Kartı ile Anlatma

* Pazen Kahta Kartı ve Figürlerle Anlatma

* Harcasız Cadüz) hikaye anlatma

* Hikaye Kitabı ile anlatma

* Kutlalar ile anlatma

* Televizyon serisi ile anlatma

* CD, Slayt ve Tepegöz ile Anlatma

*

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

- 1- ilk özel Yuva - Satı Bey - İstanbul - 1908'den önce
- 2- Çocuk Bahçesi - Kazım Kani - Selanik - 1909
- 3- Ana Mektebi - Kazım Kani - 1914

• Türkiye'de anaokulu öğretmeni yetiştiren ilk okul → İstanbul → Darülmürebbiyat → 1917

• Türkiye Cumhuriyeti'nde anaokulu öğretmeni yetiştiren ilk okul → Ana muallime mektebi → 1927

• 23 Eylül 1913 → Tedrisatı İptidaiye Kanunu - Muvakkati (İlköğretim Geçi Kanunu) ile → Anaokullarının ilköğretime bağlı olarak ülkenin her yerinde açılması öngörülmüş

• 1915 → Ana Mektepleri Nizamnamesi yayımlanmıştır. Bu düzenleme ile büyük kentlerde anaokulları açılmaya başlamıştır.

• (1949) IV. Milli Eğitim Surası → okul öncesi dönem çocuklarının eğitimine ilk kez değinilmiş

V. Milli Eğitim Surası → okul öncesi (1953) eğitim kurumlarının açılması ile ilgili ilk hükümler yer almış ve önemli kararlar alınmıştır.

VII. Milli Eğitim Surası → Erken çocukluk eğitiminin önemini etkin bir biçimde gündeme getirdiği sura. (1962)

VIII. Milli Eğitim Surası → okul öncesi eğitime ilköğretim bünyesinde isteğe bağlı okullar olarak değinilmiş.

XIV. Milli Eğitim Surası → iki temel gündem konusundan biri → okul öncesi * *

XV. Milli Eğitim Surası → zorunlu eğitim 8 yıl okul öncesi en azından 2 yıl ⇒ (1996)

XVII. Milli Eğitim Surası → 60-72 aylık çocuklar için okul öncesi zorunlu olsun demişler ⇒ (2006)

Son sura → 2014 → 19. Sura

- 1962 → Anaokulları ve Anasınıfları Yönet.
- 1977 → Okul Öncesi Subesi kuruldu.
- 1992 → MEB → Okul Öncesi Genel Müdürlüğü
- 2011-12 → Temel Eğitim Müdürlüğü

2014 → Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

1985 → 6 Yaş Grubu Programı

1989 → Okul Öncesi Eğ. Programı (4-5 Yaş)

1994 → O.Ö.E.P. (0-36 ay) (37-60 ay)
(kres) anaokulu

(61-72 ay → anasınıfı)

2002 → Kres programı yok!

üniteler yok!

yaratıcılık var

aile katılımı önemli

değerlendirme çok yönlü

2006 → sarmal gelişimsel

36-72 ay

2012 → son Program ⇒

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

** Okul öncesi çocuğun yaşadığı en önemli kişilik gelişimi → "Öz Kontrol"

** Lokomotor = Yer değiştirme ⇒ emekleme sürünme yürüme

** Vygotsky'e göre hayali oyun, -miş gibi yapma "0-1 yaş" ta ortaya çıkar?

** Zihinsel Temsil → Piaget → işlem öncesi dönemde en büyük gelişme nesne ve olayların sembolleştirilmesi yeteneğidir.

** Çocuğun cinsel kimliğinin farkına varması ⇒ Girişimcilğe karşı suçluluk

Çocuğun cinsel kimliğini kazanması ⇒ Kimlik kazanmaya karşı karmaşa

Çocuğun toplumsal rolleri öğrenmesi ⇒ Başarıya karşı yetersizlik

** Fonolojik farkındalık ⇒ Okuma yazmaya hazırlık etkinliği içinde mutlaka ele alınmalı.

** Uyum ⇒ Sembollerin gelişiminde ve dünyayı öğrenme - anlamadaki temel bilimsel süreç.

** İlköğretimin Birinci dönemi ⇒ - Başarılı olmaya karşı yetersizlik
- Kimlik kazanmaya karşı kriz

** Vygotsky'e göre yapı iskelesi kurduktan sonra destek ne zaman çekilmeli?
↳ Çocuk öz düzenlemeye başladığı anda

** Dil gelişiminin semantik niteliği
→ 9-12 ay 'dan itibaren görülmeye başlar (ilk anlamlı kelimeler)

** Bağlanma → 6-24 Ay arasında şekillenir.

** Oyun epizodu: Diğerlerinden çok farklı olmayan fakat kendi başına ayrı bir bütünlüğü olan olaylar dizisi (-spontane -değişebilen)

** Çocuklar 5-6 yaşlarında ölüm kavramını anlar ancak geri dönüşümlüğü anlamaz. 6-7 yaşından itibaren evrensellik ve kaçınılmazlığı anlamaya başlarlar. 7-10 yaşında ölümü tam olarak anlarlar.

** Postmann'a göre günümüzde çocuk kavramının yok olmak üzere olmasının nedeni ⇒ "Medyanın etkisi"

** Parten'e göre sosyal oyunun ilk aşaması → tek başına oyun
-oyunu izleme
-paralel oyun
-birlikte oyun
-kooperatif oyun

!!!
Somut Yaşantı
Yansıtıcı Gözlem } Değiştiren

Soyut Kavramsallaştırma
Yansıtıcı gözlem } Özümseyen

Soyut Kavramsallaştırma
Aktif Yaşantı } Ayrıştırıcı

** "Ve, çünkü, ama, onun için" sözcükleri ile kurulan bağlı cümleleri anlayarak kullanma beceriye ulaşır ⇒ Yedi (7) Yaş

** Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu ⇒ 1989

** McMillan Kardeşler ⇒ Jimnastik ve spor okullarının açılmasına öncülük eden, ilk sağlık merkezlerini açan eğitimci düşünür.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* Türkiye'de ilk anaokulu öğretmenini yetistiren okul → İstanbul - 1917 - Darülmüebbiyat (1919'da kapatılmış)

* Türkiye Cumhuriyeti'nin de ilk anaokulu öğretmenini yetistiren okul - Ana Muallime Mektebi (1927)

Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması, okul öncesi eğitimin 2 yılının zorunlu eğitim kapsamına alınması, aile katılım programları, anne-baba okullarının yaygınlaştırılması konuları → XV-Milli Eğitim Surası (1996)

* İlkemizde ilk kez okul öncesi eğitim ile ilköğretim → 1913 Gecici İlköğretim Yasası ve Anaokulları Tüzüğü ile ayrılmıştır

* Milli Eğitim Bakanlığına bağlı → okul öncesi eğitimi Genel Müdürlüğü → 1992 de kuruldu.

"Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir" ilkesi 2013 yılında yayınlanan. Okul öncesi Eğitim Programına revizyon sonrası eklenmiştir.

* İstanbul Beyazıt'ta özel Yuva ① → 1908'den önce - Satı Bey

* Çocuk Bahçesi - Kazım Karşı - 1909 ②

* Ana Mektebi - Kazım Karşı - 1914 ③

① İslahhaneler → sanat okulu

* Yüz Anaokulları ve Anne Destek Programı

→ 2003 → Diyarbakır → 4 ilkokul ve Anev anaokullarında → ilk kez uygulandı.

* İlkemizde ilk modern ruh sağlığı hastanesini kuran → Mahbar Osman Usman

* İlköğretim okullarında drama dersi 1-2-3 olarak ilk defa 1998-99 öğretim yılında ders programında yer almış.

* İhsan Sükrü Akse: 1958 - Çocuk Psikiyatrisi Enstitüsünü kurmuş.

* 1962-63 yıllarında haftalık annebaba sohbetleri ile ilk ana-baba okulu çalışmalarını başlatmış.

* OVGEP → Okuma-yazma becerisini geliştirme-ye yönelik çalışmalar

→ 20 okumayazmaya hazırlık çalışma formu

→ 4 hikaye kitabı

→ MEB ile işbirliği

→ 28 hafta süren program

* Benim Ailem Anne ve Çocuk Eğ. Programı

2005 → MEB + UNICEF + eğitim danışmanlık merkezi

→ 0-6 yaş → 16 hafta sürmekte

→ ev ziyaretleri!

* Çocuklara verilen okul öncesi eğitim ile elde edilen desteğin çocuk üzerindeki etkilerini inceleyen proje → Anne Çocuk Eğ. Projesi

* Zihinsel Eğitim Programı

48 hikaye

425 adet çalışma formu *

* AGEV → 1993 yılında → Ayşe Özgeğin öncülüğünde → Kağıtbaşı ve Berkaman'ın bilimsel çalışmaları ışığında kuruldu.

→ Gelişen bir toplum için bireyin eğitim hakkını savunmak amacıyla kuruldu.

→ AGEV'in yapısında barındırıldığı iki temel uzmanlık alanı

1 - Erken çocukluk eğitimi

2 - Yetişkin Eğitimi

* VII.M.E.Surası → 1962 → en etkili çalışma

↳ Erken çocukluk eğitiminin önemini etkin bir biçimde gündeme getirildiği sura,

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* Bitkiler → lineoik n-6 bakımından zengin

* Rogers → Kendini gerçekleştirme, çoğu zaman dar ve sınırlayıcı benlik kavramından dolayı engellenir

* Vygotsky ⇒ "Fen kavramlarının oluşumu çocuğun içinde bulunduğu çevrenin ona sunduğu olanaklar ve ondan beklenenler ile sınırlıdır"

* Epizyotomi → Fetüsün başının doğması için perinenin yırtılmaması amacıyla düzenli bir kesinin oluşturulması

* Ücret alınan hizmetler → Beslenme, temizlik hizmetleri, eğitim materyalleri (okul öncesi)

* Histerotomi → Gebeliğin 28. haftasından önce karın ve dol yatağının kesilerek bebeğin alındığı cerrahi işlem

* MEB + TRT ⇒ 1999 dan beri ⇒ Tomurcuklar

* UNICEF + TRT ⇒ 16 bölüm ⇒ Can Suyu

* AĞEV + TRT ⇒ Benimle Oynar mısın?

* Bir resmin sınırını taşımadan boyar → 60-72 Ay

* İlk diş ortalama 4-9. aylar arasında çıkar. 12 aylık çocukların 6-8 süt dişi vardır. Yaklaşık 2,5 yaşında → 20 süt dişi

* İlk Türk aızgi roman kahramanı → Körögü

* Şiirlerde noktalama işareti ilk → Tevfik Fikret

* Anne sütünün teşviki ve bebek dostu hastaneler programı → 1987 yılından beri uygulanmakta.

* İlk gebeliklerde fetal hareket anne tarafından hamileliğin 18-20. haftaları arasında hissedilmeye başlar.

* Sineklik tekniğini bulan → Gordon

* Gebelikte ortalama en az → 9 en fazla → 12 kg alınmalı.

* Oedipus kompleksini → hatalı anne-baba tutumlarıyla ilişkilendiren psikolojik danışma yaklaşımı → Bütüncül Yaklaşım

* Munchausen Sendromu → anne babası gerçekte çocuğunda olmadığı halde sürekli hastalık üretmekte ve hastaneye götürmektedir. Özel bir çocuk istismar şeklidir.

* Fröebel → "Her evreyi o evre olarak yaşamak" Program içeriği ve çevre önemli.

* ilkel hareketler dönemi → 1-2 yaş

* Türkiye'de çocuk hakları sözleşmesi 27 Ocak 1995 de yürürlüğe girmiştir.

* Dil öğrenmek için en ideal yaş → 3 (üç)

* Fabl türünü ilk kullanan - Frigler

* Enformasyon → Tek yönlü bilgi iletimi

* Gebelik boyunca artan hormonlar ile memenin süt yapımına hazırlanması, laktasyonun → mamogenez aşaması

* Süt bezlerinin gelişip, süt yapımına katılmak üzere hazırlanmasında ^{etkili} gebelik boyunca artmış olan hormon → östrojen

* Angorjman - genellikle doğumdan sonra ilk hafta görülen, memede aşırı süt birikimi ile memede sertleşme ve ağrı

* Gebelik döneminde ikinci ve üçüncü trimesterde annenin aylık ağırlık artışı 1,5-2 kg.

* Dünyada çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları ayrı bir disiplin olarak 1933'te Tramer tarafından kuruldu.

* Trikotilomani → saç yolma hastalığı (dağınık bozukluğu)

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

** Çocukluğun tarihsel gelişiminde çocuk imgesi; 1-Küçük Yetişkin 2-Günatkar Çocuk
3-Mülkiyel olarak çocuk 4-Yatırım
5-Birey olarak çocuk

** 1979 - "Dünya Çocuk Yılı" UNESCO

** Aristo'ya göre müzik 4 amaca hizmet eder - eğlence - ahlaki eğitim - hoş vakit - arınma - peşirme

** 23 Nisan U.E.ve G. Bayramı → UNESCO'nun 1979 yılını "Dünya Çocuk Yılı" ilan etmesinden beri → 40 ülke ile → "TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Senliği" düzenlenmektedir.

** Bireyin gelişimini yavaş bağılı olarak aşamalandırmayı ilk yapan Hipokrat,

** Malane'ye göre oyun etkinlikleri planlanırken dikkat edilmesi gereken özellikler; - etkinlik süresi - aile yapıları - kültürel özellikler - gelişimsel özellikler - cinsiyet - yaş - etkinlik türü - oyun kuralları - kullanılacak materyaller

** İlk defa okul öncesi eğitimine değinilen Milli Eğitim Şurası → V. Milli Eğitim Şurası

** Anaokullarının ilköğretime bağılı olarak ülkenin her yerinde açılmasını öngören Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkat (Geçici ilköğretim Yasası) → 23 Eylül 1913 de çıkarıldı.

** İslahhaneler 1863'ten itibaren Mithat Paşa öncülüğünde kurulmuş → kimsesiz ve korunmaya muhtaç kız ve erkek çocukların yetiştirilmesi ve onlara meslek kazandırılması amacı olan kurum

** Okul öncesi Eğitim programı ilk olarak 1989 da hazırlanmıştır.

** İlkimizde anaokulu öğretmeni yetiştiren ilk okul → Darülmürebbiyat (1917)

** Barbara Rogoff → Öğrenmede cıvıklık, (daha deneyimli olan bireylerin acemilere hedeflerine ulaşma yolunda bilgi ve yaşantılarını sunması)

** Okul öncesinde çizgisel ve renkli çalışmaların uygulanmasında ilk amaç → çocuğun gelişimine katkı sağlanması

** Ontopenetik beceriler; kendiliğinden çıkmayan ve bireysel gelişme gerektiren hareketlerdir.

** Kelile ve Dimne - Beydeba (M.ö 1-yy) Fabl türünün ilk ve en önemli örneği

** 2012 Okul öncesi Eğitim Programına göre öğretmen → 1. dönemin başı ve sonu ve 2. dönem sonunda 3 kere çocuklar için gelişim raporu hazırlamalı.

** Darüleytamlar → Eğitim bakanı Şükrü Bey zamanında 2-7 yaş arası kız-erkek çocukların eğitilmesi için açılan (anasınıfı da içinde) okullar → 1914

** Bulimia nervoza: aynı zaman diliminde ve benzer koşullarda çoğu insanın yiyebileceğinden çok daha fazla olan yiyeceği kısa bir zaman diliminde yeme, bu anlarda yeme eylemini durduramayacağı veya ne yediğini, ne kadar yediğini kontrol edememe duygusu içinde olma, kendi isteği ile kusma, aşırı egzersiz yaparak dengeleme durumu davranış bozukluğudur.

** Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının amaçları; - el ve göz eşgüdümü gerektiren belirli hareketleri yapabilme - sesleri ayırt edebilme - dindediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme - görsel materyalleri okuyabilme - günlük yaşamda kullanılan belli başlı sembolleri tanıyabilme - konuşurken sesini doğru kullanabilme

Okul öncesi Burcu Sucu Sultanı

** Yaratıcı Birey ⇒ Kaygılı, düzensiz, araştırmacı, düşünce ayrılığı olan, karmaşık kişiliği olan, rahat davranabilen vb. bireydir.

** Sosyal oyun gelişimi → Erikson Parten Baridura

** Landaü refleksi; bebeğin yüzüstü durumda iken iki el ile göğsünden tutularak yavaşca kaldırıldığında önce sadece başın kalkması, sonra sırt ve bacakların gerilmesi, sırtın konkav duruma gelmesi.

** Dolgu oyuncaklarda → pelüş ve kürk malzemelerinin kullanılması tavsiye edilmez!

** Dolgu oyuncak yapısına en uygun Elgaf ve Sentetik

** Kaynaştırma eğitiminde hizmetler yetersizliğe göre değil → eğitim ihtiyacına göre planlanır.

** Müzik çalışmalarında öncelikle veya tip sınıflar tercih edilmeli

** Bağlanma → 6-24 ay arasında şekillenmekte

** Anaokulu düzeyinde dramatizasyonun ilk uygulamalarını getiren, derslerin uygulanmasında çocukların özgürlüğüne, kendilerini serbestçe ifadelerine, yaratıcılıklarına dayanan ve kurgusal bir yaklaşım öneren ilk uygulamaya resmi olarak 1914 yılında başlamış.

** Uluslararası yasalara göre 14 yaş in altındaki çocukların geliştirilmesi yasaktır.

** Okul öncesinde drama etkinliği planlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta çocukların gelişimini bilmektir bunun için MEB'in belirttiği gelişimsel kazanım ve göstergelerden bu amaç doğrultusunda faydalanılabilir.

** XV. Milli Eğitim Şurası (1996)
Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması konusuna yer vermiş, okul öncesi eğitimin gelecek zaman içinde 2 yılının zorunlu eğitim kapsamına alınması konusunda karar alınmış.
Aile katılım programları ve anne-baba okullarının yaygınlaştırılması kararı alındı.

** Okul öncesi eğitim kurumlarında → Günde 50 dakika aralıksız 6 etkinlik saatli süre ve ikili eğitim yapılır. (25 Haziran 2015) (resmi gazete)

** Ülkemizde dramaya katkı sağlayanlar

1. İsmail Hakkı Baltacıoğlu → 1908
2. Selahattin Çorut - "Okullarda dramatisasyon" → 1950
3. Emin Özdemir - "Uygulamalı dramatisasyon" → 1965

** 0-4 yaş erken çocukluk projesinin sonuçları → Anne Eğitimi Programının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

** Özerkliğe karşı şüphecilik / Anal dönem de çocuk yürümeye başlar. (1-3 yaş)

** Aile Sistemi Kuramı = Dr. Murry Bowen

** 2000 yılında Avrupa Konseyi ile Türkiye imzalanan protokolde TEDP kapsamında, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı temel alınarak ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulanan eğitim programları geliştirilmesi çalışmalarını başlatmıştır.

** İlköğretim okullarında Drama dersi, seçmeli 1-2-3 olarak ilk defa 1998-1999 öğretim yılında ders programlarında yer alarak uygulanmaya başlamıştır.

** John Flavell "Üst Bilgi" i ortaya atmış. Üst bilgi → "Bireğin kendi bilisi konusundaki bilisleridir".

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

* **Renin**: Midede daha çok bebeklik döneminde salgılanan ve sütün kesilmesini önleyerek süt proteinlerinin sindirimini sağlayan salgı.

* **Ovum (Germinal)**: Döllenen yumurtanın bölünerek çoğaldığı ve organları oluşturmak üzere farklılaştığı dönem.

* **İç salgı bezleri elemanları**

- Epifiz - Hipofiz - Paratroid - Troid

- Böbrek üstü bezleri - Pankreas

- Ovaryum - Testis

** **Geçici tikler** 3-8 yaşlarında ortaya çıkar ve en çok erkeklerde görülür.

** **Kekemelik** } erkek çocuklarında görülme
Enürezis } sıklığı daha fazla
* **Enkoprezis** }
DEHB }

** **Süt dişleri** genellikle 6 aylıktan çıkmaya başlar 30-36 ayda tamamlanır.

** **Basitten - Karmaşığa**

Molekül - organel - hücre - doku - organ - sistem - organizma

Bipolar Bozukluk: Duygu durumunda aşırı yükselmeden çöküşe ve yine yükselmelere dönüşen ve çoğu zaman aralarda normal duygu durum dönemleri bulunan dampalanmalarla karakterize bozukluk. Kesin tedavisi yok.

Prenatal Dönem: Fiziksel büyümenin en hızlı olduğu dönem! *

Perinatal Ölüm Hızı: Belirli bir bölgede ~~bir~~ bir yıl içinde ölü doğan ve canlı doğup sıfır ile yedi günlük iken ölen bebek sayısının toplamının ayıl içinde olan toplam doğum sayısına bölünmesi ve 1000 ile çarpılması.

** **24-42** aylarda başlayan kekemelik genellikle geçicidir.

* **Ön alın kabuğu**: İnsan beyninin gelişimini en son tamamlanan bölgesi ve akıl yürütme, bellek, öz denetim, dikkat, plan yapma yeri

* **Şakak lobu**: işitme ve dil

* **Yarı kafa lobu**: dokunma, mekansal algılama

* **Motor kabuk**: beden hareketleri kontrolü

* **Arka kafa lobu**: görme

I. Trimester: (ilk 3 ay) Bu evrede plasenta oluşur. Merkezi sinir sistemi gelişmeye başlar. Kol ve bacaklar oluşmaya başlar.

II. Trimester: (4-6 ay) İskelet sisteminde kemikleşme ve sertleşme başlar. Kas kontrolü gelişmeye başlar.

III. Trimester: (7-9 ay) Fetüsün boyu uzar. Cilt yağ dokusu gelişir.

* Hücrenin kalsiyum deposu olarak görev yapan organel → Endoplazmik retikulum

* Hücrenin hem solunum hem de enerji yapan ve depolayan merkezi → mitokondri

* **Talamus**, hipotalamus, Epitalamus, Subtalamus beynin → "Ara Beyin" bölümünde bulunur.

* **IIa beyin**: insanın öğrenilmiş davranışlarını yönetir. Bilinç, hafıza, zeka, hayal kurma ve duyuların değerlendirilmesi faaliyetlerinin idaresi bu bölümde yer alır.

* **Beyincik**: Kas aktivitelerinin kontrolünü sağlar. Vücut dengesini ayarlar.

* **Medulla**: istemsiz çalışan kalp, mide, bağırsak gibi iç organların ve kusma, sindirim, hapsirme, solunum, yutma gibi vücut reflekslerinin kontrol merkezi.

* **Paratroid bezi** → a2 salgı üretmesi kemiklerde deformasyon ve kas ağrısına, çok salgı üretmesi sinirlerin duyarısızlaşmasına yol açar.

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu

** Süt dişleri 6 aylıkken çıkmaya başlar, 30-36. ayda tamamlanır.

** Geçici tıklar 3-8 yaşlarında görülür ve en çok erkeklerde görülür.

- Altı Nokta Körler Derneği - Mithat Enç - 1950
- Özel Eğitime Muntaz Gocuklar yasası - 1983
- 13. ME. Surası Özel Eğitimle ilgili kararlar - 1990
- 1. Özel Eğitim Konseyi - 1991
- 573 Sayılı KHK - 1997

** Fonoloji : Sesleri ve sesleri bir araya getiren kurallar

Sentaks : cümleleri oluşturmak için konulan kurallarla ilgilenen sistem

Morfoloji : dilin anlam taşıyan en küçük birimi. Ek, kök vs. incelenir.

** Büyük kan dolaşımı → Kalp ile vücut

Küçük kan dolaşımı → Kalp ile akciğer (pulmoner)

Plasental dolaşım → Fetus ile anne.

** Kaynaştırma eğitiminin ilk uygulaması

≠ Görme özel gereksinimli bir bireyin akranları ile eğitime alınması

** Hipotalamus → susama açlık seksüel faaliyet

Talamus → uyku uyanıklık

Amigdala → ağrı korku kızgınlık heyecan vs. hisler

Okul öncesinin sultanı
Burcu Sucu